

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2024/25:MJU12

Skogspolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden framför allt med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om skog, bioekonomi och klimat, brukande av skogen, formellt skydd av skog, skogsbruk och artskydd, skogsskador, regelförenkling, tillsyn och myndighetsutövning samt forskning, utbildning, rådgivning och statistik.

I betänkandet finns 38 reservationer (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 90 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	9
Ärendet och dess beredning.....	9
Utskottets överväganden.....	10
Inledning.....	10
Övergripande om skogliga frågor	14
Skog, bioekonomi och klimat.....	19
Brukande av skogen	30
Formellt skydd av skog	40
Skogsbruk och artskydd	52
Nyckelbiotoper	62
Skogsskador	64
Regelförenkling, tillsyn och myndighetsutövning	70
Forskning, utbildning, rådgivning och statistik	78
Övriga skogspolitiska frågor	83
Reservationer	90
1. EU:s inflytande över skogspolitiken, punkt 1 (C)	90
2. Lagstiftningen och myndigheternas roll i skogsfrågor, punkt 2 (SD)	90
3. Skogens roll i bioekonomin och klimatarbetet, punkt 3 (S).....	91
4. Skogens roll i bioekonomin och klimatarbetet, punkt 3 (C)	92
5. Styrmedel i skogliga affärsmodeller, punkt 4 (V, MP).....	93
6. Övriga incitament och åtgärder för klimat- och miljönytta, punkt 5 (MP)	93
7. Hållbart brukande av och tillväxt i skogen, punkt 6 (S)	94
8. Hållbart brukande av och tillväxt i skogen, punkt 6 (SD)	95
9. Skogsbruksmetoder och gödsling av skogsmarker, punkt 7 (S)	96
10. Skogsbruksmetoder och gödsling av skogsmarker, punkt 7 (SD)	96
11. Skogsbruksmetoder och gödsling av skogsmarker, punkt 7 (MP).....	97
12. Formellt skydd av skog i allmänhet och olika skyddsformer, punkt 8 (SD)	98
13. Formellt skydd av skog i allmänhet och olika skyddsformer, punkt 8 (C).....	99
14. Formellt skydd av skog i allmänhet och olika skyddsformer, punkt 8 (MP)	100
15. Skydd av fjällnära skog, punkt 9 (SD).....	101
16. Skydd av fjällnära skog, punkt 9 (V, MP)	101
17. Definitionen av skyddad skog, punkt 10 (SD).....	102
18. Artskydd, rådighetsinskränkningar och ersättning, punkt 11 (S).....	103
19. Artskydd, rådighetsinskränkningar och ersättning, punkt 11 (SD)	104
20. Artskydd, rådighetsinskränkningar och ersättning, punkt 11 (C)	104
21. Toleransgräns vid naturvårdshänsyn, punkt 12 (SD).....	105
22. Ansvar för kunskapsunderlag, punkt 13 (C)	106
23. Nyckelbiotoper, punkt 14 (SD).....	107
24. Skogsskador, punkt 15 (S).....	108
25. Skogsskador, punkt 15 (SD).....	108
26. Avverkningsanmälningar och systemet för tillsyn, punkt 16 (SD)	109
27. Avverkningsanmälningar och systemet för tillsyn, punkt 16 (C)	110
28. Regelförenkling och regeländringar i övrigt, punkt 17 (SD)	111

29. Regelförenkling och regeländringar i övrigt, punkt 17 (MP)	112
30. Myndighetsutövning, punkt 18 (SD)	112
31. Forskning, innovation, utbildning och statistik inom skogsområdet, punkt 19 (SD)	113
32. Forskning, innovation, utbildning och statistik inom skogsområdet, punkt 19 (V)	114
33. Rådgivning till skogsägare, punkt 20 (S).....	115
34. Rådgivning till skogsägare, punkt 20 (SD).....	115
35. Statligt och enskilt ägande av skog, punkt 21 (SD)	116
36. Statligt och enskilt ägande av skog, punkt 21 (C).....	117
37. Pågående markanvändning, punkt 22 (SD)	117
38. Utformningen av miljö kvalitetsmålen, punkt 23 (SD).....	118
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	120
Motioner från allmänna motionstiden 2024/25	120

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Övergripande om skogliga frågor

1. EU:s inflytande över skogspolitiken

Riksdagen avslår motion

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 54 och 56.

Reservation 1 (C)

2. Lagstiftningen och myndigheternas roll i skogsfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt

2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 6.

Reservation 2 (SD)

Skog, bioekonomi och klimat

3. Skogens roll i bioekonomin och klimatarbetet

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:459 av Isak From (S),

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 36,

2024/25:2045 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 10 och 11,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 57,

2024/25:3108 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkandena 69 och 70 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 122 och 123.

Reservation 3 (S)

Reservation 4 (C)

4. Styrmedel i skogliga affärsmodeller

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 172 och

2024/25:3218 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 3.

Reservation 5 (V, MP)

5. Övriga incitament och åtgärder för klimat- och miljönytta

Riksdagen avslår motion

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 161, 162, 164 och 166.

Reservation 6 (MP)

*Brukande av skogen***6. Hållbart brukande av och tillväxt i skogen**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 1, 13 och 33,

2024/25:2929 av Sten Bergheden (M),

2024/25:3032 av Aron Emilsson (SD) och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 71.

Reservation 7 (S)

Reservation 8 (SD)

7. Skogsbruksmetoder och gödsling av skogsmarker

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 12,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 167 och 168,

2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 46.2 och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 74.

Reservation 9 (S)

Reservation 10 (SD)

Reservation 11 (MP)

*Formellt skydd av skog***8. Formellt skydd av skog i allmänhet och olika skyddsformer**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:202 av Gudrun Brunegård (KD) yrkande 1,

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 7, 10, 26, 28,
29 och 38–40,

2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2, 18 och 24,

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 8,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 55 och

2024/25:3218 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 4.

Reservation 12 (SD)

Reservation 13 (C)

Reservation 14 (MP)

9. Skydd av fjällnära skog

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 24 och

2024/25:1749 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP).

Reservation 15 (SD)

Reservation 16 (V, MP)

10. Definitionen av skyddad skog

Riksdagen avslår motion

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 45.

Reservation 17 (SD)

*Skogsbruk och artskydd***11. Artskydd, rådighetsinskränkningar och ersättning**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 16,

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 5 samt

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 76.

Reservation 18 (S)

Reservation 19 (SD)

Reservation 20 (C)

12. Toleransgräns vid naturvårdshänsyn

Riksdagen avslår motion

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 17.

Reservation 21 (SD)

13. Ansvaret för kunskapsunderlag

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1626 av Helena Lindahl m.fl. (C) och

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 3.

Reservation 22 (C)

*Nyckelbiotoper***14. Nyckelbiotoper**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 27 och 30 samt

2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 15.

Reservation 23 (SD)

*Skogsskador***15. Skogsskador**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18,

2024/25:2760 av Sten Bergheden (M),

2024/25:2818 av Sten Bergheden (M),

2024/25:2939 av Sten Bergheden (M) och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 75.

Reservation 24 (S)

Reservation 25 (SD)

*Regelförenkling, tillsyn och myndighetsutövning***16. Avverkningsanmälningar och systemet för tillsyn**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:491 av Mikael Larsson (C),

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6,

2024/25:1561 av Helena Lindahl och Daniel Bäckström (båda C) och
2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 4.

Reservation 26 (SD)

Reservation 27 (C)

17. Regelförenkling och regeländringar i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 19, 25 och 44
samt

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 40.

Reservation 28 (SD)

Reservation 29 (MP)

18. Myndighetsutövning

Riksdagen avslår motion

2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 5, 11, 13 och
14.

Reservation 30 (SD)

Forskning, utbildning, rådgivning och statistik

19. Forskning, innovation, utbildning och statistik inom skogsområdet

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 26 och

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 32, 48 och 49.

Reservation 31 (SD)

Reservation 32 (V)

20. Rådgivning till skogsägare

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 34 och

2024/25:3108 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 73.

Reservation 33 (S)

Reservation 34 (SD)

Övriga skogspolitiska frågor

21. Statligt och enskilt ägande av skog

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 8 och 9 samt

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 12 och 13.

Reservation 35 (SD)

Reservation 36 (C)

22. Pågående markanvändning

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 4 och 22 samt
2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 17.

Reservation 37 (SD)

23. Utformningen av miljö kvalitetsmålen

Riksdagen avslår motion

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 37.

Reservation 38 (SD)

Stockholm den 11 mars 2025

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Martin Kinnunen (SD), Anna-Caren Säterberg (S), John Widegren (M), Joakim Järrebring (S), Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S), Helena Storckenfeldt (M), Mattias Eriksson Falk (SD), Jytte Guteland (S), Marléne Lund Kopparklint (M), Kajsa Fredholm (V), Stina Larsson (C), Victoria Tiblom (SD), Elin Nilsson (L), Sofia Skönnbrink (S) och Magnus Oscarsson (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utskottet 94 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25. Motionsyrkandena handlar bl.a. om EU:s inflytande över skogspolitiken, lagstiftningen och myndigheternas roll, skogens roll i bioekonomin och klimatomställningen, brukande av skogen, formellt skydd av skog, skogsbruk och artskydd, skogsskador, regelförenkling, tillsyn och myndighetsutövning samt forskning, utbildning, rådgivning och statistik.

Förslagen i motionerna finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Inledning

Svensk skogspolitik

I proposition 1992/93:226 om en ny skogspolitik fastställdes två jämställda mål för skogspolitiken i Sverige: ett produktionsmål och ett miljömål. Miljömålet innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma där ska ges förutsättningar att fortleva i livskraftiga bestånd. Hotade arter och ekosystem ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas (prop. 1992/93:226 s. 27). Produktionsmålet innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att de ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar (prop. 1992/93:226 s. 32).

Riksdagen har beslutat om 16 nationella miljökvalitetsmål. Det som särskilt berör skogsbruket är målet Levande skogar, och avsikten med det är att förstärka miljöhänsynen inom svenskt skogsbruk. Definitionen av miljö-kvalitetsmålet är: ”Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.” Varje miljökvalitetsmål har preciseringar som förtydligar målet och används i den löpande uppföljningen av målet.

I proposition 2007/08:108 En skogspolitik i takt med tiden anförde regeringen att de jämställda produktions- och miljömålen fortsättningsvis ska vara oförändrade. Regeringen framhöll skogens roll för klimatet, behovet av en ökad tillväxt i skogen, en förbättrad generell hänsyn och vikten av att behålla en stark skoglig myndighet. Regeringen föreslog vissa ändringar i skogsvårdslagen (1979:429) och att det skulle betonas i lagens portalparagraf att skogen är en förnybar resurs. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2007/08:MJU18, rskr. 2007/08:244).

Den svenska skogspolitiken bygger till stor del på frihet under ansvar, med begränsade sanktionsmöjligheter. Exempelvis är skogsvårdslagen en s.k. minimilag. För att de skogspolitiska målen ska nås förväntas skogsägare göra insatser utöver vad lagen kräver. Detta är en del av skogsbrukets s.k. sektorsansvar, vilket innebär att åtgärder som krävs för att bevara skogslandskapets natur- och kulturmiljövärden är ett gemensamt ansvar för myndigheterna och skogsbruket. Relationen mellan skogsvårdslagstiftningens miniminivå och sektorsansvaret förtydligades i propositionen En skogspolitik i takt med tiden (se prop. 2007/08:108 s. 15 och 46).

I proposition 2021/22:58 Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund (i fortsättningen kallad skogspropositionen) framhölls att Sverige ska ha en växande skogsnäring och ökad hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd biomassa från den svenska skogen. I propositionen betonades att en stark ägande- och brukanderätt är grunden för att i ökad utsträckning kunna ta till vara skogens potential för ekonomi, klimat och miljö. Enligt regeringen bör frivilligt formellt skydd vara en grundläggande utgångspunkt och ett huvudsakligt arbetssätt för myndigheterna. I propositionen framhölls också behovet av regelförenklingar, ökad rådgivning och styrmedel och arbetsformer för ökat engagemang för naturvården. Regeringen föreslog även nya ersättningsmarker och ett nytt markförsäljningsprogram från Sveaskog AB (Sveaskog) för att värna skogsägares möjlighet att fortsätta att bedriva skogsbruk. Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag och bedömningar (bet. 2021/22: MJU18, rskr. 2021/22:206–207).

I maj 2018 fattade regeringen beslut om Sveriges första nationella skogsprogram. Visionen för skogsprogrammet är: ”Skogen, det gröna guldet, ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi.” För att uppnå visionen, som syftar till att ännu bättre ta vara på skogens möjligheter, har regeringen, i bred dialog, arbetat fram en strategi för Sveriges nationella skogsprogram. Det finns även en tillhörande handlingsplan för det nationella skogsprogrammet. I juli 2022 presenterade regeringen en uppdaterad handlingsplan för Sveriges nationella skogsprogram som syftar till att skapa en samlad bild av aktuella åtgärder med sikte mot 2030.

Den svenska skogspolitiken påverkas av lagstiftningen om äganderätten. I Sverige är äganderätten grundlagsskyddad. Av 2 kap. 15 § regeringsformen (RF) följer att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark utom när det krävs för att tillgodose allmänna angelägna intressen. Ersättning ska vara tillförsäkrad den för vilken det allmänna inskränker användningen av mark.

Det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen föreskriver i artikel 1 att varje fysisk eller juridisk person ska ha rätt till respekt för sin egendom och att ingen får berövas sin egendom annat än i det allmännas intresse och under de förutsättningar som anges i lag och i folkrättens allmänna grundsatser. Dessa bestämmelser inskränker inte en stats rätt att genomföra sådan lagstiftning som staten finner nödvändig för att reglera nyttjandet av egendom i överensstämmelse med det allmännas intresse eller för att säkerställa betalning av skatter eller andra pålagor eller av böter och viten (se även bet. 2015/16: KU15).

EU och skogen

Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt innehåller ingen specifik rättslig grund för en gemensam skogsbrukspolitik, utan dessa frågor tillhör den

nationella beslutanderätten. Det finns dock lagstiftning och initiativ inom en rad olika politikområden som har en direkt eller indirekt påverkan på skog, skogsbruk och skogsnäring. Det handlar bl.a. om politik på klimat-, energi- och naturvårdsområdet. Exempel på lagstiftning som berör skogsbruket är rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet), Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/841 av den 30 maj 2018 om inbegripande av utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk i ramen för klimat- och energipolitiken fram till 2030, Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/852 av den 18 juni 2020 om inrättande av en ram för att underlätta hållbara investeringar (taxonomiförordningen) samt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1991 av den 24 juni 2024 om restaurering av natur (naturrestaureringsförordningen).

EU har sedan 1998 en icke-bindande skogsbruksstrategi (rådets resolution av den 15 december 1998 om en skogsbruksstrategi för Europeiska unionen). Genom denna inrättades en ram för skogsrelaterade åtgärder till stöd för en hållbar skogsförvaltning.

I maj 2005 gav jordbruks- och fiskerådet kommissionen mandat att inom ramen för den icke-bindande skogsstrategin från 1998 utarbeta en EU-handlingsplan för skog. I juni 2006 presenterade kommissionen meddelandet Handlingsplan för skog (COM(2006) 302). Handlingsplanen löpte mellan 2007 och 2011 och inriktades på fyra mål, nämligen konkurrenskraft, miljö, livskvalitet samt samordning och kommunikation. I september 2013 presenterade kommissionen en ny strategi för unionen, En ny EU-skogsstrategi – för skogarna och den skogsbaserade sektorn (COM(2013) 659), som löpte t.o.m. 2020. I juli 2021 antog kommissionen en ny EU-skogsstrategi för 2030. Strategin syftar till att komma till rätta med utmaningar såsom klimatförändringar och frigöra skogens potential för framtiden samt innehåller en plan för 2030 som kombinerar lagstiftningsåtgärder, finansiella åtgärder och frivilliga åtgärder.

Internationella åtaganden

Internationella åtaganden som påverkar skogspolitiken utgörs bl.a. av FN:s konvention om biologisk mångfald och Agenda 2030 för hållbar utveckling, särskilt hållbarhetsmål 15. De mål som slagits fast i FN:s konvention om biologisk mångfald som direkt berör skogen är följande:

- Mål 5: Till 2020 ska förlusttakten för alla naturliga livsmiljöer, inklusive skogar, minst ha halverats och där så är möjligt ha sänkts till nära noll, och förstörelsen och fragmenteringen ska ha minskat avsevärt.
- Mål 7: Senast 2020 ska områden som används för jordbruk, vattenbruk och skogsbruk förvaltas på ett hållbart sätt så att biologisk mångfald bevaras.

Vid den 15:e partskonferensen om biologisk mångfald i december 2022 (CBD COP15) enades världens länder om ett nytt globalt ramverk för biologisk mångfald, även kallat det globala Kunming–Montreal-ramverket för biologisk mångfald, och nya internationella mål för den biologiska mångfalden. Det nya ramverket innehåller totalt fyra tillståndsmål som ska uppnås till 2050 samt 23 åtgärds mål. Ett av de viktigaste målen handlar om att skydda 30 procent av jordens yta till havs och på land till 2030.

Hållbarhetsmål 15 i Agenda 2030 handlar om ekosystemen och biologisk mångfald. Delmål 15.2 handlar om att främja hållbart skogsbruk, stoppa avskogningen och återställa utarmade skogar. Till 2020 ska genomförandet av hållbart brukande av alla typer av skogar främjas, avskogningen stoppas, utarmade skogar återställas och nybeskogningen och återbeskogningen i hela världen kraftigt öka.

Den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Service, IPBES) tar fram kunskapsrapporter och relevanta verktyg och metoder för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. IPBES huvuduppgift är att göra helhetsbedömningar av tillståndet för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Den 6 maj 2019 presenterade IPBES den första övergripande rapporten om tillståndet för världens biologiska mångfald och ekosystemtjänster: The Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services. Rapporten beskriver situationen som allvarlig eftersom fler arter än någonsin i mänsklighetens historia hotas av utrotning och många ekosystem förändras i snabb takt. I rapporten framhålls att det behövs grundläggande förändringar i samhället för att vända den negativa trenden med ökad förlust av biologisk mångfald.

Även FN:s ramkonvention om klimatförändringar (Framework Convention on Climate Change, UNFCCC) berör skogsområdet. Klimatkonventionen är ett globalt ramverk för att begränsa klimatförändringarna. Skogen är en viktig del av de frågor som klimatkonventionen behandlar, t.ex. beräkningar av upptag och utsläpp av växthusgaser kopplade till skogsbruk.

Ministerkonferensen om skydd av skogarna i Europa (Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe), även känd som Forest Europe, är ett samarbete mellan europeiska länder i syfte att diskutera gemensamma problem och möjligheter relaterade till skog och skogsbruk. Den tar fram gemensamma strategier för sina 46 signatärer (45 länder och EU) så att de kan skydda sina skogar och bruka dem på ett hållbart sätt. Ett exempel är den gemensamma definitionen av hållbart skogsbruk under europeiska förhållanden som ministerkonferensen beslutat om.

Övergripande om skogliga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om dels EU:s inflytande över skogspolitiken, dels lagstiftningen och myndigheternas roll i skogsfrågor.

Jämför reservation 1 (C) och 2 (SD).

Motionerna

EU:s inflytande över skogspolitiken

I partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 54 framhåller motionärerna att regeringen i förhandlingar om kommande relevant lagstiftning behöver säkerställa att svensk skogspolitik ska fortsätta att utformas i Sverige. Vidare föreslår motionärerna i yrkande 56 att utrymmet för nationell och regional anpassning av EU-regler som berör skogen måste öka.

Lagstiftningen och myndigheternas roll i skogsfrågor

I kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2 framhåller motionärerna att myndigheter ska stödja och värna ett utvecklat och lönsamt skogsbruk samt att detta främjandeuppdrag bör uttryckas tydligt i Skogsstyrelsens, länsstyrelsernas och Naturvårdsverkets direktiv och regleringsbrev.

I motionen anför motionärerna också att det är ineffektivt att skogsbrukare ska behöva hantera flera myndighetskontakter för sin skogsskötsel eller behöva navigera i flera olika lagar för att genomföra vanliga åtgärder. I yrkande 3 föreslås därför att Skogsstyrelsen ska vara den huvudsakliga myndighet och skogsvårdslagen ska vara den centrala lagstiftning som reglerar skogsbruket i Sverige. Även i kommittémotion 2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 6 framhålls att skogsfrågor gentemot markägare ska hanteras av Skogsstyrelsen.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

EU:s inflytande över skogspolitiken

Som redovisats i inledningen till detta betänkande innehåller fördraget om Europeiska unionens funktionssätt inte någon specifik rättslig grund för en gemensam skogsbrukspolitik, utan dessa frågor tillhör den nationella beslutanderätten. Det finns dock lagstiftning och initiativ inom en rad olika politikområden som har en direkt eller indirekt påverkan på skog, skogsbruk och skogsnäring. Det handlar bl.a. om politik på klimat-, energi- och naturvårdsområdet.

Den 7 februari 2024 beslutade regeringen att utse en särskild utredare som ska se över den nationella skogspolitiken (En robust skogspolitik som ser skogen som en resurs, dir. 2024:16). Utredningen tog namnet 2024 års skogspolitiska utredning (nedan skogsutredningen). Utredaren ska bl.a. föreslå dels samhällsekonomiskt effektiva åtgärder för att utveckla skogspolitiken för att möta policyutvecklingen inom EU, dels ett utvecklat arbetssätt för Sveriges fortsatta arbete inom EU i skogliga frågor. I kommittédirektiven anför regeringen att den höga andelen skog i Sverige och skogens relativa betydelse för ekonomin gör det särskilt angeläget för Sverige att EU-lagstiftning som berör skogsbruket och skogsindustrin i så hög grad som möjligt väger in nationella och regionala skillnader inom EU. Krav och regler som rör skogsbruk bör enligt regeringen beslutas på nationell nivå i så hög utsträckning som möjligt. Vidare anför regeringen att det är en övergripande tendens och politisk inriktning inom EU att lagstiftningen på skogsområdet inför nya begrepp som inte finns i svensk lagstiftning, att detaljregleringen ökar och att förordningar används i stor utsträckning i stället för direktiv, vilket ger medlemsstaterna små möjligheter att göra anpassningar till nationella förhållanden. Regeringen anför också att arbetet inom EU har förändrats och utvecklats sedan det svenska EU-inträdet 1995 och policyutvecklingen inom såväl miljöpolitiken som energi- och klimatpolitiken på EU-nivå har i allt högre grad kommit att påverka den svenska skogspolitiken och svensk skogsnäring. EU:s beslutsprocess har också utvecklats så att Europaparlamentet har större makt än tidigare. Sammantaget har EU-samarbetet kommit att bli en viktig faktor för den nationella skogspolitiken och därmed även för den svenska skogsnäringen. Ett aktivt svenskt påverkansarbete inom EU kommer enligt regeringen därför att vara nödvändigt för att värna den nationella skogspolitiken.

En del av utredningsuppdraget, som bl.a. handlar om att överväga alternativ till avverkningsanmälan och anmälan för samråd enligt miljöbalken, redovisades den 19 december 2024 i delbetänkandet Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk (SOU 2024:91). Övriga delar av uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2025. Vissa delar av SOU 2024:91 berörs senare i detta betänkande. Delbetänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Även i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 23) anför regeringen att de stora skillnaderna mellan skog i olika EU-länder gör att beslut bör fattas på en nivå där det går att ta hänsyn till nationella förutsättningar. Det nationella självbestämmandet över skogsfrågor ska värnas och detaljregleringar av skogsbruket undvikas. Regeringen avser även att bevaka EU-fördragets viktiga principer om subsidiaritet och proportionalitet. Regeringen kommer i alla avseenden och sammanhang att värna och verka för ett hållbart svenskt skogsbruk, med omsorg för kommande generationer.

Frågan om EU:s inflytande över den svenska skogspolitiken har varit föremål för uttalanden från utskottets sida vid upprepade tillfällen, bl.a. i betänkande 2022/23:MJU15. I betänkandet anförde utskottet följande:

Utskottet tillmåtar i likhet med regeringen frågan om att värna det nationella självbestämmandet i skogsfrågor stor betydelse. Utskottet är medvetet om att det finns politikområden inom EU som har direkta eller indirekta konsekvenser för svenskt skogsbruk och skogsnäring. Beslut som berör skogsbruket ska dock fattas på en nivå där det går att ta hänsyn till nationella förutsättningar. Principerna om subsidiaritet och proportion- alitet är viktiga i sammanhanget.

Lagstiftningen och myndigheternas roll i skogsfrågor

Skogsvårdslagen (1979:429) och miljöbalken uttrycker samhällets krav på skogsbruket. Denna lagstiftning innehåller regler om hur skogen ska skötas uthålligt och vilken hänsyn till naturen, kulturmiljön och rennäringen som måste tas. I 2 kap. miljöbalken finns de hänsynsregler som alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan medföra skada eller besvär för miljön måste följa. Reglerna är allmänt hållna men har stor betydelse när balkens övriga regler ska tillämpas. Hänsynsreglerna i miljöbalken gäller parallellt med de hänsynsregler som följer av skogsvårdslagen.

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 23) anför regeringen att den svenska skogspolitiken bygger på de jämställda målen om produktion och miljö. Avvägningen mellan produktion och naturvård, som kommer till uttryck i skogsvårdslagen, skapar en grund för det fortsatta genomförandet av skogspolitiken. Den ger även förutsättningar för skogs- ägarens fortsatta enskilda ägande och brukande av skogen, och regeringen anser att principen om frihet under ansvar fungerar väl och är viktigt att värna.

Skogsstyrelsens uppdrag och ansvarsområde regleras i förordningen (2009:1393) med instruktion för Skogsstyrelsen. Enligt förordningen är myndigheten förvaltningsmyndighet för frågor om skogsbruket och har till uppgift att verka för att landets skogar sköts på ett sådant sätt att de skogs- politiska mål som riksdagen beslutat om kan uppnås. Det omfattar därmed bl.a. miljömålet Levande skogar, som handlar om att skydda skogens och skogsmarkens produktionsförmåga, den biologiska mångfalden, kulturmiljö- värden och sociala värden. Skogsstyrelsen ansvarar även för stöd till skogsägare och andra i skogssektorn genom utbildning och rådgivning i samband med beslut om åtgärder i skogen. Skogsstyrelsen är även tillsyns- myndighet för skogsvårdslagen och de delar av miljöbalken som rör skogsbruksåtgärder.

Naturvårdsverket har ett mer generellt ansvar för arbetet med skyddad mark genom inköp av värdefulla naturområden eller avtal om intrångsersättningar. Naturvårdsverket ansvarar även för mer riktade åtgärder för de arter som behöver specifikt skydd eller skötsel. Enligt förordningen (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket är Naturvårdsverket förvaltningsmyndighet på miljöområdet i frågor om klimat och luft, mark, biologisk mångfald, förorenade områden, kretslopp och avfall, miljöövervakning samt miljö- forskning. Naturvårdsverket har enligt instruktionen en central roll i

miljöarbetet och ska vara pådrivande, stödjande och samlande vid genomförandet av miljöpolitiken. På vissa områden innebär det att Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen arbetar nära tillsammans. När det gäller arbetet med skydd av värdefulla skogar har t.ex. myndigheterna tagit fram en gemensam nationell strategi för formellt skydd av värdefulla skogar och på uppdrag av regeringen har myndigheterna gemensamt reviderat denna strategi.

En av länsstyrelsernas roller är att samordna den statliga länsförvaltningen. Länsstyrelserna ska vidare enligt förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion bl.a. verka för att nationella mål får genomslag i länet, samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser, främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet, ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har gett den samt svara för den statliga förvaltningen om inte någon annan myndighet har ansvaret för särskilda förvaltningsuppgifter. När det gäller de områden som berör skogsnäringen har länsstyrelserna ansvar för regional tillväxt, infrastrukturplanering, samhällsplanering, energi och klimat, naturvård och miljö- och hälsoskydd samt lantbruk och landsbygd.

Motionsyrkanden med samma innehåll som de nu aktuella har behandlats tidigare under valperioden, och då uttalade utskottet bl.a. följande (bet. 2022/23:MJU15):

Vidare vill utskottet framhålla att skogsvårdslagstiftningen gäller parallellt med miljöbalken och de förordningar som är meddelade med stöd av miljöbalken. Miljöbalkens bestämmelser gäller således även skogsbruksåtgärder. Utskottet ser ingen anledning att för tillfället ändra denna ordning. Utskottet ser heller inget behov av att för närvarande ta initiativ för att tillsätta en utredning för att se över skogsvårdslagen.

Utskottet konstaterar att när det gäller skogsfrågor kan flera myndigheter vara inblandade beroende på vad frågan gäller. Utskottet noterar att myndigheterna arbetar tillsammans i de frågor som har gemensamma beröringspunkter. Utskottet finner därmed ingen anledning att invända mot den nuvarande utformningen av myndigheternas ansvar och uppgifter på skogsområdet.

Vidare anser utskottet att de myndigheter som arbetar med skogsfrågor ska arbeta för att främja produktions-, miljö- och klimatmålen. Myndigheternas arbete ska bedrivas i god samarbetsanda med markägare och med respekt för äganderätten.

Frågan om olika myndigheters roller när det gäller skogsbruksfrågor berörs i skogsutredningens delbetänkande Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk (SOU 2024:91). I betänkandet föreslår och anför utredaren sammanfattningsvis följande:

Tillsynsansvaret över artskyddsfrågorna i skogen är i dag delvis delat mellan länsstyrelserna och Skogsstyrelsen. Det grundläggande ansvaret för tillsyn i fråga om artskyddet har länsstyrelserna. Samtidigt har Skogsstyrelsen ett slags indirekt tillsynsansvar för artskyddet i skogen genom sitt ansvar för tillsyn i fråga om de skogsbruksåtgärder som kan

aktualisera samrådsplikten i 12 kap. 6 § miljöbalken. Beslut om dispens från artskyddsbestämmelserna fattas av länsstyrelsen.

Den nuvarande ordningen innebär att frågan om vilka åtgärder som bör vidtas eller vilka hänsyn som bör lämnas med anledning av artskyddsbestämmelserna, och frågan om dispens från dessa, kommer att prövas av olika myndigheter när föremålet för prövningen är skogsbruksåtgärder enligt skogsvårdslagen.

Min uppfattning är att det skulle innebära en mer ändamålsenlig modell för handläggning av artskydd inom skogsbruket om Skogsstyrelsen skulle göras till tillsynsmyndighet för artskyddet när det gäller skogsbruksåtgärder och besluta om dispens från artskyddsbestämmelserna. Jag föreslår därför att Skogsstyrelsen i stället för länsstyrelserna ska vara ansvarig tillsynsmyndighet för artskydd när det gäller skogsbruksåtgärder som omfattas av skogsvårdslagen. Min bedömning är att Skogsstyrelsen regelmässigt kan uppfatta en anmälan för samråd där frågor om artskydd aktualiseras som att den också innefattar en dispensansökan. Frågan om dispens kan då prövas i samband med artskyddsfrågorna i övrigt.

Utskottets ställningstagande

EU:s inflytande över skogspolitiken

Vilket inflytande EU bör ha över den nationella skogspolitiken är en fråga som har återkommit vid ett flertal tillfällen när utskottet tidigare har behandlat ärenden som rört skogen. Utskottet vidhåller sina tidigare uttalanden samt noterar att frågor om hur EU:s lagstiftning, arbetssätt och beslutsprocesser påverkar den svenska skogspolitiken och hur Sverige ska förhålla sig till detta även berörs i uppdraget till den pågående skogsutredningen. Mot bakgrund av tidigare uttalanden och det arbete som pågår föreslår utskottet att motion 2024/25:2954 (C) yrkandena 54 och 56 lämnas utan åtgärd.

Lagstiftningen och myndigheternas roll i skogsfrågor

När det gäller ansvarsfördelningen mellan olika myndigheter i ärenden med anknytning till skogsbruk noterar utskottet att skogsutredningens delbetänkande innehåller förslag som berör denna fråga. Utskottet vill inte föregripa resultatet av det arbete som nu pågår inom Regeringskansliet och avstyrker därför motionerna 2024/25:1370 (SD) yrkandena 2 och 3 samt 2024/25:1371 (SD) yrkande 6.

Skog, bioekonomi och klimat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skogens roll i bioekonomin och klimatarbetet, styrmedel i skogliga affärsmodeller samt övriga incitament och åtgärder för klimat- och miljönytta.

Jämför reservation 3 (S), 4 (C), 5 (V, MP) och 6 (MP).

Motionerna

Skogens roll i bioekonomin och klimatarbetet

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 69 framhåller motionärerna betydelsen av att utveckla skogens roll i klimatarbetet och dess bidrag till en växande bioekonomi. I yrkande 70 lämnas förslag om att ta vara på mer grot¹ från skogen utan att störa den biologiska mångfalden. Motionärerna pekar på att ett bättre omhändertagande av grot har potential att bidra till hållbar bioenergi och stimulera den gröna omställningen.

Kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 36 handlar om den svenska bioekonomin och om att minska Sveriges nettoutsläpp av koldioxid. Motionärerna anför bl.a. att Sverige, tack vare rikliga skogsresurser, har goda förutsättningar att leda utvecklingen inom bioekonomin. Sektorn är vital för såväl den inhemska ekonomin som exporten och erbjuder en hållbar väg framåt genom att ersätta ändliga resurser med förnybara alternativ av trä.

I partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 57 föreslås att regeringen ska vara pådrivande för att EU-kommissionen ska ta fram en handlingsplan för bioekonomi som tydliggör och värderar skogens roll för att skapa viktiga råvaror som möjliggör klimatomställningen.

Motsvarande förslag lämnas i kommittémotion 2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. yrkande 11. I samma motion yrkande 10 föreslås att regeringen bör genomföra Bioekonomiutredningens förslag till åtgärder. Motionärerna ställer sig bakom utredningens förslag om en långsiktig bioekonomistrategi och de framhåller även vikten av att ta till vara förslaget om att ta fram nya styrmedel för att stärka den inhemska produktionen av biodrivmedel.

I kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 122 lämnas förslag om att utreda möjligheten att stärka bioekonomins roll i klimatomställningen samtidigt som tillväxten i den brukade skogen ökar för att nå klimatmålen. I yrkande 123 framhåller motionärerna vikten av att den kommande nationella bioekonomistrategin belyser bioekonomins potential att minska Sveriges beroende av fossila källor genom substitution och bioekonomins förmåga att bidra till att nå EU:s klimatmål.

¹ Grot (förkortning av grenar och toppar) beskrivs av Skogsstyrelsen som ett s.k. tredje sortiment efter timmer och massaved. Enkelt uttryckt är grot de avverkningsrester som lämnas på hygget om man bara tar ut stamveden.

I motion 2024/25:2045 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) poängterar motionärerna att det är bra för klimatnyttan att bruka skog (yrkande 2) och framhåller att det är viktigt att i detta sammanhang ta till vara de unika skånska förutsättningarna (yrkande 1).

I motion 2024/25:459 av Isak From (S) efterfrågas en satsning för att öka förekomsten av vårtbjörk eftersom den är väl anpassad till de nordiska klimaterna, har stor ekonomisk potential och kan spela en viktig roll bl.a. för klimatet.

Styrmedel i skogliga affärsmodeller samt övriga incitament och åtgärder för klimat- och miljönytta

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) anför motionärerna bl.a. att Sverige måste nå åtagandet om ökad kolinbindning i skog och mark samt framhåller att efterfrågan på skogsråvara och biomassa väntas öka när fossila råvaror ska fasas ut helt. I yrkande 162 föreslår motionärerna att relevanta myndigheter ska få i uppdrag att ta fram åtgärdsförslag om ekonomiska incitament för markägare att på olika sätt bistå med samhällsnytta i form av ökad kolinlagring. I yrkande 164 föreslås att omloppstiderna ska förlängas genom att den lägsta åldern för föryngrings-avverkning höjs med 30 procent. Vidare föreslås i yrkande 166 att Skogsstyrelsen ska få i uppdrag att, i samverkan med Naturvårdsverket, utveckla en stödande digital infrastruktur för skogsägare för att främja såväl offentlig som privat finansiering av åtgärder för ökad kolinlagring och minskad avgång av växthusgaser. Enligt yrkande 161 bör det utredas vilken mark som är lämplig att återbeskoga och hur det ska ske utan att det konkurrerar med livsmedelsproduktionen eller försvårar uppfyllandet av andra miljömål. I yrkande 172 föreslår motionärerna att Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket ska få i uppdrag att ta fram styrmedel som stimulerar nya affärsmodeller där klimat- och miljönytta integreras.

Ett liknande förslag finns i kommittémotion 2024/25:3218 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 3 där det anförs att Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket ska få i uppdrag att ta fram konkreta förslag på ekonomiska incitament för ett miljövänligt skogsbruk där klimatnytta integreras.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Skogens roll i bioekonomin och klimatarbetet

Den 17 juni 2022 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare som skulle ta fram förslag till en strategi för en hållbar, konkurrenskraftig och växande svensk bioekonomi samt, vid behov, lämna förslag på åtgärder för att främja bioekonomins utveckling (dir. 2022:77). Syftet med utredningen var att främja hållbar tillväxt, förnyelse och sysselsättning i hela landet, bidra till miljö- och klimatnytta samt skapa en förstärkt försörjningsförmåga och minskad sårbarhet i samhället, baserat på biomassa från skogsbruks-

jordbruks- och fiskerinäringarna samt restråvaror i livsmedelsförädlingen. Utredningen antog namnet Bioekonomiutredningen.

Den 29 mars 2023 överlämnade Bioekonomiutredningen delbetänkandet Förnybart i tanken – Ett styrmedelsförslag för en stärkt bioekonomi (SOU 2023:15). I betänkandet redovisas bl.a. förslag till en vision och mål samt förslag till nytt styrmedel i form av intäktsgarantier för att öka den inhemska produktionen av flytande förnybara drivmedel och mellanprodukter. Uppdraget i övrigt redovisades den 1 december 2023 i betänkandet En hållbar bioekonomistrategi – för ett välmående fossilfritt samhälle (SOU 2023:84). Bioekonomiutredningen föreslår bl.a. att regeringen ska lägga fram ett förslag till riksdagen om en nationell strategi för bioekonomi, där riksdagen föreslås besluta om strategins övergripande mål, fokusområden och en plan för uppföljning och utvärdering. Vidare föreslår utredningen att regeringen vart fjärde år ska besluta om handlingsplaner som innehåller konkreta åtgärder för att nå det övergripande målet.

Regeringen har gått vidare med det förslag om en forskarskola om bioekonomi som utredningen presenterat (se nedan) och i övriga delar pågår beredning av utredningsbetänkandena inom Regeringskansliet.

I december 2023 presenterade regeringen skrivelsen Regeringens klimat-handlingsplan – hela vägen till nettonoll (skr. 2023/24:59). I handlingsplanen anförde regeringen bl.a. att skogsbruket är centralt för svenskt klimatarbete. Många av lösningarna för att minska utsläppen inom EU mellan 2030 och 2040 väntas komma från skog och mark. Bioekonomin ger dubbel klimatnytta genom ökade upptag och substitutionseffekt, där biomassa ersätter fossila råvaror. Det är enligt regeringen viktigt att EU:s politik bortom 2030 utformas för att skapa incitament till en hållbar och växande bioekonomi.

Som redovisats tidigare i betänkandet har regeringen tillsatt den s.k. skogsutredningen som ska göra en översyn av den nationella skogspolitiken. Syftet med utredningsuppdraget är att utveckla en framtida ändamålsenlig skogspolitik som främjar ett långsiktigt hållbart konkurrenskraftigt skogsbruk, ökad skoglig tillväxt och en långsiktigt ökad tillgång till hållbar skoglig biomassa för att fullt ut kunna bidra till bl.a. klimatomställningen. I utredningsdirektiven (dir. 2024:16) anför regeringen bl.a. att Sverige befinner sig mitt i en omställning till en cirkulär och biobaserad ekonomi med ökat värdeskapande och möjligheter till ökad resurseffektivitet i biobaserade näringar som ska bidra till att nå miljö- och klimatmålen samt de globala målen i Agenda 2030. Ambitiösa nationella klimatmål fram till 2045 och åtaganden inom EU:s klimatravverk till 2050 innebär att behovet av skoglig biomassa ökar inom och utanför Sverige. En ökning av den skogliga tillväxten och därmed ökad tillgång till biomassa, i linje med ett hållbart skogsbruk, är enligt regeringen därför av stor vikt. Regeringen anför vidare att det finns en stor befintlig resurs i form av avverkningsrester som skulle kunna tas ut efter att ekologiska restriktioner beaktats, men som av lönsamhetsskäl inte tas till vara i dag.

I skogsutredningens delbetänkande, som presenterades i december 2024, lämnar utredaren förslag om att Skogsstyrelsen inte behöver underrättas om uttag av grot enligt 14 § skogsvårdslagen. Eftersom uttag av grot är nära förknippat med en slutavverkning kan underrättelsen om avverkningen enligt utredaren också fungera som information till Skogsstyrelsen om att även grot kan komma att tas ut. Förslaget syftar till regelförenkling och konsekvenserna bedöms vara begränsade.

I avsnittet om den politiska inriktningen i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 23) anför regeringen bl.a. att det svenska skogsbruket är centralt för svenskt klimatarbete och att tillgången till biomassa är av stor vikt för att göra omställningen till fossilfria material och bränslen möjlig. Vidare anför regeringen att den nu bereder förslag från Bioekonomiutredningens slutbetänkande. Regeringens inriktning för det fortsatta arbetet är enligt budgetpropositionen att främja ett långsiktigt hållbart aktivt svenskt skogsbruk och en växande cirkulär bioekonomi med konkurrenskraftiga näringar. Enligt regeringen är en hållbar bioekonomi, en långsiktigt ökad tillgång till hållbar biomassa, cirkulär ekonomi och klimatanpassning avgörande element i ett effektivt klimatarbete som bör främjas nationellt, inom EU och internationellt.

Enligt regleringsbrevet för 2025 ska Skogsstyrelsen redovisa vilka klimatanpassningsåtgärder som vidtas i syfte att öka motståndskraften och verka för en långsiktigt hållbar skoglig tillväxt och ökad tillgång till skoglig biomassa. Redovisningen ska utgå från inriktningen i regeringens skrivelse Nationell strategi och regeringens handlingsplan för klimatanpassning (skr. 2023/24:97). Redovisningen ska omfatta bl.a. teknikval, informations- och rådgivningsåtgärder och genomförda förändringar i skogens skötsel, i fråga om exempelvis trädslagsvariation, förebyggande av skogsskador och ökad resiliens mot effekter av klimatförändringar.

Den 12 december 2024 överlämnade regeringen propositionen Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta (prop. 2024/25:60), fortsättningsvis kallad forskningspropositionen, till riksdagen. I propositionen, som omfattar både forskning och innovation, presenterar regeringen forskningspolitiken för 2025–2028 och anför bl.a. följande:

I en framtida cirkulär bioekonomi kommer behovet av skoglig biomassa att öka. Forskning om skogsresursens olika nyttor kan ge bättre underlag för avvägning vid målkonflikter. Mer kunskap behövs om hur vi kan uppnå en långsiktigt uthållig ökad tillgång till nyskördad respektive återvunnen biomassa för att kunna tillgodose fler behov när fossila råvaror fasas ut. För att kunna uppskatta den samlade klimatnyttan behöver kunskapsläget stärkas i det som omfattar skogsbrukets klimateffekter, skogsskador och ökad klimatanpassning, möjligheter att öka andelen långlivade trä- och pappersprodukter, uppnå högre förädlingsvärden och resurseffektivitet för ökad konkurrenskraft, betydelsen av globala marknader och handelsflöden, samt för innovationer som möjliggör fler hållbara sätt att nyttja skoglig biomassa.

Inom ramen för Formas anslagsökning för forskning avsätts 25 miljoner kronor 2025 för ett nytt forsknings- och innovationsprogram med fokus på cirkulär bioekonomi inklusive skog. Därefter beräknas 35 miljoner kronor 2026, 60 miljoner kronor 2027 och 83 miljoner kronor 2028 för detta ändamål.

Regeringen föreslår även att det inom ramen för Formas anslagsökning för forskning avsätts 15 miljoner kronor 2026 för en nationell forskarskola om bioekonomi. Därefter beräknas 20 miljoner kronor 2027 och 27 miljoner kronor 2028 för detta ändamål. Regeringen anför bl.a. att det ska vara en tvärvetenskaplig och tvärsektoriell forskarskola med bred representation från högskolor, universitet, forskningsinstitut, näringsliv och offentliga aktörer i hela landet. Synergieffekter mellan olika näringar ska stimuleras. Vidare anför regeringen att Bioekonomiutredningen har föreslagit att näringslivet ska medfinansiera satsningen med minst hälften av kostnaden.

Forskningspropositionen kommer att behandlas av utbildningsutskottet under våren 2025.

Tillsammans med företag, offentlig sektor och akademi finansierar Energimyndigheten elva kompetenscentrum under 2022–2026. Som ett första steg har centrumen fått stöd för att bedriva sin verksamhet i fem år, men det finns möjligheter till förlängning med ytterligare fem år. Ett av dessa kompetenscentrum är Trees For Me, som koordineras från Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) med syftet att utveckla kompetensen i Sverige om snabbväxande lövträd, lövträmaterial och energi i en hållbar värdekedja om produktion och förädling. 50 partner som representerar akademi, skogs-forskningsinstitut, företag och offentlig sektor samarbetar i Trees For Me.

På Skogforsks forskningsstation Ekebo sker ett omfattande förädlingsarbete för att förse det sydsvenska skogsbruket med odlingsmaterial. På Ekebo bedrivs även forskning med syftet att utveckla lövskogsbruket, främst när det gäller virkesproduktion men även andra värden såsom hänsyn till naturmiljö, kulturmiljö och friluftsliv. Skogforsk har investerat 18 miljoner kronor i ett nytt, unikt växthus vid forskningsstationen. Växthuset blir en viktig forskningsresurs för förädling av snabbväxande lövträd, främst vårtbjörk. Nybygget är också en del av kompetenscentrumet Trees For Me, som finansieras av Energimyndigheten (se Skogforsks tidning Vision nr 2, 2023).

I sitt arbetsprogram för 2025² aviserar kommissionen en uppdaterad bioekonomistrategi för att främja en mer cirkulär och hållbar produktion, användning och konsumtion av biologiska resurser för mat, material, energi och tjänster. En blomstrande bioekonomi är enligt kommissionen nyckeln till att bibehålla EU:s industriella ledarskap och göra industrin motståndskraftig mot klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald och föroreningar.

² Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Kommissionens arbetsprogram 2025, Framåt tillsammans: en djärvare, enklare och snabbare union (COM(2025) 45 final).

Riksdagens tillkännagivanden

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att en nationell bioekonomistrategi bör inrättas för att tillsammans med de gröna näringarna skapa större miljö- och klimatnytta (bet. 2018/19:MJU8, rskr. 2018/19:147). I regeringens skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 redovisades att tillkännagivandet inte är slutbehandlat.

Riksdagen har också tillkännagett för regeringen att den bör se över skogspolitiken i förhållande till hur bioekonomins roll i klimatomställningen kan stärkas, hur tillväxten i den brukade skogen kan öka ytterligare, hur innovationsarbetet inom det skogliga området kan främjas samt hur långsiktighet kan prägla aktuella regelverk (bet. 2021/22:MJU18 punkt 38, rskr. 2021/22:207).

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1, utg. omr. 23) anförde regeringen följande om tillkännagivandet:

Regeringen beslutade i början av 2024 kommittédirektivet En robust skogspolitik som ser skogen som en resurs (dir. 2024:16). En särskild utredare ska genomföra en översyn av den nationella skogspolitiken givet utvecklingen sedan den skogspolitiska reformen 1993, inklusive policyutvecklingen inom EU, samt överväga åtgärder för ett långsiktigt hållbart och konkurrenskraftigt skogsbruk som stärker näringsfriheten och investeringsviljan. I uppdraget ingår även att ge förslag för en effektiv, enkel och väl fungerande tillsyn av skogsbruket och ett effektivare miljömålsarbete i skogen. Syftet är att utveckla en framtida ändamålsenlig skogspolitik som främjar ett långsiktigt hållbart konkurrenskraftigt skogsbruk, ökad skoglig tillväxt och en långsiktigt ökad tillgång till hållbar skoglig biomassa för att fullt ut kunna bidra till klimatomställningen samt jobb och tillväxt i hela landet. De jämställda skogspolitiska målen, miljömålet och produktionsmålet, ska ligga fast. Ett delbetänkande ska redovisas senast den 31 december 2024 och ett slutbetänkande senast den 31 augusti 2025. Regeringen bedömer att tillkännagivandet genom den nu beslutade utredningen är slutbehandlat.

Vid behandlingen av budgetpropositionen för 2025 hade utskottets majoritet inte något att invända mot regeringens bedömning att tillkännagivandet är slutbehandlat. Ledamöterna från Socialdemokraterna och Centerpartiet anförde dock i sina respektive särskilda yttranden att de inte anser att tillkännagivandet kan anses slutbehandlat (bet. 2024/25:MJU2).

Styrmedel i skogliga affärsmodeller samt övriga incitament och åtgärder för klimat- och miljönytta

Konjunkturinstitutet har regeringens uppdrag att årligen ta fram en miljöekonomisk rapport som innehåller en översyn och analys av miljöpolitiken ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Varje utgåva behandlar ett specifikt tema. I rapporten Miljö, ekonomi och politik 2021 från den 15 december 2021 har Konjunkturinstitutet studerat samspelet mellan skogen, klimatet och politiken. I rapporten förespråkas en klimatpolitik som uppmuntrar till ökat upptag av kol i skogen och att mer av skogens produktion används för långlivade produkter. I rapporten redovisas att en stor del av skogs- och klimatdebatten

handlar om att bevara skogen så att kol inte frigörs till atmosfären eller att bruka skogen för att kunna ersätta fossilintensiva bränslen och material. Eftersom de klimatmål som har satts upp, med skogens mått mätt, ligger relativt nära i tid finns enligt Konjunkturinstitutet fördelar med att uppmuntra att kolet binds i skogen eller i långlivade träprodukter. Ur ett kostnads-effektivitetsperspektiv anser Konjunkturinstitutet att en styrning mot skogens kolupptag bör komma till stånd. En möjlig lösning som förs fram i rapporten är att subventionera skogsägarna för skogens upptag av kol och samtidigt beskatta utsläpp av biogen koldioxid.

När Naturvårdsverket lämnade synpunkter på ett utkast till den rapport som nys beskrivits (2021-12-08, NV-09361-21) anförde myndigheten att det är positivt och viktigt att främja skogen som kolsänka i en integrerad strategi där även andra miljö- och samhällsmål ingår i målbilden. Vidare anförde Naturvårdsverket bl.a. att de nationella incitamenten på ett väl avvägt sätt behöver förstärkas för att både bevara och förstärka nettoupptaget i skogen och i LULUCF-sektorn³ som helhet.

Den 10 juni 2021 gav regeringen Skogsstyrelsen och Jordbruksverket i uppdrag att strategiskt planera arbetet för ökad kolsänka (N2021/01829). Uppdraget var inriktat på att strategiskt planera arbetet, inklusive att vidareutveckla metoder, för att minska avgången av växthusgaser från jord- och skogsbrukets organogena jordar och öka kolinlagringen i åker- och betesmark, som bidrar till negativa utsläpp av växthusgaser och kan bidra till kompletterande åtgärder i det klimatpolitiska ramverket.

Uppdraget redovisades till regeringen i november 2022. I Skogsstyrelsens redovisning (rapport 2022/14) framhålls bl.a. att återvätning av dikade torvmarker, kolinlagring i åker- och betesmark samt beskogning av nedlagd jordbruksmark med rätt åtgärder skulle kunna minska utsläppen och öka kolupptaget med motsvarande ca 2 miljoner ton koldioxid per år. I rapporten redovisas potentialen hos ett antal olika åtgärder för att öka kolupptag i jordbruksmark och minska utsläpp på torvmarker. Rapporten tar också upp metodutveckling för olika åtgärder samt utvärdering och dokumentation av effekter av åtgärderna.

I resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 20) beskriver regeringen genomförda och pågående insatser som handlar om återvätning av våtmarker, bl.a. de satsningar som gjorts i budgeten för 2023 och 2024 (anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur). Vidare gav regeringen under 2023 ett regeringsuppdrag till Naturvårdsverket att, tillsammans med Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten, se över regelverket för vattenverksamhet och markavvattning. Syftet med uppdraget är att underlätta för återvätning där det inte finns andra motstående intressen, såsom jordbruk eller skogsbruk.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast den 28 februari 2025.

³ Sektorn markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk.

Skogsstyrelsen gör i samarbete med SLU skogliga konsekvensanalyser. I analyserna utgår myndigheterna från ett antal scenarier där Sveriges skogar nyttjas och sköts på olika sätt och beräknar därefter vilka konsekvenser detta får på 100 års sikt. Den senaste skogliga konsekvensanalysen presenterades i oktober 2022. I den redovisas att alla scenarier som myndigheterna har analyserat ger ökat kolförråd och att skogen utgör en avtagande kolsänka sett till hela skogsmarken under hela den simulerade 100-årsperioden. I analysen redovisas att tidsperspektivet är avgörande. Större avsättningar ger hög kolinlagring på kort sikt, men scenariot Dagens skogsbruk där inte all tillgänglig tillväxt avverkas ger större kolinlagring på längre sikt.

Naturvårdsverket har finansierat en studie för att studera möjliga styrmedel för att ge incitament för åtgärder i skogen som leder till ökad kolinlagring framför allt i levande träd. Resultatet presenteras i rapporten Styrmedel för att öka kolsänkor i skogssektorn (rapport 7037, mars 2022). För att åtgärder för ökad kolsänka i skogen ska komma till stånd krävs det enligt rapporten incitament för aktörerna på marknaden, framför allt skogsägare, som leder till att de väljer att bruka sin skog på ett alternativt sätt. I dag saknas till stor del direkta incitament att binda in mer koldioxid i skogen. Det leder till att de flesta skogsägare inte prioriterar skogsbrukets effekter på kolförråden i skogen. Rapporten analyserar och jämför direkta stöd, omvända auktioner och utsläppshandel som styrmedel och landar i att omvända auktioner kan vara det bästa alternativet på lite längre sikt.

Resultatet av rapporten utgör ett underlag till Naturvårdsverkets regelbundna styrmedelsrekommendationer till Regeringskansliet.

I rapporten Underlag till den fördjupade utvärderingen av Sveriges miljömål 2023 – Förslag till regeringen (rapport 7091, januari 2023) föreslår Naturvårdsverket att regeringen ger myndigheten och Skogsstyrelsen i uppdrag att, i samverkan med andra berörda myndigheter som Tillväxtverket, utreda och föreslå styrmedel och åtgärder som skapar incitament för ett ökat bevarande av skogar med höga naturvärden och biologisk mångfald. Förslagen ska syfta till att synliggöra och inkorporera skogar med höga naturvärden och biologisk mångfald i marknadsekonomin, på samma sätt som skogsprodukter, för att skapa en mer samhällsekonomiskt optimal produktion av biologisk mångfald.

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 23) anför regeringen att det finns behov av ytterligare samhällsekonomiskt effektiva åtgärder som stärker incitamenten, investeringsviljan och näringsfriheten i skogsnäringen i syfte att öka den skogliga tillväxten och öka tillgången på hållbart producerad inhemsk biomassa, och som därmed skapar förutsättningar för att framöver upprätthålla balansen mellan de två jämförbara skogspolitiska målen.

Den 18 december 2024 svarade landsbygdsminister Peter Kullgren (KD) på en skriftlig fråga (fr.2024/25:555) om vilka åtgärder regeringen vidtar för att Sveriges skogar ska binda mer kol och anförde bl.a. följande:

Miljömålsberedningen har i uppdrag att föreslå en strategi med etappmål, styrmedel och åtgärder som bidrar till Sveriges åtaganden inom EU och internationellt för naturvård och biologisk mångfald samt upptag och utsläpp av växthusgaser inom markanvändningssektorn (LULUCF).

Vidare nåddes en överenskommelse inom EU den 19 februari 2024 om en förordning om certifieringsramverk för kolupptag och minskade markutsläpp. Regeringen anser att ett gemensamt certifieringsramverk skapar lika villkor på den inre marknaden, vilket förbättrar jämförbarheten och förtroendet. Ramverket kan bidra med ytterligare incitament och ökat intresse för upptag av koldioxid samt en bredare finansieringsgrund.

Det uppdrag till Miljömålsberedningen som beskrivs i svaret ovan beslutades av regeringen den 4 augusti 2022 (dir. 2022:126). Miljömålsberedningen skulle enligt direktiven föreslå en samlad strategi med etappmål, styrmedel och åtgärder som beskriver hur Sverige, med beaktande av andra angelägna behov som exempelvis försörjningstrygghet, landsbygdsutveckling och konkurrenskraft, på ett kostnadseffektivt sätt ska nå åtagandena inom EU och internationellt för naturvård och biologisk mångfald samt upptag och utsläpp av växthusgaser inom markanvändningssektorn (EU:s LULUCF-förordning⁴). I uppdraget ingick även att kartlägga och beskriva synergier och målkonflikter i arbetet med att uppfylla Sveriges åtaganden och vid behov föreslå politiska avvägningar.

Miljömålsberedningen redovisade sitt uppdrag den 14 februari 2025 genom delbetänkandet SOU 2025:21 Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF). I betänkandet lämnar Miljömålsberedningen förslag till styrmedel och åtgärder som tillsammans bidrar till Sveriges åtaganden enligt LULUCF.

Den 23 januari 2025 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv till Miljömålsberedningen (dir. 2025:3). Enligt direktiven ska beredningen bl.a. analysera hur effektiviteten av styrningen mot de svenska etappmålen till 2030 påverkas av EU:s klimatpaket (55-procentpaketet) samt lämna förslag på hur svenska etappmål till 2030 kan utformas så att de bättre överensstämmer med Sveriges åtaganden inom EU och styr effektivt mot det långsiktiga målet om nettonollutsläpp senast 2045 och negativa utsläpp därefter. Tilläggsuppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2025.

I fråga om den s.k. lägsta slutavverkningsåldern följer det av 3 kap. 3–10 §§ i Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd SKSFS 2011:7 till Skogsvårdslagen att skog inte får förnygringsavverkas innan den nått en viss ålder. Den lägsta slutavverkningsåldern varierar beroende på trädslag, markens produktionsförmåga och i vissa avseenden var i landet avverkningen sker. För bestånd som domineras av barrträd varierar lägsta tillåtna ålder mellan 45 och 100 år, beroende på markens produktionsförmåga. Bok får förnygringsavverkas tidigast vid 80 år och ek vid 90 år. Bestånd vars

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/841 av den 30 maj 2018 om inbegripande av utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk i ramen för klimat- och energipolitiken fram till 2030 och om ändring av förordning (EU) nr 525/2013 och beslut nr 529/2013/EU.

virkesförråd till minst hälften består av björk, asp eller al får avverkas vid 35 år. På brukningsenheter större än 50 hektar måste den skog som kan föryngringsavverkas ransoneras för att undvika en för stor andel kalmark och ungskog. På brukningsenheter på upp till 100 hektar får arealen kalmark och skog yngre än 20 år vara högst 50 hektar. På brukningsenheter större än 100 hektar får högst hälften av skogsmarken utgöras av kalmark och skog som är yngre än 20 år. För brukningsenheter större än 1 000 hektar gäller ytterligare regler.

Utskottets ställningstagande

Skogens roll i bioekonomin och klimatarbetet

Skogen spelar en mycket viktig roll både för övergången till en mer cirkulär och biobaserad ekonomi och för att det ska vara möjligt att nå de klimatmål som har satts upp på såväl nationell och internationell nivå som inom EU. För att kunna genomföra omställningen och nå klimatmålen, bl.a. med hjälp av de nyttor som skogen bidrar med, vill utskottet framhålla att det krävs ett arbete på bred front.

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om att det bör inrättas en nationell bioekonomistrategi för att skapa större miljö- och klimatnytta. Regeringen har beskrivit de åtgärder som har vidtagits med anledning av detta tillkännagivande och anfört att det ännu inte är slutbehandlat. Utskottet vill i detta sammanhang särskilt framhålla Bioekonomiutredningens delbetänkande och slutbetänkande som presenterades under 2023. Regeringen har gått vidare med utredningens förslag om en forskarskola för bioekonomi, och övriga delar av utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet. Riksdagen har också riktat ett tillkännagivande till regeringen som bl.a. handlar om att se över skogspolitiken i förhållande till hur bioekonomins roll i klimatomställningen kan stärkas. I denna del noterar utskottet att riksdagens majoritet, i samband med behandlingen av den senaste budgetpropositionen, delade regeringens bedömning att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Som redovisas ovan pågår det även andra insatser på området. Utskottet noterar att Skogsstyrelsen bl.a. ska redovisa vilka klimatanpassningsåtgärder som vidtas med syftet att öka motståndskraften. Skogsstyrelsen ska även verka för en långsiktigt hållbar skoglig tillväxt och ökad tillgång till skoglig biomassa. Arbete pågår även med att förädla snabbväxande och robusta träsorter. Utskottet noterar även det arbete som görs när det gäller forskning och innovation med fokus på cirkulär bioekonomi och skog samt att kommissionen har aviserat en översyn av EU:s bioekonomistrategi. Utskottet välkomnar de åtgärder som redan har vidtagits och vill i övrigt inte föregripa det arbete som pågår. Med hänvisning till vad som nu anförs föreslår utskottet att motionerna 2024/25:459 (S), 2024/25:1370 (SD) yrkande 36, 2024/25:2045 (M) yrkandena 1 och 2, 2024/25:2953 (C) yrkandena 10 och 11,

2024/25:2954 (C) yrkande 57, 2024/25:3108 (S) yrkande 69 samt 2024/25:3169 (C) yrkandena 122 och 123 lämnas utan bifall.

I likhet med såväl motionärerna som regeringen anser utskottet att grot är en skoglig resurs som skulle kunna nyttjas i högre grad och utgöra ett värdefullt bidrag till bioekonomin. Utskottet kan konstatera att skogsutredningen nyligen har presenterat förslag till lagändringar som syftar till regelförenkling när det gäller uttag av grot. Med hänvisning till det arbete som nu pågår föreslår utskottet att motion 2024/25:3108 (S) yrkande 70 lämnas utan åtgärd.

Styrmedel i skogliga affärsmodeller samt övriga incitament och åtgärder för klimat- och miljönytta

Utskottet konstaterar att Skogsstyrelsen och Jordbruksverket har redovisat ett regeringsuppdrag om att strategiskt planera arbetet för ökad kolsänka där bl.a. återvätning av dikade torvmarker och återbeskogning av nedlagd jordbruksmark framhålls som möjliga åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser och öka koluptionen. Vidare noterar utskottet Naturvårdsverkets rapport om styrmedel för att öka kolsänkor i skogssektorn och myndighetens slutsats att det krävs incitament för att aktörerna på marknaden ska binda in mer koldioxid i skogen. Detta lyfts även fram i Naturvårdsverkets rapport med underlag till regeringen om den fördjupade utvärderingen av miljömålen 2023 där myndigheten bl.a. lämnar förslag om att regeringen ska utreda och föreslå styrmedel och åtgärder som skapar incitament för ett ökat bevarande av skogar med höga naturvärden och biologisk mångfald. Utskottet vill också framhålla att Miljömålsberedningen nyligen har redovisat uppdraget om att ta fram en samlad strategi med etappmål, styrmedel och åtgärder som beskriver hur Sverige ska nå sina åtaganden i LULUCF-sektorn och även i fråga om naturvård och biologisk mångfald. Mot bakgrund av det arbete som pågår på området anser utskottet att motionerna 2024/25:2613 (MP) yrkandena 161, 162, 166 och 172 samt 2024/25:3218 (MP) yrkande 3 kan lämnas utan åtgärd.

När det gäller frågan om att höja den lägsta slutavverkningsåldern kan utskottet konstatera att Skogsstyrelsen har ett bemyndigande att meddela föreskrifter om det, något som myndigheten också har gjort. I det konkreta föreskriftsarbetet är myndigheten självständig i förhållande till riksdagen och regeringen, och utskottet ser inget behov av att förändra denna ordning. Utskottet har förtroende för att myndigheten utformar sina föreskrifter på lämpligt sätt och avstyrker därför motion 2024/25:2613 (MP) yrkande 164.

Brukande av skogen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om hållbart brukande av och tillväxt i skogen, skogsbruksmetoder och gödsling av skogsmarker. Jämför reservation 7 (S), 8 (SD), 9 (S), 10 (SD) och 11 (MP).

Motionerna

Hållbart brukande av och tillväxt i skogen

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 71 understryks vikten av att värna målen om ett hållbart brukande av och ökad tillväxt i skogen. Motionärerna anför att det måste säkerställas att skogspolitiken skyddar och bevarar den svenska skogens flora och fauna samtidigt som produktiviteten i skogsnäringen ökas.

I kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1 föreslår motionärerna att den svenska modellen för skogsbruk med brukande och vardagshänsyn ska utvecklas samt anför att modellen ska försvaras både nationellt och internationellt. I yrkande 13 påpekar motionärerna vikten av att inte underteckna internationella dokument utan att först ha analyserat vilka konsekvenser det kan få för den svenska modellen för skogsbruk. I yrkande 33 anför motionärerna att de förslag till metoder som Skogsstyrelsen presenterat i rapporten Skogsskötsel med nya möjligheter bör användas för att öka produktionsförmågan och kolinlagringen i de svenska skogarna.

I motion 2024/25:2929 av Sten Bergheden (M) poängteras betydelsen av att öka produktionen i skogen, och i motion 2024/25:3032 av Aron Emilsson (SD) framhålls behovet av åtgärder för en systematisk planering för långsiktig tillgång till svenskt kvalitetsvirke.

Skogsbruksmetoder och gödsling av skogsmarker

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 74 lämnas förslag om att ständigt utveckla effektiva och hållbara skogsbruksmetoder. Motionärerna anför bl.a. att ett hållbart och naturnära skogsbruk bevarar skogarna för framtida generationer och främjar en rik biologisk mångfald och robusta ekosystemtjänster. Samtidigt betonar motionärerna att produktionsmålet måste respekteras eftersom det spelar en viktig roll för den hållbara tillväxten och omställningen till ett fossilfritt samhälle.

Kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 12 handlar om kontinuitetsskogsbruk. Enligt motionärerna finns det inte vetenskapligt stöd för att metoden med kontinuitetsskogsbruk skulle kunna ersätta trakthyggesbruk över hela Sveriges skogsareal med bibehållen avverkning, tillväxt och lönsamhet.

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 167 anför motionärerna att storleken på kalhyggen, och den sammanlagda storleken på tidsmässigt och rumsligt närliggande hyggen, måste begränsas och att det krävs ett stopp för kalhyggen i särskilt klimat känsliga områden. I yrkande 168 föreslås att det ska införas ett etappmål inom miljömålssystemet om att hyggesfria metoder ska tillämpas på minst 30 procent av den yta som utgörs av produktionsskog till 2030.

I partimotion 2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 46 i denna del lämnas förslag om att främja hyggesfria skogsbruksmetoder och att gödsling av skogsmarker ska minimeras för att minska urlakningen från skogsbruket och effekterna av övergödningen.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Hållbart brukande av och tillväxt i skogen

Den 18 maj 2018 fattade regeringen beslut om Sveriges första nationella skogsprogram. Visionen för skogsprogrammet är: ”Skogen, det gröna guldet, ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi.” För att uppnå visionen, som syftar till att ännu bättre ta vara på skogens möjligheter, har regeringen, i bred dialog, arbetat fram en strategi för Sveriges nationella skogsprogram. Det finns även en tillhörande handlingsplan med åtgärder inom flera politikområden som stöder arbetet med skogsprogrammets vision och mål. Den 7 juli 2022 presenterade regeringen den uppdaterade handlingsplanen för Sveriges nationella skogsprogram som syftar till att skapa en samlad bild av aktuella åtgärder med sikte mot 2030.

Regeringen anförde i skogspropositionen (prop. 2021/22:58) att den svenska skogspolitiken även i fortsättningen ska vila på de två riksdagsbundna jämställda målen om produktion och miljö, de äganderättsliga principerna samt principen om frihet under ansvar. Frihet under ansvar innebär att den enskildes äganderätt till sin skog ska värnas samtidigt som skogsägaren har en betydelsefull del i det gemensamma ansvaret för att förvalta skogsresursens alla nyttigheter på ett långsiktigt hållbart sätt.

I samma proposition bedömde regeringen att en ökad hållbar tillväxt i skogen är viktig för den svenska skogsnäringens framtida konkurrenskraft, för en växande, resurseffektiv och cirkulär bioekonomi samt för klimatpolitiken både genom att den växande skogen utgör en kolsänka och genom att skogsråvaran möjliggör substitution av fossila material. Ökad hållbar tillväxt bidrar därutöver till sysselsättning och tillväxt i hela landet. Vidare bedömde regeringen att klimatanpassning och stärkt biologisk mångfald i skogen bör vara en integrerad del av ökad hållbar tillväxt. Därför ansåg regeringen att ett nationellt mål för ökad hållbar tillväxt skulle tas fram. Riksdagen delade regeringens bedömning i denna del (prop. 2021/22:58, bet. 2021/22:MJU18, rskr. 2021/22:206).

Den 2 juni 2022 fick Skogsstyrelsen i uppdrag att ta fram ett förslag till nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen. Av uppdraget framgick att

målets fokus bör ligga på ökad tillväxt i biomassa genom förbättrad skogs-skötsel samtidigt som klimatanpassning och den biologiska mångfalden ökar i produktionsskogen. Vidare framgick att målet bör utformas så att incitamenten och motivationen för en förbättrad skogsskötsel och ökad hållbar tillväxt i skogen ökar. Uppdraget skulle genomföras efter dialog med bl.a. skogsprogrammets programråd, skogsnäringen, forskningen, miljöorganisationer och Naturvårdsverket.

Skogsstyrelsen redovisade uppdraget i december 2023 genom rapporten Förslag till ett nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen (rapport 2023/21). Myndigheten föreslår ett överordnat nationellt mål för ökad hållbar tillväxt till 2100, kompletterat och förtydligat med ett indikativt siffersatt nationellt mål med målnivåer för 2050 och 2100. Enligt Skogsstyrelsen förutsätter de föreslagna målen att tillväxtökningen sker inom ramen för en hållbar utveckling i skogen. I förordet till rapporten anför Skogsstyrelsen att ett mål om hållbar tillväxt dels inrymmer målkonflikter som behöver hanteras, dels kräver politiska ställningstaganden om målets förutsättningar. I rapporten presenterar Skogsstyrelsen sina bedömningar och avvägningar samt lämnar underlag och medskick för nödvändiga politiska ställningstaganden. Vidare anför Skogsstyrelsen att det finns ett antal pågående och avslutade utredningar och policyprocesser som kommer att ha påverkan på ett mål för ökad hållbar tillväxt och dess förutsättningar. Dessa utredningar och processer behöver därför tas i beaktande innan det fattas beslut om ett mål för ökad hållbar tillväxt. Miljömålsberedningens och skogsutredningens pågående uppdrag är två av de arbeten som bedöms vara av särskild relevans liksom vissa genomförda regeringsuppdrag, bl.a. Staten som föregångare i hållbart skogsbruk⁵, Hyggesfritt respektive naturnära skogsbruk⁶ och Översyn av referensarealer för naturtyper⁷.

Skogsstyrelsen gör i samarbete med SLU skogliga konsekvensanalyser (SKA). I analyserna utgår myndigheterna från ett antal scenarier där Sveriges skogar nyttjas och sköts på olika sätt och beräknar därefter vilka konsekvenser detta får på 100 års sikt. Den senaste skogliga konsekvensanalysen SKA 22 presenterades i oktober 2022.

I SKA 22 finns sex olika scenarier som utgår från olika sätt att förvalta skogen. Skogsstyrelsen drar ett antal slutsatser utifrån de olika scenarierna, bl.a. att Sveriges skogstillstånd ger möjlighet till flera alternativa handlingsvägar. Det finns utrymme att förbättra både produktion och miljö i skogen samtidigt, men det finns flera målkonflikter som kräver prioritering och medvetna beslut. Vidare bedömer Skogsstyrelsen att efterfrågan av svenskt rundvirke kommer att öka inom överskådlig tid. Balanssituationen med nuvarande förutsättningar visar att det finns en viss potential till ökad hållbar

⁵ Staten som föregångare i hållbart skogsbruk inom renskötselområdet, Skogsstyrelsens rapport 2023/20.

⁶ Förutsättningar för hyggesfritt skogsbruk och definition av naturnära skogsbruk i Sverige, Skogsstyrelsens rapport 2023-16.

⁷ Översyn av referensarealer för livsmiljötyper i art- och habitatdirektivet, Naturvårdsverkets skrivelse 2024-03-28 (NV-11038-22).

avverkning till 2035. Om man vill möjliggöra en ännu högre potentiell avverkning behöver åtgärder vidtas för ökad skoglig tillväxt på virkesproduktionsmarken. Enligt Skogsstyrelsen kommer klimatförändringarna att bidra till ökad skoglig tillväxt samtidigt som risken för skogsskador bedöms öka. För att minska risken för skogsskador och säkra den framtida tillväxten och biologiska mångfalden ökar behovet av klimatanpassning i form av ståndortsanpassad skötsel⁸.

I januari 2020 presenterade Skogsstyrelsen rapporten Skogsskötsel med nya möjligheter (rapport 2019/24) som är resultatet av den samverkansprocess för skogsproduktion som Skogsstyrelsen drev under 2017–2019. Rapporten innehåller 88 åtgärdsförslag som tillsammans bedöms kunna öka tillväxten med 20 procent till 2050. I rapporten ges förslag till hur skogen kan skötas för att på ett hållbart sätt ge en hög skogsproduktion och på så sätt bidra till övergången till ett fossilfritt samhälle och en växande bioekonomi. Rapporten beskriver även hur man samtidigt som man vidtar skogsskötselåtgärder kan göra insatser för att nå andra samhällsmål med skogen. I rapporten görs ett försök att bedöma hur förslagen påverkar målen för hållbar utveckling som tagits fram inom Agenda 2030, miljökvalitetsmålen och skogens ekosystemtjänster. Skogsstyrelsen anför att förslagen i rapporten behöver analyseras särskilt för att ta till vara de möjligheter som finns att öka skogens produktionsförmåga, detta i kombination med olika åtgärder för artbevarande. Vidare anføres att de åtgärdsförslag som vänder sig till skogsägare bygger mycket på frivillighet. Effekterna av de föreslagna åtgärderna beror på i vilken utsträckning de kommer att genomföras. För Skogsstyrelsens del är rapporten en grund för fortsatt arbete med rådgivning och information till skogsägare och yrkesverksamma i skogsbruket. Skogsstyrelsen kommer i en ny satsning att skapa förutsättningar för att åtgärderna ska bli verklighet.

Skogsstyrelsen har tagit på sig ansvaret för att åtminstone under en femårsperiod, alltså t.o.m. 2025, samla in information och sammanställa nuläget för åtgärderna i 88-punktlistan för att skapa en överblick och ge en möjlighet att följa vad som pågår. Den senaste sammanställningen presenterades i en promemoria den 20 februari 2024 (dnr 2024/521). I den anför Skogsstyrelsen att huvudtrenderna från förra årets sammanställning håller i sig och att det har hänt ganska mycket sedan 88-punktlistan lanserades. Sammanställningen är uppdelad i tre delar: aktiva åtgärder, genomförda åtgärder och åtgärder som inte anses genomförbara. Av promemorian framgår att sådana åtgärder där Skogsstyrelsen har påpekat ett behov för Regeringskansliet har klassats som genomförda, även om det inte har lett till någon åtgärd från den politiska ledningen. Skogsstyrelsen har för avsikt att uppdatera listan nästa gång i februari 2025.

⁸ De skogliga åtgärderna, exempelvis avverkning och föryngring, anpassas till den aktuella växtplatsens förutsättningar så som klimatförhållanden, markförhållanden och topografi.

Syftet med den pågående skogsutredningen är att utveckla en framtida ändamålsenlig skogspolitik som främjar ett långsiktigt hållbart konkurrenskraftigt skogsbruk, ökad skoglig tillväxt och en långsiktigt ökad tillgång till hållbar skoglig biomassa för att fullt ut kunna bidra till klimatomställningen samt jobb och tillväxt i hela landet. Utredaren ska bl.a. föreslå samhälls-ekonomiskt effektiva åtgärder för att förstärka incitamenten för ett långsiktigt hållbart och konkurrenskraftigt skogsbruk. Vidare ska utredaren vid behov föreslå samhällseffektiva åtgärder för att utveckla den svenska skogspolitiken för att hantera policyutvecklingen inom EU till följd av den europeiska gröna given, med utgångspunkt i att förutsättningarna för ökad skogsproduktion och hållbar skoglig tillväxt i hela landet inte ska påverkas negativt (dir. 2024:16). Som beskrivits tidigare i betänkandet ska utredningsuppdraget redovisas senast den 31 augusti 2025.

Regeringen har nyligen beslutat att tillsätta ett råd för skogsindustrins värdekedja. Rådet, där landsbygdsministern är ordförande, kommer att bestå av personer som är verksamma inom skogsnäring, skogsindustri och träförädling. Rådet ska vara ett rådgivande organ för regelbundna diskussioner och utbyte av erfarenheter med näringslivet. Rådet ska bidra till regeringens arbete för ett hållbart svenskt skogsbruk och främja skoglig tillväxt och konkurrenskraftig skogsnäring med ökad innovationskraft. Rådet planerar att genomföra ett första möte under våren 2025 och dess arbete ska pågå t.o.m. den 31 december 2026.

Riksdagens tillkännagivande

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den bör se över skogspolitiken i förhållande till hur bioekonomins roll i klimatomställningen kan stärkas, hur tillväxten i den brukade skogen kan öka ytterligare, hur innovationsarbetet inom det skogliga området kan främjas samt hur långsiktighet kan präglade aktuella regelverk (bet. 2021/22:MJU18 punkt 38, rskr. 2021/22:207).

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1, utg. omr. 23) anförde regeringen följande om tillkännagivandet:

Regeringen beslutade i början av 2024 kommittédirektivet En robust skogspolitik som ser skogen som en resurs (dir. 2024:16). En särskild utredare ska genomföra en översyn av den nationella skogspolitiken givet utvecklingen sedan den skogspolitiska reformen 1993, inklusive policyutvecklingen inom EU, samt överväga åtgärder för ett långsiktigt hållbart och konkurrenskraftigt skogsbruk som stärker näringsfriheten och investeringsviljan. I uppdraget ingår även att ge förslag för en effektiv, enkel och väl fungerande tillsyn av skogsbruket och ett effektivare miljömålsarbete i skogen. Syftet är att utveckla en framtida ändamålsenlig skogspolitik som främjar ett långsiktigt hållbart konkurrenskraftigt skogsbruk, ökad skoglig tillväxt och en långsiktigt ökad tillgång till hållbar skoglig biomassa för att fullt ut kunna bidra till klimatomställningen samt jobb och tillväxt i hela landet. De jämställda skogspolitiska målen, miljömålet och produktionsmålet, ska ligga fast. Ett delbetänkande ska redovisas senast den 31 december 2024 och ett slutbetänkande senast den 31 augusti 2025. Regeringen bedömer att tillkännagivandet genom den nu beslutade utredningen är slutbehandlat.

Vid behandlingen av budgetpropositionen för 2025 hade utskottets majoritet inte något att invända mot regeringens bedömning att tillkännagivandet är slutbehandlat. Ledamöterna från Socialdemokraterna och Centerpartiet anförde dock i sina respektive särskilda yttranden att de inte anser att tillkännagivandet är slutbehandlat (bet. 2024/25:MJU2).

Skogsbruksmetoder och gödsling av skogsmarker

I rapporten Hyggesfritt skogsbruk (rapport 2021/18), som presenterades i oktober 2021, redovisas Skogsstyrelsens definition av begreppen hyggesfritt skogsbruk respektive hygge enligt följande:

- Hyggesfritt skogsbruk på skogsmark med produktionsmål innebär att skogen sköts så att marken alltid är trädbevuxen utan att det uppstår några större kalhuggna ytor.
- Ett hygge är förnyrningsavverkad skogsmark som är större än 0,25 hektar och där det finns en återväxtskyldighet.

Arbetet med definitionerna har enligt rapporten gjorts i samverkan mellan Skogsstyrelsen och SLU, och ett flertal intressenter med olika kompetenser har deltagit och bidragit med sin syn på innebörden av hyggesfritt skogsbruk. Med det som underlag har Skogsstyrelsen formulerat en definition som enligt myndigheten tillräckligt väl ska kunna tillgodose så många perspektiv som möjligt. Vidare anför Skogsstyrelsen att svenska Forest Stewardship Council (FSC) i sin nya skogsbruksstandard har beskrivit begreppet kontinuitets-skogsbruk⁹. Detta begrepp är snävare än hyggesfritt skogsbruk och har huvudsyftet att långsiktigt bevara och utveckla naturvärden och/eller sociala värden. Skogsstyrelsen anser att begreppen kontinuitetsskogsbruk enligt FSC och hyggesfritt skogsbruk kompletterar varandra.

Enligt rapporten har Skogsstyrelsen för avsikt att utvärdera definitionen av hyggesfritt skogsbruk om fem år för att följa upp dels om den möjliggjort en bättre uppföljning av hur mycket hyggesfritt skogsbruk som bedrivs, dels om den bidragit till det förtydligande som varit avsikten och inte lett till negativa konsekvenser för skogsskötseln. Även de hyggesfria metoderna bör utvärderas utifrån de olika mål man har med att använda dem. Det kan t.ex. vara effekter på virkesproduktion och virkeskvalitet, biologisk mångfald, upplevelsevärden eller anpassningar till renskötseln.

Genom en ändring i respektive myndighets regleringsbrev för 2022 gav regeringen den 22 juni 2022 Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket i uppdrag att tillsammans utveckla förutsättningarna och analysera och beskriva eventuella hinder för hyggesfritt skogsbruk samt sammanställa kunskap om

⁹ Continuous cover forestry: Ett brukande med mål att hålla marken kontinuerligt bevuxen med träd och där brukandet underhåller eller utvecklar skogens skiktning. Kontinuitets-skogsbruk är en form av hyggesfritt skogsbruk. Med hyggesfritt skogsbruk menas ett brukande utan att skogen kalavverkas, dvs. att marken är kontinuerligt bevuxen med träd och att beståndet har en viss lägsta slutenhet. Till exempel kan frö- och timmerträdställningar, luckhuggning och skärträdd ingå i ett hyggesfritt skogsbruk, men dessa räknas inte som kontinuitetsskogsbruk.

dessa metoder baserat på vetenskap och praktisk erfarenhet i dialog med berörda intressenter. Myndigheterna skulle också sammanställa kunskap om innovationsarbete och affärsmodeller när det gäller hyggesfritt skogsbruk och kontinuitetsskogsbruk. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket skulle också föreslå en definition av naturnära skogsbruk som tar hänsyn till de jämställda målen om produktion och miljö samt i relevanta delar, om lämpligt, beakta det förslag till vägledning om naturnära skogsbruk som för närvarande utvecklas av EU-kommissionen enligt meddelandet Ny EU-skogsstrategi för 2030 (COM(2021) 572). Vid genomförandet av uppdraget skulle myndigheterna på lämpligt sätt tillvarata de kunskaper och den erfarenhet som finns hos SLU.

Uppdraget redovisades i december 2023 i rapporten Förutsättningar för hyggesfritt skogsbruk och definition av naturnära skogsbruk i Sverige (rapport 2023–16). Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket lämnar bl.a. följande förslag när det gäller hyggesfritt skogsbruk:

- Ge Sveaskog och Fastighetsverket i uppdrag att bli föregångare genom att öka tillämpningen av hyggesfria metoder.
- Ta fram utbildning och erbjud ett ekonomiskt bidrag till entreprenörer för kompetensutveckling inom hyggesfritt skogsbruk.
- Satsa på forskning inom skogsskötsel, skogsteknik och skoglig planering för att förbättra förutsättningarna för hyggesfritt skogsbruk.
- Utred hur ekonomiska incitament och affärsmodeller kan utveckla tillämpningen av hyggesfritt skogsbruk.
- Utveckla riktad rådgivning och bättre kunskapsunderlag om kontinuitetsskogar.

Myndigheterna föreslår även en definition av naturnära skogsbruk. Rapporten bereds nu inom Regeringskansliet.

I Skogsstyrelsens rapport Levande skogar – fördjupad utvärdering 2023 (rapport 2022/12) redovisas att ett förslag om ett åtgärds paket för att öka hyggesfritt skogsbruk har förts fram tidigare inom ramen för den fördjupade utvärderingen av miljömålen 2019. Skogsstyrelsen bedömer att detta fortfarande är relevant och föreslår följande åtgärds paket:

- Utforma ett stimulansbidrag som kan erbjudas markägare som vill använda hyggesfria metoder i skogsbruket och har skog som lämpar sig för dessa. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket bör få i uppdrag att utreda hur bidraget kan utformas och administreras.
- Styr mot en ökad användning av hyggesfria metoder i statligt ägda skogar.
- Förstärk myndigheternas arbete med kunskap och metoder inom hyggesfritt skogsbruk.
- Besluta om ett etappmål för hyggesfritt skogsbruk.

Beredning pågår inom Regeringskansliet av de förslag som lämnades inom ramen för utvärderingen av miljömålen 2023.

I juni 2022 gav regeringen SLU i uppdrag att göra en förstudie om möjligheterna till ökad skoglig tillväxt genom miljöanpassad skogsgödsling.

SLU skulle ge förslag på hur formerna för skogsgödsling kan utvecklas så att en större andel av skogsmarken än i dag kan gödslas, samtidigt som miljöpåverkan och effekterna på den biologiska mångfalden minimeras, samt identifiera eventuella ytterligare analysbehov.

Uppdraget redovisades den 22 februari 2023 i rapporten Förstudie kring miljöanpassad skogsgödsling för ökad skoglig tillväxt – slutrapportering av regeringsuppdrag (Rapport Skog 2023:2). I rapporten har ett antal kunskapsluckor identifierats. Bland annat behövs bättre verktyg och mer detaljerad kunskap om vilka bestånd som är mest effektiva att gödsla och hur skogsgödsling kan göras mer precis för att minimera negativ miljöpåverkan och maximera nyttan. Vidare anförs i rapporten att andelen kontinuitetsbrukad skog sannolikt kommer att öka, och därför finns det behov av att veta mer om hur sådan skogsskötsel påverkas av kvävegödsling.

Enligt Skogsstyrelsens regleringsbrev för 2025 ska myndigheten vidareutveckla förslagen i den nyss beskrivna rapporten i syfte att främja ökad hållbar skogsgödsling i både areal och intensitet. Skogsstyrelsen ska när uppdraget utförs hämta in synpunkter från Naturvårdsverket i relevanta delar. I uppdraget ingår att öka skogsbrukets kunskap om skogsgödsling, redovisa olika gödslingssystemens påverkan på tillväxt, kolförråd, den biologiska mångfalden och andra ekosystemtjänster på kort och lång sikt, översiktligt beskriva befintliga metoder och förväntad metodutveckling, föreslå lämpliga kostnadseffektiva ekonomiska styrmedel för skogsgödsling samt göra en sådan översyn av myndighetens egna allmänna råd till skogsvårdslagen om skogsgödsling som nämns i rapporten. Översynen ska ha utgångspunkt i de jämställda skogspolitiska målen. I uppdraget ingår askåterföring som möjlig tillväxthöjande åtgärd. Skogsstyrelsen ska också föreslå hur stor årlig areal skogsmark som ska gödslas och redovisa i vilken takt skogsgödslingen kan öka. Arbetet ska utgå från att skador på den biologiska mångfalden och andra ekosystemtjänster ska begränsas. Skogsstyrelsen ska analysera och redovisa konsekvenser av förslagen, inklusive uppskattad effekt av förslag till styrmedel i form av ökad areal gödsling och askåterföring, ökad intensitet i gödsling, ökad tillväxt och ökat kolförråd samt relaterade kostnader och påverkan på den biologiska mångfalden och andra ekosystemtjänster. Myndigheten ska även analysera effekter på Sveriges LULUCF-åtagande. Uppdraget i den del som avser påverkan av olika gödslingssystem, befintliga metoder och förväntad metodutveckling samt förslag på styrmedel och förslag på årlig areal skogsgödsling samt dess konsekvenser ska redovisas senast den 30 april 2025. Övriga delar av uppdraget ska slutredovisas senast den 30 april 2026.

Projektet Adaptivt skogsbruk initierades av regeringen 2013 och drevs av Skogsstyrelsen och SLU under 2013–2015. Under projektets gång identifierades behovet av ett system för att systematiskt kunna testa kunskaper och metoder i halvstor skala innan de börjar tillämpas i det praktiska skogsbruket. Sedan september 2020 drivs projektet av Skogforsk, det svenska skogsbrukets forskningsinstitut, med årlig finansiering av Formas. Syftet med

adaptivt skogsbruk är att med hjälp av en bred ansats minska osäkerheten om ”nya” skogsbruksmetoder genom ökad kunskap och dialog. Ett av de delprojekt som pågår handlar om behovsanpassad gödsling och ett annat om hyggesfritt skogsbruk.

Vidare håller Skogsstyrelsen i ett projekt om hyggesfritt skogsbruk. Målen för projektet är att utveckla och förmedla kunskap om hyggesfritt skogsbruk och hur det kan bedrivas med hänsyn till produktions- och miljövärden samt andra allmänna intressen. Fram till i dag har projektet arbetat med att främja kunskapsutvecklingen inom hyggesfritt skogsbruk. Detta har inneburit att sammanställa kunskap inom området men även att ta fram ny sådan. Arbetet har bl.a. gått ut på att välja ut ett antal olika alternativa skötselmetoder och undersöka hur dessa påverkar naturvärden och produktion. Projektets uppgift har också varit att stödja framtagandet av riktlinjer och rekommendationer för Skogsstyrelsens arbete med frågan.

När det gäller kalhyggen innehåller skogsvårdslagen bestämmelser om hyggens storlek såväl i som utanför den fjällnära skogen. I den fjällnära skogen gäller att skog får avverkas på en sammanlagd yta som är större än 20 hektar inom samma brukningsenhet endast om det finns särskilda skäl för det (18 a §). När det gäller avverkning på produktiv skogsmark i övrigt följer det av 10 § skogsvårdslagen att sådan avverkning ska vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling. Närmare bestämmelser om hyggen finns i Skogsstyrelsens föreskrifter (SKSFS 2011:7), och av dessa framgår det att hyggens storlek och utläggning ska anpassas till natur- och kulturmiljön samt att en begränsning av hyggenas storlek ska eftersträvas. Vidare framgår det av Skogsstyrelsens allmänna råd till föreskrifterna att ett hygges storlek och utläggning bör anpassas bl.a. med hänsyn till omgivande skog, markegenskaper, hydrologi, terrängförhållanden och rekreationsvärden. Nära tätorter och i skärgårdar är det särskilt angeläget att hyggesstorleken begränsas.

Som beskrivits tidigare i betänkandet redovisade Miljömålsberedningen sitt uppdrag den 14 februari 2025 genom delbetänkandet SOU 2025:21. I betänkandet lämnar Miljömålsberedningen förslag som bl.a. berör skogsgödsling och hyggesfritt skogsbruk.

Utskottets ställningstagande

Hållbart brukande av och tillväxt i skogen

Inledningsvis vill utskottet framhålla att den svenska skogspolitiken bygger på de jämställda målen om produktion och miljö. Principen om frihet under ansvar och skogsbrukets sektorsansvar är grundläggande för den svenska skogspolitiken, och utskottet delar regeringens bedömning att denna princip är viktig att värna och att den även fortsättningsvis ska genomsyra arbetet. Utskottet vill särskilt framhålla vikten av att den enskildes äganderätt till sin skog måste respekteras, samtidigt som skogsägaren har ett betydelsefullt

ansvar för att förvalta skogsresursens alla nyttigheter på ett långsiktigt hållbart sätt.

Enligt utskottet är en hållbar tillväxt i skogen viktigt för skogsnäringens konkurrenskraft, den cirkulära ekonomin, den biologiska mångfalden och klimatpolitiken. Utskottet bedömer att det finns utrymme att förbättra både produktionen och miljön i skogen och att finns en potential för ökad hållbar tillväxt genom förbättrad skogsskötsel. Det är i det sammanhanget positivt att Skogsstyrelsen har lämnat förslag till ett nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen. Utskottet välkomnar även det råd för skogsindustrins värdekedja som nyligen har inrättats och som har till syfte att bidra till regeringens arbete för ett hållbart skogsbruk. Vidare noterar utskottet att Skogsstyrelsens rapport om skogsskötsel innehåller förslag till hur skogen kan skötas för att på ett hållbart sätt ge en hög skogsproduktion samtidigt som man även kan nå andra samhällsmål med skogen. Skogsstyrelsen anger att den genom rådgivning, information och andra satsningar kommer att skapa förutsättningar för att genomföra åtgärderna i rapporten. Sedan rapporten lämnades har Skogsstyrelsen årligen sammanställt nulägesbilden för de föreslagna åtgärderna.

Slutligen konstaterar utskottet att syftet med den pågående skogsutredningen är att utveckla en skogspolitik som främjar ett långsiktigt hållbart konkurrenskraftigt skogsbruk med ökad tillväxt och tillgång till hållbar skoglig biomassa. Mot bakgrund av det arbete som pågår för att på ett hållbart sätt öka tillväxten i skogen anser utskottet att motionerna 2024/25:1370 (SD) yrkandena 1, 13 och 33, 2024/25:2929 (M), 2024/25:3032 (SD) och 2024/25:3108 (S) yrkande 71 kan lämnas utan åtgärd.

Skogsbruksmetoder och gödsling av skogsmarker

Enligt principen om frihet under ansvar har skogsägaren ett stort ansvar för att förvalta skogen på ett långsiktigt och hållbart sätt. Utskottet anser att det är viktigt att värna denna princip och tilltron till att skogsägarna brukar skogen hållbart och följer det regelverk som finns.

När det gäller olika skogsbruksmetoder noterar utskottet att Skogsstyrelsen i sitt underlag till den fördjupade utvärderingen av Sveriges miljömål 2023 har föreslagit ett åtgärds paket för att öka andelen hyggesfritt skogsbruk. Vidare har Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket i en annan rapport lämnat förslag som handlar om hyggesfritt skogsbruk samt rådgivning och kunskapsunderlag om kontinuitetsskogar, och i den rapporten föreslås även en definition av begreppet naturnära skogsbruk. Utskottet noterar också att både Skogsstyrelsen och Skogforsk bedriver projekt om hyggesfritt skogsbruk. Det finns för närvarande inte någon nationell målsättning för arealen hyggesfritt skogsbruk inom miljömålssystemet. Utskottet kan dock konstatera att Skogsstyrelsens förslag till åtgärds paket för att öka andelen hyggesfritt skogsbruk bl.a. innehåller ett sådant etappmål.

Enligt utskottet är det viktigt med en ökad hållbar tillväxt i skogen för att kunna möta efterfrågan i en växande cirkulär bioekonomi. Gödsling kan bidra

till att öka tillväxten, men som SLU konstaterat i sin rapport om en förstudie om miljöanpassad skogsgödsling för ökad skoglig tillväxt behövs det mer kunskap om hur skogsgödsling kan göras mer precis för att minimera risken för negativ miljöpåverkan. Utskottet noterar i detta sammanhang att Skogsstyrelsen för närvarande har regeringens uppdrag att vidareutveckla de förslag som myndigheten lämnat i den nyss nämnda rapporten. I uppdraget ingår bl.a. att öka skogsbrukets kunskap om skogsgödsling och att redovisa hur olika gödslingssystem påverkar tillväxt, kolförråd, den biologiska mångfalden och andra ekosystemtjänster på kort och lång sikt. Avslutningsvis konstaterar utskottet att Miljömålsberedningens nyligen överlämnade betänkande bl.a. innehåller förslag som omfattar skogsgödsling och hyggesfritt skogsbruk.

Utskottet ser positivt på det arbete som nu pågår på området, men i avvaktan på resultatet av dessa åtgärder anser utskottet att motionerna 2024/25:1370 (SD) yrkande 12, 2024/25:2613 (MP) yrkandena 167 och 168, 2024/25:3037 (MP) yrkande 46 i denna del och 2024/25:3108 (S) yrkande 74 kan lämnas utan åtgärd.

Formellt skydd av skog

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om formellt skydd av skog i allmänhet och olika skyddsformer, skydd av fjällnära skog samt definitionen av skyddad skog.

Jämför reservation 12 (SD), 13 (C), 14 (MP), 15 (SD), 16 (V, MP) och 17 (SD).

Motionerna

Formellt skydd av skog i allmänhet och olika skyddsformer

Enligt kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 7 ska den totala arealen skyddad skog inte ökas om det inte är absolut nödvändigt för att skydda akut hotade arter. Vidare föreslås i yrkande 10 att den statligt ägda skogsmark som undantas från skogsbruk ska vara den som redan i dag ägs av Naturvårdsverket. I yrkande 38 föreslår motionärerna att naturskydd från statens och myndigheternas sida ska fokuseras på marker med konstaterad förekomst av de allra mest sällsynta arterna. Enligt yrkande 39 behöver mer fokus läggas på bevarande och skötsel av vissa ovanliga naturtyper där den biologiska mångfalden är hög och där allvarligt hotade arter ofta återfinns. På liknande sätt anför motionärerna i yrkande 26, som handlar om vardagshänsyn och naturvårdande skötsel, att en effektiv skötsel av redan skyddade områden bör prioriteras framför att skapa nya skyddsområden. I yrkande 40 anför motionärerna att andelen skyddad mark för olika naturtyper ska anpassas efter naturtypens totala areal och förekomsten av akut hotade

arter. Enligt yrkande 28 bör frivilliga naturvårdsavtal prioriteras framför bildandet av skyddade områden där skogsbruk helt förhindras. I samma motion yrkande 29 framhåller motionärerna vikten av att markägare som utför naturvårdande skogsskötsel efter avtal ska få skälig inkomst för detta.

Ett snarlikt förslag finns i motion 2024/25:202 av Gudrun Brunegård (KD) yrkande 1 där motionären poängterar vikten av att skyddsvärd mark enbart avsätts under frivillighet och att markägaren får marknadsmässig ersättning.

I kommittémotion 2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås att det i första hand ska vara allmänt ägd mark som nyttjas för offentliga syften, exempelvis naturskydd. I yrkande 18 framhålls att andra metoder än totalt skydd alltid bör övervägas innan beslut tas om formellt skydd av privat mark. I yrkande 24 anför motionärerna att beslut om undantag av privat mark från brukande ska fattas endast efter samråd med ägaren och efter att andra alternativ prövats.

I partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 55 föreslås att regeringen i kommande förhandlingar ska verka för att öka kompensationen till skogs- och markägare som vill bidra till ökad klimat- och miljönytta samt biologisk mångfald. Ett liknande förslag om ökad kompensation till skogs- och markägare som vill bidra till ökad klimat- och miljönytta samt biologisk mångfald finns i kommittémotion 2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 8.

Enligt kommittémotion 2024/25:3218 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 4 bör relevanta myndigheter få i uppdrag att ta fram förslag på en modell som ger kontinuerlig utbetalning till de markägare som ingått någon typ av skogsskyddsavtal. Motionärerna anför bl.a. att dagens system, där hela ersättningen betalas ut vid ett tillfälle, måste förändras eftersom markägare kan behöva vänta länge på utbetalningen, vilket i sin tur kan skapa en ekonomiskt ohållbar situation.

Skydd av fjällnära skog

I kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 24 lämnar motionärerna förslag om att Skogsstyrelsen ska se över hur stor del av den fjällnära skogen som ska skyddas och hur gränsen för vad som anses vara fjällnära skog ska bestämmas. Enligt motionärerna bör gränsen dras så att den fjällnära skogen främst ligger på statligt ägd mark och på mark som inte är intressant för produktionsskogsbruket.

I kommittémotion 2024/25:1749 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) föreslås att Sveriges fjällnära skogar ska få ett långsiktigt formellt skydd. Motionärerna anför att de fjällnära skogarna är Europas sista stora vildmarksområde och att det är mycket skyddsvärt ur nationellt, europeiskt och globalt perspektiv. Enligt motionärerna är områdets värden framför allt knutna till det faktum att det är så pass intakt på landskapsnivå och det är därför nödvändigt att hela området, inte enstaka delar av det, skyddas.

Definitionen av skyddad skog

Enligt kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 45 måste definitionen av skyddad skog harmoniseras inom EU och med tredjeländer. Motionärerna anför att en stor del av den svenska skogen är undantagen från brukande till följd av frivilliga avsättningar från skogsägarnas sida, och enligt motionen ska sådana frivilliga skyddsområden på privat mark erkännas i både nationella och internationella sammanhang.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Formellt skydd av skog i allmänhet och olika skyddsformer

I skogspropositionen (prop. 2021/22:58) bedömde regeringen att äganderätten bör stärkas vid formellt skydd av skog genom att frivilligt formellt skydd bör vara en grundläggande utgångspunkt och ett huvudsakligt arbetssätt för myndigheterna. Regeringen ansåg att markägare enklare bör kunna ta initiativ till formellt skydd. När det ska fattas beslut om att inrätta formellt skydd av skog borde det enligt regeringen vara mer restriktivt än i dag med avsteg från frivillighet, när så är befogat, exempelvis om det specifika området bör bevaras till följd av internationella åtaganden eller för andra särskilt angelägna allmänna intressen.

För att uppnå detta ansåg regeringen att det borde bli enklare för markägare att ta initiativ till formellt skydd genom att arbetssätten vid formellt skydd utvecklas med frivillighet som grund. Regeringen bedömde att arbetsformer där markägarna i första hand föreslår områden för formellt skydd (naturreservat, biotopskyddsområde eller naturvårdsavtal) bör utvecklas och att myndigheterna ska sträva efter att vara lyhörda gentemot markägaren om vilken skyddsform som ska väljas. Det borde också bli enklare för markägare att välja mellan olika skyddsformer, vilket förutsätter ett tätt samarbete mellan myndigheterna och en hög grad av transparens gentemot markägare. Myndigheterna borde därför kunna föreslå olika typer av områdesskydd för skogsägare och i dialog med skogsägaren komma fram till vilken typ av områdesskydd som är lämpligt. Egna initiativ till formellt skydd borde enklare kunna tas av markägare och när så är möjligt prioriteras av myndigheterna såvida marken håller de naturvärden som efterfrågas.

Riksdagen delade regeringens bedömningar i dessa delar (bet. 2021/22:MJU18, rskr. 2021/22:206).

I enlighet med vad som aviserades i skogspropositionen gav regeringen den 9 juni 2022 Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen i uppdrag att se över den nationella strategin för formellt skydd av skog. I uppdraget betonar regeringen att frivilligt formellt skydd bör vara en grundläggande utgångspunkt och ett grundläggande arbetssätt för myndigheterna. En tydlig ambition är att skyddsvärda skogar inte ska avverkas utan bevaras, antingen genom formellt skydd eller genom frivilliga avsättningar. Enligt uppdraget ska speciell hänsyn tas till hur

- äganderättsperspektivet ska stärkas
- nya skyddsformer kan användas
- frivillighet som grund ska tillämpas samtidigt som skogar med höga naturvärden skyddas.

I uppdraget ingår även att inkludera de fjällnära skogarna. Översynen kommer att resultera i att Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen beslutar om en reviderad strategi. Det ingår också i uppdraget att utvärdera det utvecklade arbetssättet för formellt skydd av skog. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen ska senast den 31 mars 2025 lämna en utvärdering av det nya arbetssättet till Regeringskansliet för att visa i vilken utsträckning det bidragit till att nå de skogs- och miljöpolitiska målen samt till en stärkt äganderätt. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen ska i sina respektive årsredovisningar redovisa hur arbetet i enlighet med uppdraget fortskrider.

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen beslutade den 2 februari 2023 om riktlinjer i väntan på den reviderade nationella strategin för formellt skydd av skog. Syftet är främst att ge vägledning i hur skogspropositionens inriktning om frivillighet som grund för formellt skydd av skog bör tillämpas i nya och pågående ärenden, detta eftersom det är angeläget att arbetet med områdeskydd bedrivs så likartat som möjligt, även innan den reviderade strategin är på plats. I de reviderade riktlinjerna anför bl.a. att en målsättning med ett utvecklat arbetssätt är att markägare i betydligt större utsträckning tar initiativ till formellt skydd för att bevara områden med höga naturvärden. För att markägarna ska ta initiativ till formellt skydd av områden med höga naturvärden är det viktigt att det finns lättillgänglig information om vad ett formellt skydd innebär för en markägare, inklusive ekonomiska aspekter, vilka olika skyddsformer som finns och hur det går till att bilda ett formellt skyddat område. Det behöver också vara lätt att hitta information om hur en markägare kan lämna en intresseanmälan om formellt skydd. Det framhålls också i de reviderade riktlinjerna att länsstyrelserna i högre grad än i dag behöver fatta beslut om att bilda formellt skydd i takt med att överenskommelser om intrångsersättning träffas.

När det gäller val av områden att skydda innehåller den nuvarande nationella strategin för formellt skydd av skog (reviderad version 2017) en prioriteringsmodell för val av områden som ska skyddas formellt. Prioriteringsmodellen bygger på en värdering av objektets kvaliteter när det gäller skogsbiologiska värden och andra värden.

Av strategin framgår att naturreservat på skogsmark normalt ska användas för större värdekärnor eller koncentrationer av mindre eller större värdekärnor, sammansatta områden med flera olika värdefulla naturmiljöer, t.ex. skogliga värdekärnor vid vattenmiljöer, myrar eller odlingsmark, större områden med sådant skötselbehov att en skötselplan krävs, större områden där skyddszoner krävs för att långsiktigt bevara naturvärdena och områden där en viss mängd utvecklingsmark bör inkluderas för att bevara naturvärdena på längre sikt.

Biotopskydd ska användas för områden som normalt inte överstiger 20 hektar och som uppfyller biotopskyddskriterierna och för områden som inte kräver en skötselplan för förvaltningen. Markägaren får ersättning för det intrång i brukandet som beslutet medför. Staten ersätter med ett belopp som motsvarar fastighetens minskade marknadsvärde med ett tillägg på 25 procent.

Naturvårdsavtal är ett civilrättsligt nyttjanderättsavtal som tecknas mellan Skogsstyrelsen, en länsstyrelse eller en kommun och markägare som är intresserade av naturvård. Naturvårdsavtal kan användas för områden där markägaren är villig att ta en större del av naturvårdsansvaret själv, områden där även skyddsområden krävs för att bevara naturvärdena, områden där även en viss mängd utvecklingsmark är lämplig att inkludera för att utveckla naturvärdena, områden med höga sociala värden inom framför allt privatskogsbruket, områden med förekomst av arter som omfattas av åtgärdsprogram och områden med skötselbehov där markägaren har möjlighet att göra egna insatser. Naturvårdsavtal används också för att under begränsad tid och mot ersättning skydda områden med värdefull skog men där exakt omfattning och skyddsform behöver utredas närmare. Alla avtal förutsätter att markägaren är intresserad av att ingå ett avtal med staten med en begränsad ekonomisk ersättning. Ersättningen för ett naturvårdsavtal varierar beroende på hur lång tid det gäller. Tiden kan variera mellan 1 och 50 år. För ett 50-årigt avtal får man t.ex. 60 procent av områdets s.k. rotnetto i ersättning.

Frivilliga avsättningar (utan ersättning) är särskilt lämpliga och önskvärda för värdekärnor där markägaren är villig att ta hela naturvårdsansvaret själv och för värdekärnor som inte kan prioriteras för formellt skydd men som stöder en grön infrastruktur.

Valet av skyddsform påverkar när ersättningen betalas ut till markägaren och enligt Skogsstyrelsen gäller följande:

- För naturreservat görs utbetalningen när Naturvårdsverket har godkänt överenskommelsen mellan markägaren och länsstyrelsen.
- För biotopskyddsområden görs utbetalningen inom en månad efter det att beslutet vunnit laga kraft. Dessförinnan har markägaren normalt tecknat en överenskommelse om ersättningen med Skogsstyrelsen.
- För naturvårdsavtal mellan markägare och länsstyrelsen görs utbetalningen normalt inom en månad efter det att Naturvårdsverket har godkänt det undertecknade avtalet.
- För naturvårdsavtal mellan markägare och Skogsstyrelsen görs utbetalningen normalt inom en månad efter det att avtalet har undertecknats av båda parter.

Skydd av fjällnära skog

Med fjällnära skog avses enligt 2 b § första stycket skogsvårdslagen sådan skog inom det fjällnära området där skogsbruksåtgärder kan påverka intressen som är av väsentlig betydelse för naturvärden, kulturmiljövärden eller rennäringen eller där det råder särskilda förutsättningar för skogens skötsel. Enligt

andra stycket får regeringen meddela föreskrifter om vilka områden som utgör fjällnära skog.

Definitionen av vilka områden i Kopparbergs, Jämtlands, Västerbottens respektive Norrbottens län som utgör fjällnära skog följer av 1 § skogsvårdsförordningen (1993:1096) och förordningen (SKSFS 1991:3) om gränserna för fjällnära skog. Av Skogsstyrelsens dokument Gräns för fjällnära skog – produktbeskrivning, daterat den 19 augusti 2020, framgår det att myndigheten under 2018 gjorde en uppdatering i syfte att öka lägesnoggrannheten. Utifrån koordinater och beskrivningstexter kvalitetssäkrades gränsen längs hela utbredningen. Gränsen har digitaliserats utifrån koordinater från förordningen om gränserna för fjällnära skog, fastighetskartan och historiskt kartmaterial. Där det är möjligt utgår gränsen från platser i terrängen och på fastighetskartan som läget var i början av 90-talet. Enligt dokumentet planerar Skogsstyrelsen inte något ytterligare underhåll.

I skogspropositionen (prop. 2021/22:58) redovisas att det längs hela den svenska fjällkedjan finns stora sammanhängande områden med naturskogar som till stora delar är opåverkade och där det finns höga naturvärden. Naturskogarna ligger ovanför och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skog. Redan i dag är mer än hälften av skogen ovanför gränsen för fjällnära skog skyddad. Den fjällnära skogen sträcker sig längs ett stort område och i vissa delar finns förutsättningar för ett fortsatt aktivt skogsbruk.

Regeringen bedömde i propositionen att det formella skyddet av fjällnära skogar med höga naturvärden bör bygga på att flera olika skyddsformer finns tillgängliga utifrån lokala förutsättningar och markägarens behov. Regeringen avsåg att ta fram flera alternativ, som kvarstår över tid, för skydd ovanför och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skog, såsom ersättningsmark och olika typer av formellt skydd, inklusive mer flexibla skydds- och ersättningsformer så att dessa markägare får den ersättning de har rätt till och naturvärden som finns i den svenska fjällvärlden därigenom bevaras. Till detta kommer formellt skydd av fjällnära skogar som ägs av staten samt frivilliga avsättningar från privata markägare. Vidare bedömde regeringen att staten borde prioritera arbetet med att i god samarbetsanda med markägare skydda värdefulla skogar ovanför och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skog. Även frivilliga avsättningar ska uppmuntras. Områdesskydd ovanför gränsen för fjällnära skog kan möjliggöra ett enklare förfarande för markägare för att få ersättning. Utifrån rådande förutsättningar får de i regel sin ersättning efter nekat avverkningstillstånd.

Riksdagen delade regeringens bedömningar i dessa delar (bet. 2021/22: MJU18, rskr. 2021/22:206).

I enlighet med de bedömningar som gjordes i skogspropositionen har regeringen gett ett antal uppdrag till Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket, bl.a. att utreda mer flexibla skydds- och ersättningsformer för det fjällnära området. Myndigheterna redovisade uppdraget i en rapport den 15 juni 2023 (Skogsstyrelsens rapport 2023/09). Inom ramen för uppdraget har myndigheterna tagit fram ett antal åtgärdsförslag som syftar till att göra

skyddsformerna biotopskydd och naturvårdsavtal mer flexibla, ändamåls-
enliga och attraktiva. Myndigheterna föreslår bl.a. att

- biotopskyddsområden ska kunna omfatta områden med en storlek på upp till 50 hektar
- en variant av naturvårdsavtal införs ovanför gränsen för fjällnära skog med möjlighet till anpassat nyttjande
- ersättningen för naturvårdsavtal ovanför gränsen för fjällnära skog höjs.

I rapporten finns även ett förslag om att överväga att införa ett artskyddsavtal, en särskild variant av naturvårdsavtal för att specifikt hantera artskyddet i ordinära livsmiljöer. Avtalet kan anpassas till art- och situationsspecifika behov och kan vara ett alternativ när ett begränsat skogsbruk bedrivs inom ramarna för artskyddet.

Myndigheternas förslag bereds inom Regeringskansliet.

När det gäller statens skogar anförde regeringen i skogspropositionen (prop. 2021/22:58) att staten bör vara en föregångare för att ha hög trovärdighet i arbetet med formellt skydd av skog. Regeringen bedömde därför att skyddsvärda statliga skogar ovanför och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skog bör få områdesskydd så snart det är möjligt. Riksdagen ställde sig bakom regeringens bedömning i denna del (bet. 2021/22:MJU18, rskr. 2021/22:206).

I juni 2022 gav regeringen Naturvårdsverket i uppdrag att arbeta för att värdefulla skogar ovanför och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skog på fastigheter som ägs av Fastighetsverket och Sveaskog får ett långsiktigt formellt skydd. I uppdraget ingår att avgränsa de områden som ska få ett formellt skydd så att deras naturvärden bevaras och de kan förvaltas långsiktigt samt även i övrigt får ändamålsenliga gränser. Uppdraget ska utföras efter samråd med Fastighetsverket och Sveaskog. Av uppdraget framgår att det statliga skogsbruket bör vara en föregångare och ett föredöme för ett hållbart skogsbruk och bör ta stor natur- och kulturmiljöhänsyn samt hänsyn till rennäringen och att det är viktigt att staten, via sitt skogsägarande, agerar som föregångare för ett hållbart skogsbruk och gör de nödvändiga åtaganden som bedöms vara relevanta för att hållbart nyttja skogen och bevara biologisk mångfald och andra värdefulla ekosystemtjänster.

Naturvårdsverket och Sveaskog har träffat en överenskommelse som innebär att 108 områden med en total areal av ca 102 000 hektar, varav ca 48 000 hektar produktiv skogsmark, nu kan få ett långsiktigt skydd. Inom ramen för genomförandet har även samråd hållits med Sametinget och Svenska Samernas Riksförbund. Enligt Naturvårdsverket är överenskommelsen ett avgörande steg i arbetet med att skydda värdefulla skogar ovanför och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skog. När det gäller skydd av Fastighetsverkets värdefulla fjällnära skogar pågår arbetet med en överenskommelse och det sker i en stegvis process som kommer att fortsätta även under 2025. Naturvårdsverket kommer att lämna en närmare beskrivning av det pågående arbetet i samband med den årliga redovisningen av arbetet med

naturvård och biologisk mångfald enligt förordningen (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket.

Definitionen av skyddad skog

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 20) bedömer regeringen att kunskap om de frivilliga avsättningarna möjliggör en ökad samordning av den statliga statistiken om formellt skydd och information om de frivilliga åtagandena, som utgör underlag för internationell rapportering.

Inom konventionen om biologisk mångfald (Convention on Biological Diversity, CBD) lyfts värdet av andra områden än de som omfattas av Internationella naturvårdsunionens (IUCN) definition av skyddade områden. Andra effektiva områdesbaserade bevarandeåtgärder (other effective area-based conservation measures, OECM) är en viktig komponent för att bevara natur och förväntas utgöra ett betydande bidrag och tillgodoräknas i de globala målen inom ramen för såväl CBD som EU:s mångfaldsstrategi. Definitionen av OECM antogs på partsmötet för CBD 2018. OECM ger utrymme för frivilliga åtaganden och naturvårdande insatser inom ramen för verksamheter som har ett annat primärt syfte än biologisk mångfald och naturvård. De skiljer sig därför från skyddade områden där verksamheten har detta som sitt primära syfte.

Den 18 juni 2021 slutredovisade Naturvårdsverket ett regeringsuppdrag om att jämföra och beskriva hur Sverige och ett urval av länder redovisar skyddad natur i internationella sammanhang till Europeiska miljöbyrån EEA (dnr NV-01318-21). Regeringsuppdraget hade även till syfte att ta fram förslag på hur Sverige framöver, om möjligt, kan rapportera skyddsformer enligt IUCN:s kriterier på ett sätt som blir mer jämförbart med andra länder. De internationellt unika och för svensk naturvård mycket viktiga bevarandeinsatser som skogsägare gör genom frivilliga avsättningar fångas enligt Naturvårdsverket i nuläget inte upp av rapporteringen till EEA. Naturvårdsverket avser dock att, i samverkan med Skogsstyrelsen, framöver rapportera de områden inom frivilliga avsättningar som markägare väljer att öppet redovisa på ett sätt som möjliggör rapportering som OECM. Vidare konstaterar Naturvårdsverket att en rapportering som blir helt lik övriga jämförda länder inte är möjlig att genomföra, men att de revideringar som planeras kommer att öka andelen internationellt rapporterad skyddad natur. I förlängningen kommer därmed Sveriges nationella statistik över skyddade områden att mer fullständigt avspeglas i den internationella rapporteringen.

Enligt tilläggsdirektiven (dir. 2022:126) till Miljömålsberedningens nyligen redovisade uppdrag skulle beredningen bl.a. lämna förslag om beräkningsmetoderna för skyddad natur behöver ändras vid rapporteringen till EEA, med beaktande av riksdagens tillkännagivande om beräkningsmetoder för skyddad natur och i syfte att säkerställa att Sveriges åtaganden på ett rättvist sätt kan jämföras med andra länders. I delbetänkandet SOU 2025:21, som presenterades den 14 februari 2025, redovisar Miljömålsberedningen ett

flertal bedömningar och förslag med anknytning till vilka områden som bör rapporteras som OECM.

Riksdagens tillkännagivanden med anknytning till ovanstående frågor

Behovet av en regelbunden översyn av formellt skyddade områden med möjligheter till förändringar

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att det behövs en regelbunden översyn av formellt skyddade områden med möjligheter till förändringar (bet. 2021/22:MJU18, rskr. 2021/22:206). Utskottet ansåg att en regelbunden översyn av formellt skyddade områden behöver genomföras med möjligheter till förändringar om skyddet inte längre är ändamålsenligt. Naturvärden kan vara tillfälliga och det formella skyddet behöver därför omprövas med jämna mellanrum för att säkerställa att skyddet är ändamålsenligt, bygger på aktuella förutsättningar och motsvarar ett faktiskt behov av skydd. Enligt utskottet skulle en regelbunden översyn kunna innebära att skydd ändras och i vissa fall även upphävs om det inte längre kan anses ändamålsenligt.

I skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 beskriver regeringen bl.a. det uppdrag till Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen om att utreda mer flexibla skydds- och ersättningsformer för det fjällnära området som beskrivits ovan och som redovisades i juni 2023. I skrivelsen anför regeringen att ärendet bereds inom Regeringskansliet. Vidare anför regeringen följande:

Möjligheten att införa tidsbegränsade biotopskydd har också utretts av Artskyddsutredningen (M 2020:03). Förslagen i betänkandet Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar (SOU 2021:51) bereds inom Regeringskansliet. Regeringen ansåg mot bakgrund av att bl.a. tidsbegränsade biotopskydd har utretts att tillkännagivandet var tillgodosett och slutbehandlat vilket redovisades i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 20 avsnitt 3.17.2 s. 66). Riksdagen har angett att riksdagen inte delar regeringens bedömning (rskr. 2023/24:104, bet. 2023/24:MJU1). Punkten står därför åter som öppen. Punkten är inte slutbehandlad.

Äganderätten i beslut och ställningstaganden samt utbetalning av ersättning vid formellt skydd

Riksdagen har även tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om äganderätten i beslut och ställningstaganden samt om utbetalning av ersättning vid formellt skydd (bet. 2021/22:MJU29 punkt 5, rskr. 2021/22:389). Av tillkännagivandet följer att myndigheterna behöver ta tydligare hänsyn till äganderätten i beslut och ställningstaganden, vilket i sin tur kommer att skapa större uppslutning och engagemang för naturvårdsarbetet i skogen och för olika skyddsformer. När markägaren har kommit överens med staten om formellt skydd bör huvudregeln vara att ersättning ska betalas ut i anslutning till skyddsbeslutet. Enligt utskottet behöver samtliga nu beskrivna aspekter hanteras såväl inom ramen för den parlamentariska kommitténs uppdrag (jfr

riksdagens tillkännagivande, bet. 2018/19:KU27, rskr. 2018/19:281) som i den löpande myndighetsutövningen i skogliga frågor (bet. 2021/22: MJU29 s. 33).

I skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 anförde regeringen följande om hanteringen av tillkännagivandet:

Regeringen gav den 9 juni 2022 ett uppdrag till Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen att – i enlighet med den inriktning som finns beskriven i proposition 2021/22:58 – se över den nationella strategin för formellt skydd av skog och särskilt beakta hur äganderättsperspektivet ska stärkas, nya skyddsformer användas och hur frivillighet som grund ska tillämpas samtidigt som skogar med höga naturvärden skyddas. I uppdraget anmodar regeringen myndigheterna att bedriva arbetet på sätt som överensstämmer med tillkännagivandet (M2022/01241). Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2025. Regeringen har vidare den 12 juni 2023 beslutat att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté som bl.a. ska bedöma vilka generella förutsättningar som bör gälla för att en inskränkning i näringsfriheten och egendomsskyddet ska vara godtagbar (dir. 2023:83). Regeringen ansåg mot denna bakgrund att tillkännagivandet var tillgodosett och slutbehandlat, vilket redovisades i budgetproposition 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 20 avsnitt 3.17.2 s. 66). Riksdagen har dock angett att den inte delar regeringens bedömning (bet. 2023/24: MJU1, rskr. 2023/24:104). Punkten står därför åter som öppen. Punkten är inte slutbehandlad.

Redovisningen av skyddad natur

Riksdagen riktade ett tillkännagivande till regeringen i mars 2023 om beräkningsmetoder för skyddad natur vid rapporteringen till EEA (bet. 2021/22: MJU18, rskr. 2021/22:206). Utskottet anförde följande:

Utskottet välkomnar att Naturvårdsverket vid nästa rapportering till EEA kommer att inkludera all formellt skyddad natur och att arbete pågår för att utveckla rapporteringen kring OECD. Enligt utskottets mening är detta steg i rätt riktning. Utskottet anser dock att regeringen måste säkerställa att Sverige i än högre grad använder samma beräkningsmetoder för skyddad natur som övriga medlemsstater när det gäller rapporteringen till EEA, speciellt mot bakgrund av att både FN och EU ska höja ambitionerna i skyddet av natur.

I regeringens skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 hänvisar regeringen till det uppdrag om hur Sveriges rapportering av skyddad mark till EEA skiljer sig från andra länders som Naturvårdsverket redovisade under 2021 (se närmare ovan under rubriken Definitionen av skyddad skog). Regeringen anför vidare att Naturvårdsverket under 2022 och 2023 rapporterade andra typer av områden i rapporteringen till EEA än tidigare år. Regeringen hänvisar också till Miljömålsberedningens tilläggsdirektiv (dir. 2022:126) som bl.a. innebär att beredningen ska lämna förslag om beräkningsmetoderna för skyddad natur behöver ändras vid rapporteringen till EEA, med beaktande av riksdagens tillkännagivande om beräkningsmetoder för skyddad natur och i syfte att säkerställa att Sveriges åtaganden på ett rättvist sätt kan jämföras med andra länders. Regeringen anför att punkten inte är slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Formellt skydd av skog i allmänhet och olika skyddsformer

Utskottet vill inledningsvis understryka den inriktning som riksdagen har slagit fast i samband med behandlingen av skogspropositionen, nämligen att formellt skydd av skog som utgångspunkt ska bygga på frivillighet från markägarens sida. Det är viktigt att myndigheternas arbete med att skydda skogar med höga naturvärden bedrivs i god dialog med markägarna och med lyhörddhet för markägarens synpunkter när det gäller valet av skyddsform.

Den nuvarande nationella strategin för formellt skydd av skog innehåller en prioriteringsmodell för val av områden som ska skyddas formellt, och modellen bygger på en värdering av det tilltänkta objektets kvaliteter när det gäller både skogsbiologiska värden och andra värden. Som redovisats ovan har Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen ett pågående regeringsuppdrag att revidera strategin. I avvaktan på att detta arbete slutförs är utskottet inte berett att initiera några förändringar av hur urvalet av områden för formellt skydd ska göras och vilken skyddsform som kan vara lämplig för de områden som pekas ut. I detta sammanhang vill dock utskottet peka på de riktlinjer som Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har tagit fram och som, i avvaktan på den reviderade strategin, ska ge vägledning i hur den beslutade inriktningen om frivillighet som grund vid formellt skydd av skog ska tillämpas i nya och pågående ärenden om områdesskydd. Utskottet noterar vidare att Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen även har ett pågående uppdrag som handlar om att utvärdera det utvecklade arbetssättet för formellt skydd av skog och att det uppdraget ska redovisas i slutet av mars i år. Slutligen noterar utskottet att tillkännagivandet om regelbunden översyn av formellt skyddade områden fortfarande är under beredning. Detsamma gäller tillkännagivandet om äganderätten i beslut och ställningstaganden samt om utbetalning av ersättning vid formellt skydd.

Sammanfattningsvis pågår arbete med ett flertal olika projekt som berör frågan om formellt skydd av skog. Utskottet vill inte föregripa utfallet av dessa insatser och föreslår därför att motionerna 2024/25:202 (KD) yrkande 1, 2024/25:1370 (SD) yrkandena 7, 10, 26, 28, 29 och 38–40, 2024/25:1371 (SD) yrkandena 2, 18 och 24, 2024/25:2953 (C) yrkande 8, 2024/25:2954 (C) yrkande 55 och 2024/25:3218 (MP) yrkande 4 lämnas utan åtgärd.

Skydd av fjällnära skog

Längs hela den svenska fjällkedjan finns stora sammanhängande områden med opåverkade naturskogar med höga naturvärden, och drygt hälften av skogen ovanför gränsen för fjällnära skog omfattas redan i dag av formellt skydd.

Vid riksdagsbehandlingen av den senaste skogspropositionen instämde riksdagen i regeringens bedömning att skyddsvärda statliga skogar ovanför och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skog bör få områdesskydd så snart som möjligt. Utskottet välkomnar därför överenskommelsen mellan Naturvårdsverket och Sveaskog som innebär att en areal om ca 100 000 hektar

fjällnära skog nu kommer att kunna ges ett långsiktigt skydd. Det är utskottets förhoppning att även processen som ska utmyнна i skydd för fjällnära skog som ägs av Fastighetsverket ska kunna slutföras så snart som möjligt.

Den inriktning som utskottet tidigare redogjort för, nämligen att formellt skydd av skog som utgångspunkt ska bygga på frivillighet från markägarens sida, gäller naturligtvis även enskilt ägd fjällnära skog. Det är viktigt att myndigheternas arbete med att skydda skogar med höga naturvärden bedrivs i god dialog med markägarna och med lyhördhet för markägarens synpunkter när det gäller valet av skyddsform. I linje med regeringens bedömningar i skogspropositionen har Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket presenterat förslag som bl.a. ska göra biotopskydd och naturvårdsavtal mer flexibla och attraktiva för enskilda markägare som vill bidra till att bevara naturvärden i fjällvärlden. Utskottet noterar att dessa förslag nu är under beredning. Utskottet vill i sammanhanget framhålla att varken tillkännagivandet om regelbunden översyn av formellt skyddade områden eller tillkännagivandet om beslut och ställningstaganden samt om utbetalning av ersättning vid formellt skydd är slutbehandlade. När det gäller frågan om vilka områden som ska anses utgöra fjällnära skog har utskottet förtroende för att regeringen vid behov ser över det befintliga regelverket.

Med hänvisning till det som nu anförts föreslår utskottet att motionerna 2024/25:1370 (SD) yrkande 24 och 2024/25:1749 (MP) lämnas utan åtgärd.

Definitionen av skyddad skog

Utskottet konstaterar inledningsvis att tillkännagivandet om att ändra beräkningsmetoderna för skyddad natur för att säkerställa att Sveriges redovisning av åtaganden är jämförbar med redovisningarna från andra länder i nuläget inte är slutbehandlat. Det faktum att både FN och EU har aviserat höjda ambitioner i skyddet av natur understryker behovet av att ändra Sveriges beräkningsmetoder och rapportering för att öka jämförbarheten. Utskottet noterar att Naturvårdsverket vid rapporteringen till EEA numera rapporterar de områden inom frivilliga avsättningar som markägare väljer att redovisa öppet och att det pågår arbete för att utveckla rapporteringen av OECM. Vidare noterar utskottet att Miljömålsberedningens nyligen redovisade uppdrag bl.a. har omfattat att se över om beräkningsmetoderna för skyddad natur behöver ändras vid rapporteringen till EEA. Utskottet välkomnar det arbete som pågår och ser med intresse fram emot vilka resultat det kommer att leda till. Med hänvisning till vad som nu anförts föreslår utskottet att motion 2024/25:1370 (SD) yrkande 45 lämnas utan bifall.

Skogsbruk och artskydd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om artskydd, rådhetsinskränkningar och ersättning, om toleransgränsen vid naturvårdshänsyn och om ansvaret för kunskapsunderlag.

Jämför reservation 18 (S), 19 (SD), 20 (C), 21 (SD) och 22 (C).

Motionerna

Artskydd, rådhetsinskränkningar och ersättning

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 76 framhåller motionärerna vikten av åtgärder för och skydd av värdefull skog. Yrkandet motiveras bl.a. med att Skogsstyrelsen måste tillförsäkras nödvändiga medel för att ge markägare rättmätig ersättning vid eventuella inskränkningar av markägarens avverkningsrättigheter.

I kommittémotion 2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 16 föreslås att avverkningar inte ska kunna hindras motiverat med att andra än akut eller starkt hotade arter där befinner sig nära kanten av sitt utbredningsområde.

I kommittémotion 2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 1 framhåller motionärerna att regeringens utredning om artskyddet i skogen måste resultera i att nationellt fridlysta arter inte avsevärt ska kunna försvåra skogsbruk. I yrkande 2 anför motionärerna att EU:s fågeldirektiv måste genomföras på ett sätt som inte hotar svenskt skogsbruk. Dessutom föreslås i yrkande 5 att s.k. väntansavtal ska utvidgas så att de även kan kompensera skogsägare som får sina avverkningar stoppade på grund av fridlysta arter.

Toleransgräns vid naturvårdshänsyn

Enligt kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 17 måste de s.k. toleransgränserna för avverkning utan ersättning revideras så att skogsägarna kompenseras rättvist och inte drabbas av orimliga ekonomiska bördor.

Ansvaret för kunskapsunderlag

I kommittémotion 2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 3 framhåller motionärerna att regeringens skogsutredning måste säkerställa att det är staten, inte skogsägaren, som bär huvudansvaret för att utreda om det finns skyddade arter i ett område.

Även i motion 2024/25:1626 av Helena Lindahl m.fl. (C) föreslås att staten, genom berörda myndigheter som Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen, ska få utredningsansvaret när det gäller förekomsten av skyddade arter i skogen.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Artskydd, rådhetsinskränkningar och ersättning

Några rättsliga utgångspunkter

Av 2 kap. 15 § första stycket regeringsformen (RF) framgår att vars och ens egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen.

I förarbetena till bestämmelsen anges att det inte är möjligt att i detalj beskriva innebörden av uttrycket angelägna allmänna intressen. Det som i första hand åsyftas är dock sådana ingrepp i egendomsskyddet som är motiverade med hänsyn till intresset av att kunna tillgodose allmänhetens berättigade krav på en god miljö och möjligheterna att bevara och skydda områden som är av särskild betydelse från naturvårdssynpunkt liksom intresset av att kunna ge allmänheten tillgång till naturen för rekreation och friluftsliv. Vad som är ett angeläget allmänt intresse måste enligt förarbetena till slut i viss utsträckning bli föremål för en politisk värdering där hänsyn då även måste tas till vad som är godtagbart från rättssäkerhetssynpunkt i ett modernt och demokratiskt samhälle. (prop. 1993/94:117 s. 48).

Bestämmelsen i 2 kap. 15 § första stycket RF ger uttryck för en proportionalitetsprincip som anknyter till vad som gäller i fråga om egendomsskyddet enligt Europakonventionen, som gäller som svensk lag. Regleringen innebär att det ska göras en avvägning mellan den enskildes intresse av att ha sin egendom i fred och det allmännas intresse av att råda över egendomen (Helmius, Proportionalitetsprincipen, i Offentligrättsliga principer, 4 uppl., 2020, s. 170). Det synsätt som har utvecklats i svensk rätt över tid innebär att egendomsskyddet kräver en proportionalitetsbedömning i det enskilda fallet, något som fått genomslag på ett flertal rättsområden (se bl.a. RÅ 1999 ref. 76 och NJA 2018 s. 753).

Av 2 kap. 15 § andra stycket RF följer att den som genom expropriation eller något annat sådant förfogande tvingas avstå sin egendom ska vara tillförsäkrad full ersättning för förlusten. Ersättning ska också vara tillförsäkrad den för vilken det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad på sådant sätt att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras eller att skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten. Ersättningen ska bestämmas enligt grunder som anges i lag.

I 2 kap. 15 § tredje stycket RF anges att vid inskränkningar i användningen av mark eller byggnad som sker av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl gäller dock vad som följer av lag i fråga om rätt till ersättning.¹⁰

¹⁰ Bestämmelsen innebär att rätten till ersättning på grund av inskränkningar av äganderätten av bl.a. miljöskyddsskäl regleras helt i vanlig lag. Regeln i 2 kap. 15 § andra stycket RF om full ersättning gäller således inte på dessa områden (jfr SOU 2021:51 s. 727).

Lagstiftning som innebär att enskilda måste tåla ingrepp i egendomsskyddet innebär typiskt sett sådana betungande åligganden för enskilda som enligt 8 kap. RF kräver stöd i lag. Det finns dock inget som hindrar att begränsningarna genomförs efter delegation i lag genom regler i förordningar eller myndighetsföreskrifter.

Utredning om det grundlagsskyddade egendomsskyddet

I juni 2019 riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att se över och stärka det grundlagsreglerade egendomsskyddet (bet. 2018/19:KU27 punkt 14, rskr. 2018/19:281).

Med anledning av tillkännagivandet beslutade regeringen den 12 juni 2023 att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté – 2023 års fri- och rättighetskommitté – som skulle utreda vissa frågor om det skydd för grundläggande fri- och rättigheter som gäller enligt 2 kap. RF. Kommittén skulle bl.a. bedöma vilka generella förutsättningar som bör gälla för att en inskränkning i egendomsskyddet och näringsfriheten ska vara godtagbar (dir. 2023:83).

I januari 2025 överlämnade kommittén sitt betänkande Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter (SOU 2025:2) till regeringen. När det gäller resultatet av uppdraget i den del som handlar om inskränkningar i egendomsskyddet anför kommittén sammanfattningsvis följande:

Kommittén har diskuterat om det finns skäl att ändra de möjligheter till inskränkningar i egendomsskyddet och näringsfriheten som följer av regeringsformen samt prövat olika alternativ för att stärka grundlagsskyddet. Det har dock inte varit möjligt att uppnå ett tillräckligt brett parlamentariskt stöd för en sådan ändring. Mot bakgrund av att ett förslag till ändring av grundlag bör ha ett brett parlamentariskt stöd och att ett sådant stöd inte har uppnåtts, har kommittén beslutat att avstå från att lägga fram något förslag till ändring av regeringsformen när det gäller egendomsskyddet och näringsfriheten.

Artskyddsutredningar

Regeringen beslutade den 20 maj 2020 att en särskild utredare skulle se över artskyddsförordningen (2007:845) och ta ställning till om ändringar i miljöbalkens ersättningsbestämmelser eller andra delar av balken är nödvändiga för att översynens syfte ska kunna nås (dir. 2020:58). Utredningen, benämnd Artskyddsutredningen, redovisade uppdraget den 10 juni 2021 i betänkandet Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar (SOU 2021:51).

Utredningen lämnar ett stort antal förslag och bedömningar, bl.a. att det ska införas nya fridlysningsbestämmelser i 8 kap. miljöbalken och en ny ersättningsmodell för rådhetsinskränkningar till följd av fridlysningsbestämmelserna. Utredningens förslag innebär bl.a. att de nationella fridlysningsbestämmelserna, dvs. förbuden i 6, 8 och 9 §§ artskyddsförordningen jämte bilaga 2 och bestämmelserna om undantag och dispens i 10–13 och 15 §§ samma förordning, till stor del ska regleras på lagnivå genom nya bestämmelser i 8 kap. miljöbalken. I sak innebär de föreslagna nationella

fridlysningsbestämmelserna endast mindre ändringar, bortsett från utredningens förslag om att skyddet även ska omfatta vissa arters livsmiljöer. Utredningen föreslår även att det ska göras en översyn av vilka arter som ska vara nationellt fridlysta och lämnar förslag om vilka kriterier som ska ligga till grund för urvalet av arter. Utredningens förslag till ersättningsmodell är utformat utifrån utredningens slutsats att rådhetsinskränkningar till följd av artskyddsbestämmelserna omfattas av den grundlagsskyddade rätten till ersättning enligt 2 kap. 15 § andra stycket RF (se SOU 2021:51 s. 735 f. och 1173). Betänkandet har remitterats och bereds fortfarande inom Regeringskansliet.

Den 20 augusti 2024 beslutade regeringen, bl.a. med anledning av den rättsutveckling i praxis¹¹ som skett efter det att Artskyddsutredningen presenterade sitt betänkande, att tillsätta en intern utredning, en s.k. bokstavsutredning (KN2024/01639). Utredningen ska bistå Klimat- och näringslivsdepartementet i arbetet med att utreda, ta fram och bereda förslag till dels ändrade bestämmelser om nationell fridlysning, dels bestämmelser om en rätt till ersättning för begränsningar i markanvändningen (rådighetsinskränkningar) till följd av bestämmelser om fridlysning. Enligt uppdragsbeskrivningen ska utredningen bl.a.

- ta fram förslag till ändringar i bestämmelserna om nationell fridlysning, bl.a. genom att föreslå vilka förbud som ska gälla för olika nationellt fridlysta arter utifrån respektive arts skyddsbehov, i syfte att förenkla regelverket, öka förutsebarheten, förenkla pågående markanvändning såsom skogsbruk och inte onödigtvis försvåra för exploateringar, samt säkerställa att förbud inte hindrar att mark nyttjas på ett ändamålsenligt sätt, samtidigt som hänsyn tas till miljö- och naturvärden
- ta fram förslag till kriterier för urval av vilka arter som förbuden i bestämmelserna om nationell fridlysning ska gälla för
- ta fram förslag till en lista över arter som är fridlysta för verksamheter och åtgärder och som kan medföra att pågående markanvändning avsevärt försvåras
- utreda och ta fram förslag till en reglering i miljöbalken av ersättning vid rådhetsinskränkningar som följer av fridlysningsbestämmelserna.

Utredningens förslag kommer att vara ett komplement till Artskyddsutredningens betänkande. Enligt uppdragsbeskrivningen skulle bokstavsutredningen redovisas senast den 31 december 2024. Så har dock inte skett, och enligt uppgift från Regeringskansliet den 17 januari 2025 finns det i nuläget inte något besked om när den kommer att vara färdigställd.

Skogsutredningen

Frågan om ersättning på grund av rådhetsinskränkningar i skogsbruket från det allmännas sida berörs även i skogsutredningens delbetänkande SOU

¹¹ NJA 2023 s. 291 och Mark- och miljööverdomstolens domar den 28 februari 2024 i mål M 11525-22 m.fl.

2024:91. När det gäller denna fråga anför utredaren bl.a. följande i sammanfattningen:

Min uppfattning är att det uppdrag jag har fått – att utforma en robust skogspolitik som ser skogen som en resurs – kräver att betänkanudet även innehåller förslag kring hur en samlad modell för ekonomisk ersättning av förluster som uppkommer till följd av långtgående ingripanden i skogsbruket från det allmännas sida kan se ut.

Skogsbruk utgör enligt min uppfattning i princip pågående markanvändning. Det finns redan i dag regler i miljöbalken som i de flesta fall ger ersättning när pågående markanvändning avsevärt försvåras. I dag utgår dock förståelsen av *pågående markanvändning* från att markanvändningen måste vara i alla delar lagenlig för att kunna vara pågående i lagens mening. En konsekvens av denna laglighetsprincip är att markägare kan få tåla långtgående begränsningar i rätten att bruka sin skog på grund av till exempel miljöbalkens hänsynsregler utan att få ersättning för detta.

Min uppfattning är att denna tolkning måste ifrågasättas. För det första gör en sådan tolkning av begreppet *pågående markanvändning* grundlagsskyddet för egendomsrätten helt meningslöst (oavsett att de här diskuterade situationerna inte faller inom grundlagsskyddets sakliga tillämpningsområde). Vidare kan inte laglighetsprincipen dras så långt att den blir orimlig. Det är inte rimligt att den enskilde ska behöva tåla omfattande inskränkningar i sin rätt att använda sin mark i sedvanlig ekonomisk verksamhet, som skogsbruk, i sådana fall då verksamheten var laglig då den påbörjades men sedermera har kommit att stå i strid med lag.

Därför föreslår utredaren en regel¹² som säkerställer rätten till ersättning vid inskränkningar i skogsbruket som går utöver vad som är rimligt att markägaren ska tåla. Förslaget innebär att om en myndighet har beslutat om begränsningar i möjligheten att avverka på produktiv skogsmark med stöd av bestämmelser om bevarande av naturvärden eller biologisk mångfald, och detta beslut har medfört att sedvanligt skogsbruk avsevärt försvårats på den berörda delen av fastigheten, kommer markägaren att ha möjlighet att kräva att ett biotopskyddsområde bildas. Det rör sig om ett biotopskyddsområde av särskilt slag som utredaren kallar skogsmarksskyddsområde. Förslaget utgår från att markägaren och staten i första hand ska ingå ett naturvårdsavtal, men om markägaren inte är nöjd med villkoren har han eller hon alltså möjligheten att kräva att det inrättas ett skogsmarksskyddsområde på den aktuella delen av fastigheten. Ersättning kommer då att betalas ut till markägaren enligt de regler som gäller för biotopskyddsområdesersättning. De beslut som utlöser denna rätt för markägaren kan vara ett beslut från vilken myndighet som helst i vilket ämne som helst, med den begränsningen att beslutet måste grunda sig på bestämmelser om att bevara naturvärden eller biologisk mångfald. Förslaget innebär att t.ex. artskyddsreglerna kommer att omfattas av den nya regeln.

Utredaren anför vidare att i stället för att en rätt till ersättning ska aktualiseras när pågående markanvändning avsevärt försvåras, eller när det uppkommer en skada som är betydande i förhållande till värdet på den berörda

¹² Förslag till dels ny bestämmelse i 8 kap. 8 § miljöbalken, dels ändring i 7 kap. 11 § andra stycket.

delen av fastigheten, ska ersättningsrätten utlösas då ett beslut medför att sedvanligt skogsbruk avsevärt försvåras på den berörda delen av fastigheten. Det kommer då inte att krävas ett ställningstagande till om den markanvändning som skogsbruket innebär kan anses vara pågående. Avgörande kommer enligt utredaren i stället att bli om ett visst beslut leder till att sedvanligt skogsbruk inte kan bedrivas på sådan mark som enligt skogsvårdslagen definieras och pekas ut som produktiv skogsmark.

Väntansavtal

Enligt Naturvårdsverket är väntansavtal ett naturvårdsavtal som kan användas i väntan på en slutlig skyddsform. Avtalet kan erbjudas alla berörda fastighetsägare som uppfyller kriterierna för väntansavtal, oavsett vem som initierade det formella områdesskyddet. Väntansavtal kan användas inför bildande av alla typer av formellt områdesskydd för skogsmark, dvs. biotopskyddsområde, naturreservat, nationalpark och längre naturvårdsavtal. Ersättningen uppgår till en fast schablonersättning om 500 kronor per hektar produktiv skogsmark och år. Arealen bestäms med hjälp av Nationella Marktäckedata för den berörda arealen produktiv skogsmark vid tecknandet av väntansavtal. Ersättningen uppgår minst till 5 000 kronor för de två åren och som högst 50 000 kronor per (grupp av) fastighetsägare och län. Ersättningen betalas ut i samband med att avtalet undertecknas.

Toleransgräns vid naturvårdshänsyn

Skogsstyrelsen har med stöd av 30 § skogsvårdslagen och 30 § skogsvårdsförordningen meddelat föreskrifter (SKSFS 2011:7) om den hänsyn som ska tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötseln av skog. Enligt 30 § skogsvårdslagen får föreskrifterna inte vara så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras, den s.k. intrångsbegränsningen. Skogsstyrelsens tillämpning av intrångsbegränsningen baseras på toleransnivå vid olika nettovärden på skogsobjektet. Med nettovärde menas värdet av hela det berörda skogsobjektet med avdrag för kostnader för avverkning och uttransport av virket. Toleransnivån beräknas på olika sätt beroende på om nettovärdet är mindre än 250 000 kronor, mellan 250 000 kronor och 2 miljoner kronor eller över 2 miljoner kronor. Principen för hur Skogsstyrelsen beräknar toleransnivån bygger på ett betänkande från bostadsutskottet (bet. 1986/87:1) i samband med att den nya plan- och bygglagen infördes. Där anges att en toleransnivå på 10 procent inom berörd del får anses som det högsta intrång som ska behöva accepteras. Men det gäller bara om den berörda delen motsvarar ett litet penningbelopp. Motsvarar den ett högt värde är det en i relativa tal väsentligt mindre nedsättning av värdet som skogsägaren ska behöva tåla.

Kammarrätten i Göteborg har i en dom angett att ”ett värde som överstiger 300 000 kronor kan enligt kammarrättens mening inte anses vara ett sådant litet belopp som Bostadsutskottet ansett att en fastighetsägare ska behöva

acceptera”.¹³ I en annan dom har Kammarrätten i Jönköping godtagit ett intrång som värderades till 199 000 kronor, vilket utgjorde drygt 3 procent av värdet av hela det område som anmälts för avverkning.¹⁴ Det som kan utläsas av dessa domar är enligt Skogsstyrelsen att värdet av det högsta intrång som ska behöva tolereras vid tillämpningen av 30 § skogsvårdslagen ligger någonstans i intervallet 199 000–300 000 kronor.

Motsvarande motionsyrkanden om revidering av den s.k. toleransgränsen har behandlats av utskottet tidigare under valperioden, varvid utskottet anförde följande (bet. 2022/23:MJU15):

Utskottet noterar att principen för hur Skogsstyrelsen beräknar toleransnivån härstammar från ett betänkande från bostadsutskottet där det angavs att en toleransnivå på 10 procent inom berörd del får anses som det högsta intrång som ska behöva accepteras, om den berörda delen motsvarar ett litet penningbelopp. Om det är ett högt värde är det en väsentligt mindre nedsättning av värdet som skogsägaren ska behöva tåla. Vidare noterar utskottet att Skogsstyrelsen bedömer att det högsta intrång som ska behöva tolereras vid miljöhänsyn ligger mellan 199 000 och 300 000 kronor, i enlighet med de domar som avkunnats tidigare. Utskottet ser ingen anledning att göra någon annan bedömning än Skogsstyrelsen och lämnar därmed motionerna [...] utan åtgärd.

Ansvar för kunskapsunderlag

I 2 kap. miljöbalken finns allmänna hänsynsregler m.m. Av 2 kap. 1 § miljöbalken följer att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd är skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av 2 kap. följs. Det gäller i fråga om tillåtlighetsprövning, tillståndsprövning, vid godkännande och dispens, villkor som inte avser ersättning samt vid tillsyn enligt miljöbalken. Detta gäller även den som har bedrivit verksamhet som kan antas ha orsakat skador eller besvär för miljön.

Enligt 2 kap. 2 § miljöbalken ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skador eller besvär.

Av 2 kap. 3 § miljöbalken framgår att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, följa de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skador eller besvär för människors hälsa eller miljön. Försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skador eller besvär för människors hälsa eller miljön.

Enligt 2 kap. 7 § miljöbalken gäller de krav som följer av bl.a. 2 och 3 §§ i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

¹³ Kammarrätten i Göteborgs dom den 31 mars 2009 i mål nr 5238-07.

¹⁴ Kammarrätten i Jönköpings dom den 28 mars 2011 i mål nr 2928-10.

Närmare bestämmelser om vilken hänsyn som krävs inom skogsbruket finns i 7 kap. Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till Skogsvårdslagen. Enligt 7 kap. 19 § ska skador till följd av skogsbruksåtgärder förhindras eller begränsas i livsmiljöer och på substrat där det förekommer prioriterade fågelarter, vilka framgår av bilaga 4, samt arter markerade med N och n i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) eller som betecknas som akut hotade, starkt hotade, sårbara eller nära hotade.

I skogspropositionen (prop. 2021/22:58) anförde regeringen att det är angeläget med ett statligt ansvar för att se till att det finns ett kunskapsunderlag i form av geografisk information om tillståndet i skogen och om förekomst av naturvärden även i fortsättningen. Riksdagen delade regeringens bedömning i denna del (bet. 2021/22: MJU18, rskr. 2021/22:207).

I linje med denna bedömning gav regeringen den 9 juni 2022 Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen i uppdrag att utveckla digitala geografiska kunskapsunderlag om natur- och kulturmiljövärden i skog som komplement till fältinventeringar (N2022/01391). Kunskapsunderlagen bör identifiera objektiva förhållanden i naturen, inklusive kulturmiljöer, som kan vara av betydelse för skogsbrukets planering, arbetet med biologisk mångfald och nationella klimat- och miljömål. Underlagen ska kunna användas som stöd för markägare och myndigheter inför en fördjupad bedömning av skogens natur- och kulturmiljövärden, men även för andra ändamål. Uppdraget delredovisades i juni 2023, varvid myndigheterna föreslog att de ska ges en långsiktig uppgift att skapa, förvalta och publicera digitalt framtagna kunskapsunderlag om skogen. För att säkerställa behovet av långsiktighet föreslås att uppgiften ges till myndigheterna i en ny författning, mot bakgrund av den detaljeringsgrad som behövs. Myndigheterna anger att de inom regeringsuppdraget kan lämna författningsförslag. Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 juni 2027.

I utredningsdirektiven till skogsutredningen (dir. 2024:16) fick utredaren i uppdrag bl.a. att analysera och vid behov föreslå åtgärder för att kunskapskravet och bevisbörderegeln i miljöbalken inte ska leda till oproportionerliga kostnader för markägaren.

I skogsutredningens delbetänkande SOU 2024:91 anknyter utredaren till Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens delredovisning och anför bl.a. följande:

Jag gör mot denna bakgrund bedömningen att det pågår ett arbete för att ta fram kunskapsunderlag som markägare behöver för sin planering och för att kunna uppfylla kraven som ställs i miljölagstiftningen. Underlaget som tas fram kan också användas för tillsynsmyndigheternas del av utredningsansvaret i ett ärende. Genom det regeringsuppdrag som lämnats till Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har arbetet påbörjats och myndigheterna har inom regeringsuppdraget lämnat förslag om att långsiktigheten bör säkerställas. Jag anser att denna fråga är viktig och jag vill fortsätta utreda behovet av kunskapsunderlag och balansen mellan markägares och tillsynsmyndighets ansvar i denna fråga. Jag avser därför att återkomma till frågan i slutredovisningen av mitt uppdrag.

I delbetänkandet anför utredaren vidare att det vid inskränkningar i pågående markanvändning behöver finnas skäl som är motiverade utifrån angelägna allmänna intressen. Kunskap som ligger till grund för sådana inskränkningar i pågående skogsbruk bör enligt utredaren inte enbart ligga på markägaren att inskaffa. Även tillsynsmyndigheten bör kunna motivera och förklara sitt beslut om att inskränka skogsbruk utifrån den grundlagsskyddade rätten. Med den utgångspunkten menar utredaren att det finns anledning att förtydliga bedömningen av vad som är rimligt att uppfylla när det kommer till kunskapskravet i 2 kap. 2 § miljöbalken. Utredaren föreslår därför en preciserad skälighetsbedömning i miljöbalken som kopplas till skogsbruk och tar hänsyn till markägarens kostnad för att inhämta ny kunskap i förhållande till värdet på den berörda delen av fastigheten. Enligt utredaren förtydligar förslaget att kostnaderna för ytterligare kunskapsinhämtning upp till ett fåtal procent av värdet på den berörda delen av fastigheten, maximalt 3 procent, ska bekostas av markägaren. Underlag som krävs för att utreda ärenden enligt miljöbalken och som går utöver denna kostnadsgräns, ska tillsynsmyndigheten vara ansvarig för att bekosta¹⁵.

Riksdagens tillkännagivande som anknyter till ovanstående frågor

I maj 2022 riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om artskyddet och skogsbruket (bet. 2021/22:MJU24, rskr. 2021/22:296–297). Enligt tillkännagivandet borde regeringen bl.a. dels förtydliga att nationella fridlysta arter inte ska kunna avsevärt försvåra pågående markanvändning, dels tydligt reglera att staten har ansvar för att utreda förekomsten av skyddade arter. Utskottet ansåg bl.a. att ett långtgående utredningskrav riktat mot skogsägaren inte var förenligt med den svenska skogspolitiska modellen, som bygger på dialog och samverkan.

I skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 beskrev regeringen den del av direktiven till skogsutredningen som innefattar ett uppdrag om att tydliggöra det kunskapskrav som gäller för skogsbruk. Vidare anförde regeringen att frågan om nationell fridlysning och frågan om rätt till ersättning vid rådighetsinskränkningar till följd av artskyddet avses att utredas inom Regeringskansliet. Beredningen av Artskyddsutredningens betänkande pågår samtidigt fortfarande i Regeringskansliet. Punkten är inte slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Artskydd, rådighetsinskränkningar och ersättning

När det gäller frågan om vilka arter som ska vara nationellt fridlysta konstaterar utskottet att Artskyddsutredningens förslag till nya fridlysningsbestämmelser fortfarande är under beredning. Det pågår också en s.k.

¹⁵ Förslag till ny paragraf i 2 kap. 7 a § miljöbalken.

bokstavsutredning inom Regeringskansliet som ska utgöra ett komplement till Artskyddsutredningens betänkande, bl.a. i fråga om utformningen av bestämmelserna om fridlysning och vilka kriterier som ska ligga till grund för urvalet av de arter som ska vara fridlysta.

Frågan om hur markägare ska kompenseras vid rådhetsinskränkningar i äganderätten, bl.a. till följd av naturvårdshänsyn, är mycket komplex. Som framgår av redovisningen ovan berörs frågan i ett flertal utredningar som antingen fortfarande pågår eller där utredningsbetänkandena nu bereds. Utskottet kan konstatera att det framtida utfallet av dessa insatser kommer att vara relevant för kompensationsfrågans hantering och utskottet ser framför sig att det måste tas ett samlat grepp när samtliga utredningar är slutförda och färdigberedda. Utskottet följer frågan noga men vill inte gå händelserna i förväg genom några närmare uttalanden. Med det som nu anförts föreslår utskottet att motionerna 2024/25:1370 (SD) yrkande 16, 2024/25:2953 (C) yrkandena 1, 2 och 5 samt 2024/25:3108 (S) yrkande 76 lämnas utan åtgärd.

Toleransgräns vid naturvårdshänsyn

Yrkanden om att förändra den s.k. toleransgränsen har prövats av utskottet tidigare under valperioden. Utskottet vidhåller sina tidigare uttalanden och avstyrker motion 2024/25:1370 (SD) yrkande 17.

Ansvar för kunskapsunderlag

Frågan om ett ökat statligt ansvar för att utreda förekomsten av skyddade arter och för att ta fram kunskapsunderlag om natur- och kulturmiljövärden i skogen har varit föremål för uttalanden från utskottet och ett ännu inte slutbehandlat tillkännagivande till regeringen. Utskottet välkomnar därför det pågående regeringsuppdraget till Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen om att utveckla digitala kunskapsunderlag om förhållanden i naturen som kan vara av betydelse för bl.a. skogsbrukets planering och arbetet med biologisk mångfald. Vidare noterar utskottet att skogsutredningens delbetänkande innehåller förslag om hur markägarens kostnad för att ta fram det kunskapsunderlag som behövs för att uppfylla miljöbalkens krav på kunskap om skogsbrukets påverkan på miljön kan begränsas. Utredningen kommer att fortsätta att utreda balansen mellan den enskilda markägarens och statens ansvar för att ta fram nödvändigt kunskapsunderlag som kan ligga till grund för nödvändiga inskränkningar i skogsbruket, t.ex. med anledning av att det förekommer skyddade arter, och kommer således att redovisa sin bedömning i sitt slutbetänkande. Med hänvisning till det arbete som pågår i frågan anser utskottet att motionerna 2024/25:1626 (C) och 2024/25:2953 (C) yrkande 3 för närvarande kan lämnas utan åtgärd.

Nyckelbiotoper

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om nyckelbiotoper.
Jämför reservation 23 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 27 föreslås att systemet med nyckelbiotoper ska avskaffas eller omarbetas. I yrkande 30 anför motionärerna att staten bör ta en aktiv roll i att få parterna, inklusive Skogsstyrelsen och andra berörda myndigheter, skogsägare, skogsindustriföretag och certifieringsorganisationer, att enas om ett mer effektivt och rättssäkert system kopplat till skogsskötselcertifieringen för att värna arter i atrika småområden.

Vidare föreslås i kommittémotion 2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 15 att det införs ett stopp för registrering av nya nyckelbiotoper och att äldre nyckelbiotoper ska kunna avregistreras på markägarens begäran.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Skogsstyrelsen beskriver en nyckelbiotop som ett område i skogen som i och med sina höga naturvärden har en mycket stor betydelse för skogens växter och djur. I en nyckelbiotop kan det finnas hotade eller sällsynta arter som behöver området för sin överlevnad. Med objekt med naturvärden avses enligt Skogsstyrelsen områden som hyser naturvärden och som kan vara viktiga för den biologiska mångfalden, men som i dagsläget inte uppfyller kriterierna för att vara nyckelbiotop.

Den 17 maj 2018 gav regeringen Skogsstyrelsen i uppdrag att göra en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper. I uppdraget ingick dels att applicera utvecklad och förbättrad metodik för att identifiera och avgränsa nyckelbiotoper i nordvästra Sverige, dels att uppdatera den nyckelbiotopsinventering som genomförts i övriga delar av landet.

Den 21 december 2018 beslutade riksdagen om budgeten för utgiftsområde 23 för 2019 (bet. 2018/19:MJU2, rskr. 2018/19:113). Budgetbeslutet innebar att finansieringen av den landsomfattande inventeringen av nyckelbiotoper upphörde den 1 januari 2019. Det formella beslutet om att återkalla regeringsuppdraget meddelades den 27 juni 2019. Regeringen anförde då att den har ett tydligt uppdrag att värna och stärka den privata äganderätten till skogen. Beslutet att avveckla den utökade nyckelbiotopsinventeringen var en viktig del i det arbetet.

Regeringen bedömde i skogspropositionen (prop. 2021/22:58) att Skogsstyrelsen borde upphöra med inventering och registrering av nyckelbiotoper.

Riksdagen delade denna bedömning (bet. 2021/22:MJU18, rskr. 2022/21:206 207).

Skogsstyrelsen har sedan den 21 december 2021 helt upphört att identifiera och registrera nyckelbiotoper och objekt med naturvärden i all verksamhet. Skogsstyrelsen kommer inte att återuppta registreringar av nyckelbiotoper i och med att regeringen har uttalat att inventeringen och registreringen av nyckelbiotoper bör upphöra.

Frågan om huruvida Skogsstyrelsens registrering av en nyckelbiotop utgör ett förvaltningsbeslut som får överklagas har prövats av Högsta förvaltningsdomstolen¹⁶. I domen anförde Högsta förvaltningsdomstolen bl.a. att det förhållandet att skogsbranschens certifieringssystem, som inrättats sedan registreringen av nyckelbiotoper inleddes, kan leda till att en markägare kan få avsättningsproblem inte kan tillmätas någon betydelse för frågan om det går att överklaga eftersom Skogsstyrelsen inte har haft något ansvar för eller på något annat sätt varit inblandad i införandet eller utformningen av systemen. Domstolen konstaterar att registreringen av en nyckelbiotop utgör en dokumentation av en inventering. Åtgärden som sådan saknar enligt domstolen självständig rättsföljd och får, sedd för sig, anses ha klart begränsade effekter. Ett beslut om att registrera en nyckelbiotop kan därmed inte anses utgöra ett beslut som är av en sådan karaktär att det är överklagbart. Högsta förvaltningsdomstolen undanröjde därför kammarrättens och förvaltningsrättens avgöranden och avvisade skogsägarnas överklagande till förvaltningsrätten.

Skogsstyrelsen har analyserat domen och konsekvenserna för de nyckelbiotoper som registrerats både före och efter den 27 juni 2019, dvs. den tidpunkt då regeringen beslutade att inventeringsuppdraget skulle upphöra. Skogsstyrelsen menar att domen bör tolkas som att alla registreringar, oavsett när de gjordes, bör betraktas som icke överklagbara och bedömningen är att detta även omfattar objekt med naturvärden. Skogsstyrelsen kommer därför att sluta avregistrera nyckelbiotoper.

Baserat på tidigare domar från lägre instanser har Skogsstyrelsen, om markägaren begärt det, förut avregistrerat nyckelbiotoper som registrerats fr.o.m. den 27 juni 2019. Med anledning av Högsta förvaltningsdomstolens dom kommer Skogsstyrelsen att sluta avregistrera dessa nyckelbiotoper och alltså inte ta bort dem från karttjänster när skogsägare begär det. De nyckelbiotoper som hunnit avregistreras kommer inte att återregistreras. Skogsstyrelsen kommer dock även i fortsättningen att ompröva nyckelbiotoper i de fall där besluten är uppenbart felaktiga och kan ändras snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för någon enskild part.

Motionsyrkanden med samma lydelse som de nu aktuella har behandlats tidigare under valperioden (bet. 2022/23:MJU15 och bet. 2023/24:MJU7). I det senaste betänkandet anförde utskottet följande:

¹⁶ Högsta förvaltningsdomstolens dom den 4 januari 2024 i mål nr 7527-22.

Utskottet konstaterar att Skogsstyrelsen sedan en tid tillbaka har upphört med all inventering och registrering av nyckelbiotoper. Utskottet noterar även att Skogsstyrelsen sedan början av 2021 upphört med registrering av nyckelbiotoper i samband med att underrättelser om avverkning eller ansökningar om avverkningstillstånd kommer in till myndigheten. Vidare noterar utskottet domen att registrerade nyckelbiotoper inte är överklagbara beslut och att Skogsstyrelsen därmed inte kommer att avregistrera ytterligare nyckelbiotoper. Utskottet ser i nuläget inte något behov av ytterligare åtgärder i denna fråga. Därmed avstyrker utskottet motion [...].

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare under valperioden tagit ställning till likalydande förslag. Rättsläget och förhållandena i övrigt har inte förändrats, och utskottet ser inte behov av några ytterligare uttalanden i frågan. Utskottet vidhåller således sin inställning och avstyrker motionerna 2024/25:1370 (SD) yrkandena 27 och 30 samt 2024/25:1371 (SD) yrkande 15.

Skogsskador

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skogsskador och klimatanpassning av skogen.

Jämför reservation 24 (S) och 25 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 75 lämnar motionärerna förslag om att Skogsstyrelsens uppdrag att klimatanpassa skogen och bekämpa granbarkborre, törskate och andra skogsskadegörare ska stärkas.

Enligt kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18 bör myndigheter vara skyldiga att ingripa i skyddade områden när skadegörare eller bränder hotar att spridas. Motionärerna anser att detta ansvar behöver förtydligas i lagstiftningen.

Enligt motion 2024/25:2760 av Sten Bergheden (M) måste en ökad kemisk bekämpning av granbarkborren underlättas.

I motion 2024/25:2818 av Sten Bergheden (M) framhålls behovet av att om möjligt ta fram nya medel, insekticider, eller ge dispens till gamla insekticider som kan bekämpa snytbaggens förstörelse av plantorna i skogen.

Enligt motion 2024/25:2939 av Sten Bergheden (M) måste statens ansvar för att sköta reservaten bli mycket större och tydligare så att granbarkborren inte belastar och orsakar skador på grannfastigheter och kringliggande skog.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

I formellt skyddade områden finns särskilda bestämmelser som styr vilka åtgärder som får vidtas i samband med t.ex. insekthärjningar. Varje naturreservat har t.ex. särskilda föreskrifter som beskriver vad som inte är tillåtet i området och en skötselplan som beskriver hur syftet med reservatet ska uppnås. I vissa naturreservat kan gran förekomma som en rest från tidigare produktionsskog, och då kan det vara förenligt med skötselplanen att avverka gran helt eller delvis för att ge plats för andra trädslag. I andra områden är förekomsten av gran eller död granved en förutsättning för att bevara de naturvärden som skyddet av området avser.

Enligt Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket kan angreppen av granbarkborre i skyddade områden innebära att den lokalt sprider sig från formellt skyddade skogar till omgivande och närliggande brukade skogar. För en enskild skogsägare kan det innebära problem, men på landskapsnivå anser myndigheterna att problemet är begränsat eftersom den formellt skyddade granskogen omfattar en mycket liten del av den äldre granskogen. Om ett angrepp riskerar att sprida sig från en nationalpark eller ett naturreservat ska skogsägaren vända sig till den som förvaltar det skyddade området, dvs. Naturvårdsverket, länsstyrelsen eller kommunen, som sedan tar ställning till eventuella åtgärder. Rör det sig om ett biotopskyddsområde kan skogsägaren i stället kontakta Skogsstyrelsen eller kommunen.

I maj 2019 tog Naturvårdsverket fram en särskild vägledning till länsstyrelserna för hantering av granbarkborreangrepp i och kring naturreservat och nationalparker. Under 2022–2023 genomförde Naturvårdsverket regeringsuppdraget Bekämpning och ersättning vid angrepp av granbarkborrar, och i samband med uppdraget framkom nya kunskaper om lämpliga bekämpningsåtgärder utifrån den senaste tidens forskning på området. Som ett led i regeringsuppdraget beslutade Naturvårdsverket den 9 oktober 2020 om en ny vägledning till länsstyrelserna om hantering av storskaliga angrepp av granbarkborren i och kring naturreservat och nationalparker. Vägledningen kompletterar och uppdaterar den tidigare vägledningen till länsstyrelserna och andra förvaltare av skyddade områden.

När det gäller angrepp av skadegörare i skog som inte omfattas av formellt skydd får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om vilka åtgärder som behöver vidtas. Av 4 § skogsvårdslagen följer att bestämmelser om växtskadegörare finns i växtskyddslagen (2022:757) och i de EU-bestämmelser som den lagen kompletterar.

Enligt 2 kap. 3 § växtskyddsförordningen (2022:795) får Skogsstyrelsen meddela föreskrifter om förbud, begränsningar eller åtgärder för att begränsa förekomsten av större mörghorre, åttatandad barkborre (även kallad granbarkborre) och sextandad barkborre. Skogsstyrelsen får också i det enskilda fallet besluta om sådana förbud, begränsningar eller åtgärder. Sådana föreskrifter eller förbud får avse den som äger trädbevuxen mark eller bedriver skogsbruk eller den som lagrar virke. Av 6 kap. Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till Skogsvårdslagen framgår vilka åtgärder den som äger

skogsmarken eller lagrar virket är skyldig att vidta för att begränsa förekomsten av dessa skadegörare. När det gäller övriga växtskadegörare, inklusive de som förekommer i skog, är Jordbruksverket behörig myndighet att meddela föreskrifter (2 kap. 1 och 2 §§ växtskyddsförordningen).

Vid SLU finns ett skogsskadecentrum som arbetar med att förebygga och övervaka skogsskador orsakade av t.ex. stormar, bränder, torka, växtskadegörare och klövvilt. Arbetet bedrivs i nära samarbete med Skogsstyrelsen och andra berörda myndigheter. Skogsskadecentrumet är virtuellt och samlar SLU:s forskning och miljöanalys kring skogsskador.

Under våren 2023 tillsatte regeringen en utredning för att identifiera inhemska skogsträd där förädling kan vara en kostnadseffektiv åtgärd för långsiktigt bevarande. Den särskilda utredaren fick i uppdrag att bl.a. identifiera arter av skogsträd som särskilt riskerar att utsättas för skador på grund av klimatförändringar, skadegörare och sjukdomar och där skogsträdsförädlingen i Sverige är otillräcklig eller saknas. Utredaren skulle vidare föreslå hantering av förädlingsverksamhet för att öka motståndskraften.

Uppdraget redovisades den 16 maj 2024 genom betänkandet En framtid för alm och ask – förädling, forskning och finansiering (SOU 2024:35). I betänkandet lämnade utredaren flera förslag på åtgärder för att öka motståndskraften hos alm och ask och för att bevara dessa trädslag. Förslagen handlar bl.a. om behovet av ett nationellt program för alm och ask, fortsatt bekämpning av almsjuka på Gotland, program för resistensförädling, stödjande forskning för alm och ask som ökar motståndskraften samt ökad nationell beredskap mot skadegörare på skogsträd. Förslagen har remissbehandlats och fortsatt beredning pågår inom Regeringskansliet.

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 23) anför regeringen att granbarkborren fortfarande orsakar stora skogsskador men att skadorna under 2023 halverades för andra året i rad. Tyngdpunkten i angreppen finns nu i och omkring Mälardalen. Totalt har drygt 34 miljoner skogskubikmeter (m³sk) dödats av granbarkborre efter att utbrottet startade 2018, varav 2,4 miljoner m³sk under 2023. På regeringens uppdrag har Skogsstyrelsen, tillsammans med berörda länsstyrelser, vidtagit en rad åtgärder för att bekämpa granbarkborren och samverka med berörda intressenter. Skogsstyrelsens riskindexkartor underlättar enligt regeringen lokalisering av skadad skog, och med hjälp av drönare och artificiell intelligens kan skador identifieras på ett tidigt stadium. För att begränsa skador från främmande och inhemska skadegörare och för att skapa mer resistent skogsträd vill regeringen satsa på skogsträdsförädling, inklusive alm och ask, för ökad motståndskraft samt utveckla nödvändig infrastruktur, exempelvis ett screeningcenter för resistens mot skogsträdens skadegörare.

Inom utgiftsområde 23 får anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket användas bl.a. för att medfinansiera skogsträdsförädling och anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning får användas utgifter för stöd till grundforskning och behovsmotiverad forskning för de areella näringarna. Vid behandlingen av

budgetpropositionen för 2025 beslutade riksdagen att anslå medel till dessa anslag, bl.a. för skogsträdsförädling (bet. 2024/25: MJU2, rskr. 2024/25:105).

I mars 2024 överlämnade regeringen en nationell strategi och regeringens handlingsplan för klimatanpassning till riksdagen (skr. 2023/24:97). Skrivelsen beskriver betydande klimatrelaterade risker för Sverige och hur det nationella klimatanpassningsarbetet behöver utvecklas de närmaste fem åren. Enligt skrivelsen är det regeringens inriktning att verka för att Skogsstyrelsen, i samverkan med skogssektorn och andra myndigheter, fortsätter att anpassa skogen och skogsbrukets metoder och åtgärder så att framtidens skogar kan stå emot skador som följer av klimatförändringarna.

Enligt regleringsbrevet för 2025 ska Skogsstyrelsen redovisa vilka klimatanpassningsåtgärder som vidtas i syfte att öka motståndskraften och verka för en långsiktigt hållbar skoglig tillväxt och ökad tillgång till skoglig biomassa. Redovisningen ska utgå från inriktningen i regeringens skrivelse Nationell strategi och regeringens handlingsplan för klimatanpassning (skr. 2023/24:97). Redovisningen ska omfatta bl.a. teknikval, informations- och rådgivningsåtgärder och genomförda förändringar i skogens skötsel, i fråga om exempelvis trädslagsvariation, förebyggande av skogsskador och ökad resiliens mot effekter av klimatförändringar.

När det gäller kemisk bekämpning av granbarkborren får ett växtskyddsmedel enligt artikel 28 i EU:s växtskyddsmedelsförordning¹⁷ – med vissa undantag – inte släppas ut på marknaden eller användas om det inte har godkänts av den berörda medlemsstaten, dvs. den stat inom vilkens territorium medlet är tänkt att släppas ut och användas. I produktgodkännandet ska det anges på vilka växter eller växtprodukter och andra områden än jordbruksmark växtskyddsmedlet får användas samt i vilket syfte (artikel 31). Enligt samma artikel ska det i produktgodkännandet anges vilka krav och villkor som ska gälla för användningen av växtskyddsmedlet. Ett växtskyddsmedel får alltså endast släppas ut på marknaden och användas om det har produktgodkänts i den berörda medlemsstaten. Medlemsstatens behöriga myndighet får dock i särskilda fall ge dispens från kravet på godkännande och tillåta att ett växtskyddsmedel, under högst 120 dagar, släpps ut på marknaden för begränsad och kontrollerad användning, om en sådan åtgärd framstår som nödvändig på grund av en fara som inte kan avvärjas på något annat rimligt sätt (artikel 53).

Med stöd av dessa regler får Kemikalieinspektionen bevilja undantag, s.k. nöddispens, från kravet på produktgodkännande för växtskyddsmedel mot granbarkborrar. Att använda växtskyddsmedel med feromoner i kombination med fällor är enligt Kemikalieinspektionens bedömning en nödvändig förutsättning för att hålla nere eller minska populationen av granbarkborrar. Samtidigt är feromonerna inte godkända som verksamma ämnen inom EU, vilket de måste vara för att säkerställa att användningen inte medför skada på

¹⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden.

människors hälsa eller miljön. Ansvaret för att få ett ämne provat ligger hos de företag som vill använda ämnet i sina produkter. Kemikalieinspektionen har alltså möjlighet att ge nöddispenser, men det ska endast vara en tillfällig lösning. Trots att myndigheten vid samtliga dispensbeslut sedan 2019 har informerat de sökande företagen om att de måste hitta en långsiktig lösning så har inga sådana åtgärder vidtagits. En möjlig långsiktig lösning är att en ansökan om godkännande av feromonerna som verksamma ämnen tas fram i samarbete med skogsnäringen.

Riksdagens tillkännagivande

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om att vidta ytterligare åtgärder för att bekämpa granbarkborren i skyddade områden och se över om och hur enskilda skogsägare som drabbats av granbarkborreangrepp på grund av bristande skadedjursbekämpning i angränsande skyddade naturområden ska kunna kompenseras för detta (bet. 2021/22:MJU18, rskr. 2021/22:206–207). Utskottet anförde bl.a. att det är angeläget att ytterligare åtgärder vidtas inom skyddade områden och att det tydliggörs att det är statens ansvar att vidta åtgärder för att hantera och minska spridningen av granbarkborren i skyddade områden.

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 20) bedömde regeringen tillkännagivandet som tillgodosett och slutbehandlat samt anförde följande:

Regeringen gav den 30 juni 2022 Naturvårdsverket i uppdrag att se över behovet av eventuella ytterligare åtgärder för att bekämpa granbarkborre i formellt skyddade områden, tydliggöra i vilka fall det ska vara statens ansvar att vidta nödvändiga åtgärder samt se över möjligheten att införa en kompensationsmodell för skador orsakade av spridning av granbarkborre från skyddade områden (M2022/01450).

Genom uppdraget ansåg regeringen att tillkännagivandet var tillgodosett, men konstitutionsutskottet ansåg att detta inte var tillräckligt och punkten står därför åter som öppen. Naturvårdsverket redovisade regeringsuppdraget den 30 september 2023 (KN2023/04006). I sin redovisning av uppdraget har Naturvårdsverket tydliggjort statens ansvar för att vidta nödvändiga åtgärder vid spridning av granbarkborre från formellt skyddade områden. Naturvårdsverket har med stöd av Skogsstyrelsen gjort bedömningen att det inte är motiverat att införa en kompensationsmodell för skador på egendom som kan kopplas till spridning av granbarkborre från skyddade områden, baserat på att det finns pågående domstolsprocesser som behandlar frågan om skadestånd, risken för uppkomsten av parallella kompensationsystem samt att det finns begränsade förutsättningar att utforma en ersättningsmodell som blir transparent och kostnadseffektiv. Naturvårdsverket har uppdaterat sin vägledning till förvaltare av skyddade områden utifrån nya kunskaper om lämpliga bekämpningsåtgärder. Naturvårdsverket redovisar ett antal åtgärder som regeringen bedömer kan vidtas av berörda myndigheter inom deras befintliga uppdrag. Den formellt skyddade granskogen omfattar en mindre del av den äldre granskogen och har en varierad struktur som inte är lika attraktiv för granbarkborren. Regeringen har även gett Skogsstyrelsen i uppdrag att förebygga och övervaka skogsskador och att samordna berörda myndigheters arbete med att bekämpa granbarkborre

samt samverka med berörda intressenter (Skogsstyrelsens regleringsbrev för 2024).

Vid behandlingen av budgetpropositionen hade utskottet ingen invändning mot regeringens bedömning av tillkännagivandet (bet. 2024/25:MJU1).

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis noterar utskottet att tillkännagivandet om ytterligare åtgärder för att bekämpa granbarkborren i skyddade områden och om kompensation till enskilda skogsägare som drabbats av granbarkborreangrepp på grund av bristande skadedjursbekämpning i angränsande skyddade naturområden får anses slutbehandlat och tillgodosett. Det är enligt utskottet glädjande att angreppen av granbarkborre synes minska i omfattning, och utskottet ser positivt på de insatser för att förebygga, övervaka och bekämpa skogsskador som Skogsstyrelsen, SLU:s skogsskadecentrum och Naturvårdsverket på olika sätt bidrar med.

En robust och motståndskraftig skog är avgörande för att kunna möta klimatförändringarna. Arbetet med klimatanpassning befinner sig i ett utvecklingskede och måste intensifieras framöver, men inte desto mindre välkomnar utskottet de åtgärder som redan nu vidtas i linje med inriktningen i den nationella strategin och handlingsplanen för klimatanpassning. Förutom Skogsstyrelsens pågående uppdrag att redovisa de klimatanpassningsåtgärder som myndigheten vidtar vill utskottet också nämna de insatser och satsningar på förädling av motståndskraftiga trädslag som pågår.

Mot bakgrund av det som anförts ovan ger det som anförts i motionerna 2024/25:1370 (SD) yrkande 18, 2024/25:2939 (M) och 2024/25:3108 (S) inte anledning till någon åtgärd från utskottets sida. Utskottet föreslår att yrkandena avslås.

När det gäller användningen av växtskyddsmedel för att begränsa förekomsten av växtskadegörare som granbarkborren noterar utskottet att Kemikalieinspektionens s.k. nöddispenser endast är att se som en tillfällig åtgärd. Ansvar för att hitta långsiktiga lösningar ligger hos de företag som vill använda de aktuella verksamma ämnena i sina produkter. Motion 2024/25:2760 (M) ger därför inte anledning till någon åtgärd från utskottets sida, och detsamma gäller motion 2024/25:2818 (M). Yrkandena avstyrks.

Regelförenkling, tillsyn och myndighetsutövning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om avverkningsanmälningar och systemet för tillsyn, om regelförenkling och regeländringar i övrigt samt om myndighetsutövning.

Jämför reservation 26 (SD), 27 (C), 28 (SD), 29 (MP) och 30 (SD).

Motionerna

Avverkningsanmälningar och systemet för tillsyn

I kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 5 framhålls behovet av snabbare handläggning av ärenden om skötsel och avverkning av skog. Motionärerna anse att handläggningstiden för avverkningsanmälningar i normalfallet bör vara två veckor och att anmälningar av mindre avverkningstrakter bör kunna hanteras snabbt när det finns maskiner i närheten.

Även motion 2024/25:1561 av Helena Lindahl och Daniel Bäckström (båda C) handlar om handläggningstiden för avverkningsanmälningar, och i den anför motionärerna att möjligheten att effektivisera och förkorta handläggningstiden till tre veckor bör ses över.

I kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 6 föreslås att avverkningsanmälningar inte ska publiceras om inte markägaren själv begär det.

Frågan om avverkningsanmälningar och deras offentlighet lyfts även fram i motion 2024/25:491 av Mikael Larsson (C).

I kommittémotion 2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 4 föreslås att dagens tillsynsordning, som bygger på en avverkningsanmälan, reformeras på ett sätt som stärker äganderätten.

Regelförenkling och regeländringar i övrigt

Enligt kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 19 bör det utredas om det generella förbudet mot skogsdikning i södra Sverige kan ersättas med tillståndsplikt eller förenklat dispensförfarande och om Skogsstyrelsen eller länsstyrelsen ska ge tillstånd eller dispens om det inte finns några hinder. I samma motion yrkande 25 anføres att handläggningstiden för att få tillstånd att omvandla jordbruksmark till skogsmark bör bli betydligt kortare än dagens utdragna tillståndprocesser som kan ta minst åtta månader. Vidare föreslås i yrkande 44 att regeringen ska lägga betydligt mer av de medel som i dag läggs på att undanta vanligt förekommande skogstyper från skogsbruk på att värna övergångsformer mellan skogs- och jordbruksmark och andra ovanliga skogstyper.

I kommittémotion 2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 40 lämnas förslag om att göra ett undantag från återbesogningsplikten i bryn mot jordbruksmark för att öka tillgången till biologiskt rika mellanmarker. Enligt motionärerna kan den biologiska mångfalden i dessa områden anses ha ett högre värde än det eventuella virke som återbesogningsplikten ger.

Myndighetsutövning

Martin Kinnunen m.fl. (SD) framhåller i kommittémotion 2024/25:1371 yrkande 5 att åtgärder behöver vidtas för att kraftigt minska antalet fall där skogsägares avverkningar begränsas i samband med att en avverkningsanmälan lämnas in. Motionärerna anför att en lång rad fall under senare år har blivit omskrivna för att de berörda markägarna har uppfattat myndigheters begränsningar av skogsavverkning som övergrepp och det verkar som om godtyckliga motiv tillgripits för att hindra avverkningar. Enligt yrkande 11 i samma motion bör en systematisk och löpande uppföljning göras av hur ofta och på vilken grund avverkning stoppas så att myndighetsutövningen kan likformas och överrepresentation av vissa skyddade miljöer undvikas. Enligt yrkande 13 behöver myndigheternas hantering av skogsskötselåtgärder utredas efter förändringen av förvaltningslagen 2018. Skogsägares rätt att utföra avverkning, förutsatt att skogsvårdslagens generella krav är uppfyllda, måste i de allra flesta fall vara skyddad av proportionalitetsprincipen i förvaltningslagen. Även risken för tjänstemans jäv genom aktivt deltagande i olika organisationer behöver utredas (yrkande 14).

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Avverkningsanmälningar och systemet för tillsyn

För att avverka skog på produktiv skogsmark krävs det enligt 14 § skogsvårdslagen att skogsmarkens ägare underrättar Skogsstyrelsen om dels avverkningen, dels vad ägaren bl.a. avser att göra för att trygga återväxten av skog och för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen (s.k. avverkningsanmälan). Enligt 15 § skogsvårdsförordningen (1993:1096) är det inte krav på att anmäla en planerad avverkning som är mindre än 0,5 hektar. En avverkning eller en annan skogsbruksåtgärd som Skogsstyrelsen ska underrättas om får påbörjas tidigast sex veckor efter det att avverkningsanmälan har gjorts. Om det finns särskilda skäl får dock Skogsstyrelsen tillåta att åtgärden påbörjas tidigare (15 b § skogsvårdsförordningen).

Av 12 kap. 6 § första stycket miljöbalken följer ett krav på anmälan för samråd av en verksamhet eller en åtgärd som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i miljöbalken men som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön. Anmälan för samråd ska enligt 12 kap. 6 § miljöbalken och 2 kap. 10 § miljötillsynsförordningen (2011:13) göras hos Skogsstyrelsen när det gäller skogsbruksåtgärder. En samrådspliktig verksamhet eller åtgärd får enligt 12 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken påbörjas

tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten medger något annat. En avverkningsanmälan ska enligt 6 § förordningen (1998:904) om anmälan för samråd ses som en anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Som beskrivits tidigare i betänkandet utsåg regeringen i februari 2024 en särskild utredare som ska se över den nationella skogspolitiken (skogsutredningen). Enligt kommittédirektiven skulle utredaren bl.a. överväga alternativ till den nuvarande ordningen när det gäller samrådsplikt enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Den del av uppdraget som handlade om bl.a. detta redovisades den 19 december 2024 i delbetänkandet SOU 2024:91, i vilket utredaren sammanfattningsvis anför följande i frågan:

Jag föreslår att kopplingen mellan underrättelse för avverkning enligt 14 § skogsvårdslagen (avverkningsanmälan) och anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken tas bort. Bedömningen av om en anmälan för samråd behövs eller ej, faller därmed på markägaren. I och med detta måste det tydliggöras vad väsentligt ändra naturmiljön betyder samt i vilka situationer en anmälan för samråd krävs. Jag föreslår därför också att det ska tas fram tydliga föreskrifter för i vilka situationer en anmälan för samråd krävs.

Genom att särskilja underrättelse enligt skogsvårdslagen och anmälan för samråd enligt miljöbalken blir det tydligare för både markägare och myndighet vilket regelverk som tillämpas. När en markägare endast gör en anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken när förutsättningarna för sådan anmälan är uppfyllda kommer tydligheten öka i hanteringen av samråden.

I delbetänkandet anför utredaren vidare att den tekniska utvecklingen har gjort att Skogsstyrelsens hantering av inkomna underrättelser ser helt annorlunda ut i dag än när sexveckorsregeln i 15 b § skogsvårdsförordningen infördes. Utredaren föreslår därför att tidsfristen för när en avverkning får påbörjas efter det att en komplett avverkningsanmälan har lämnats in till Skogsstyrelsen ska förkortas från dagens sex veckor till tio dagar. Vidare föreslår utredaren att kravet på särskilda skäl för att Skogsstyrelsen ska kunna tillåta att en åtgärd påbörjas tidigare än den reglerade tidsfristen tas bort.

Enligt kommittédirektiven skulle utredaren också bl.a. ta ställning till om det är lämpligt att ersätta dagens tillsynsordning, som bygger på en avverkningsanmälan, med ett annat system för tillsyn, t.ex. ett system baserat på egenkontroll. I denna del anför utredaren sammanfattningsvis följande i delbetänkandet:

Jag har för detta syfte undersökt tre alternativa modeller som också kan kombineras med varandra och med system med underrättelser eller samråd om enskilda åtgärder. De modeller jag undersökt är egenkontroll och systemtillsyn, förhandsprövning via skogsbruksplaner samt efterkontroll via deklareringsplikt.

Införandet av egenkontroll och systemtillsyn som ersättning till nuvarande system med underrättelser bedöms i dagsläget vara för osäkert, framför allt i förhållande till uppfyllandet av EU-rättsliga åtaganden. Att införa ett sådant system och samtidigt ha kvar dagens system med

objektsvis tillsyn skulle innebära ökad regelbörda för verksamhetsutövaren och ökad administration för tillsynsmyndigheten. På sikt bör det föreslagna samrådsförfarandet dock kunna säkerställa de EU-rättsliga åtagandena och därmed möjliggöra för egenkontroll och systemtillsyn i stället för underrättelser. De två andra undersökta modellerna har andra brister som gör att de inte är lämpliga som tillsynsinstrument. Min bedömning är därför att ingen av dessa alternativa tillsynsmodeller i dagsläget är lämpliga att införa, men att egenkontroll och systemtillsyn enligt skogsvårdslagen kan vara aktuellt att införa på längre sikt.

Enligt direktiven skulle utredaren även analysera möjligheterna till och föreslå regelförenklingar i fråga om avverkningsanmälan och samrådspplikt för skogsbruksåtgärder genom att höja undantaget från anmälningsplikten för små avverkningar från dagens 0,5 hektar upp t.o.m. 5 hektar på mindre brukningsenheter som ägs av enskilda respektive införa ett undantag från samrådspplikten för små avverkningar upp t.o.m. 5 hektar på mindre brukningsenheter som ägs av enskilda. Enligt delbetänkandet bedömer utredaren att den nuvarande arealgränsen bör förbli oförändrad, mot bakgrund av utredarens övriga förslag till förändringar och behovet av att ha ett omfattande kontrollsystem för att säkerställa EU-rättsliga åtaganden.

En avverkningsanmälan blir en allmän handling i och med att den registreras hos Skogsstyrelsen. Allmänna handlingar är som utgångspunkt offentliga, vilket innebär att alla har rätt att ta del av dem (2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen, TF). En begäran om att få ta del av en allmän handling prövas av den myndighet som förvarar handlingen (2 kap. 17 § TF). En allmän handling kan innehålla uppgifter som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, samt offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641). Sekretess innebär ett förbud mot att röja en uppgift, oavsett om det sker genom utlämnande av en handling, genom muntligt röjande av uppgiften eller på något annat sätt (3 kap. 1 § OSL).

Enligt Skogsstyrelsens promemoria Information om hur vi behandlar dina personuppgifter i samband med anmälan/ansökan om avverkning (2018-10-22) publicerar Skogsstyrelsen, efter att myndigheten tagit emot en avverkningsanmälan eller avverkningsansökan, avverkningsytans koordinater i sina karttjänster i Skogsdataportalen och i Skogliga grunddata. Inga uppgifter om namn, personnummer, fastighetsbeteckning eller fastighetsgränser visas. Skogsstyrelsen anför att syftet med att publicera koordinaterna för avverkningsanmälda områden är att andra myndigheter och andra intressenter som skogsbolag, ledningsrättsinnehavare och fastighetsgrannar på ett säkert sätt ska kunna få korrekt information. Myndigheten redovisar att den rättsliga grunden för den externa publiceringen är allmänt intresse.

Motionsyrkanden om offentlighet och publicering av avverkningsanmälningar har behandlats av utskottet tidigare under valperioden, varvid utskottet har anfört följande (bet. 2022/23:MJU15):

När det gäller publicering av avverkningsanmälningar noterar utskottet att

en avverkningsanmälan är en allmän handling och att anmälan som utgångspunkt är offentlig. Skogsstyrelsen publicerar koordinaterna för avverkningsanmälda områden så att andra myndigheter och intressenter på ett säkert sätt kan få korrekt information. Utskottet ser ingen anledning att ifrågasätta Skogsstyrelsens agerande och avstyrker därför motionerna.

Regelförenkling och regeländringar i övrigt

Skogsdikning

Med markavvattning avses en åtgärd som utförs för att avvattna mark, när det inte är fråga om avledande av avloppsvatten, eller som utförs för att sänka eller tappa ur ett vattenområde eller för att skydda mot vatten, när syftet med åtgärden är att varaktigt öka en fastighets lämplighet för något visst ändamål (11 kap. 2 § miljöbalken). Markavvattning utgör vattenverksamhet och kräver alltid tillstånd (11 kap. 3 § 8 och 13 § miljöbalken). Anledningen till det absoluta kravet på tillstånd till markavvattning är enligt förarbetena¹⁸ att skyddet av våra våtmarker inte får bli beroende av vilken bedömning verksamhetsutövaren gör av verksamhetens skadlighet.

Enligt Skogsstyrelsen rör det sig om markavvattning exempelvis om man anlägger nya diken, fördjupar befintliga diken eller gräver igenom en klack för att öka avrinningen. Skyddsdikning för att dränera tillfälligt överskott av vatten eller rensning av befintliga diken så att vattnets djup och läge bibehålls kräver inte tillstånd. Skyddsdikning, och i många fall även dikesrensning, måste dock anmälas till Skogsstyrelsen.

I större delen av södra Sverige är markavvattning förbjuden¹⁹. Det innebär ett hårdare bevarandeskydd och att markavvattning ska prövas i två steg. Först krävs dispens från markavvattningsförbudet och därefter tillstånd till åtgärden om dispens ges. Förbudet mot markavvattning infördes eftersom regeringen ansåg att naturvårdsintresset behöver hävdas bättre i fråga om våtmarker. Syftet med förbudet är att kraftigt begränsa eller sätta stopp för markavvattning i de delar av landet som redan utarmats på våtmarker²⁰.

Ett liknande motionsyrkande om reglerna för markavvattning har prövats av utskottet tidigare under valperioden i betänkande 2022/23:MJU15. Utskottet avstyrkte förslaget och uttalade följande:

När det gäller skogsdikning noterar utskottet att syftet med förbudet mot markavvattning i vissa delar av Sverige är att kraftigt begränsa eller stoppa markavvattning i de delar av landet som redan utarmats på våtmarker. Våtmarker har betydelse för arbetet med klimatet, biologisk mångfald, övergödning och landskapets motståndskraft och är därför enligt utskottets mening vanligtvis viktiga att bevara och restaurera.

Omvandling av jordbruksmark till skogsmark

Enligt 12 kap. 9 § miljöbalken får en åtgärd som innebär att jordbruksmark tas ur jordbruksproduktion inte vidtas utan att en anmälan har lämnats till

¹⁸ Prop. 1997/98:45 del 2 s. 134.

¹⁹ 19 h § naturvårdsförordningen (1976:484).

²⁰ Prop. 1997/98:45 del 2 s. 136.

länsstyrelsen, om inte åtgärden är av ringa betydelse för jordbruket på brukningsenheten eller för natur- och kulturmiljön. Av 3 § förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket följer att marken får tas ur jordbruksproduktion tidigast åtta månader efter det att anmälan om åtgärden har gjorts till länsstyrelsen, om inte länsstyrelsen medger något annat. Anmälan behövs dock inte om åtgärden är av ringa betydelse för jordbruket på brukningsenheten eller för natur- och kulturmiljön och inte heller när marken tas i anspråk för verksamhet vars tillåtlighet prövats i särskild ordning.

Instruktioner för anmälan framgår av Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1999:119) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket. Bland annat ska markägaren lämna in ett särskilt yrkande i de fall brukaren önskar ta marken ur jordbruksproduktion tidigare än åtta månader efter anmälan. Enligt 12 kap. 6 § fjärde stycket miljöbalken får länsstyrelsen i samband med handläggningen av ansökan förelägga den anmälningsskyldige att vidta de åtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön. Om sådana åtgärder inte är tillräckliga och det är nödvändigt för skyddet av naturmiljön, får myndigheten förbjuda verksamheten.

Frågan om processen för omvandling av jordbruksmark till skogsmark har behandlats av utskottet tidigare under valperioden, varvid utskottet uttalat följande (bet. 2022/23:MJU15):

När det gäller omställning av jordbruksmark till skogsmark noterar utskottet att det finns möjligheter till undantag från kravet på anmälan om att ta jordbruksmark ur jordbruksproduktion om åtgärden är av ringa betydelse för jordbruket på brukningsenheten eller för natur- och kulturmiljön. Markägaren kan även lämna in ett särskilt yrkande om brukaren önskar ta marken ur jordbruksproduktion tidigare än åtta månader efter anmälan. Utskottet ser ingen anledning att ändra denna ordning. Därmed avstyrks motion [...].

Övergångszoner mellan jordbruksmark och skog

I ett förenklingsuppdrag som Skogsstyrelsen fick av regeringen den 2 juni 2022 i ett tillägg till regleringsbrevet för 2022 skulle myndigheten bl.a. se över hur regellättnader kan införas för att gynna naturlig föryngring, bl.a. i övergångszoner i bryn mellan jordbruksmark och skog.

Uppdraget redovisades i oktober 2023 genom rapporten Fler regel-förenklingar för skogsbruket (rapport 2023/13). I rapporten föreslår Skogsstyrelsen bl.a. att återbesogningsplikten ska avskaffas i en övergångszon om 15 meter mellan jordbruksmark och skog, i syfte att gynna naturlig föryngring. Enligt myndigheten underlättar en sådan regellättnad för den markägare som vill utveckla biologiskt värdefulla bryn och främja andra ekosystemtjänster. Avskaffad återbesogningsplikt innebär att inga föryngringsåtgärder behöver vidtas men att sådana ändå är fullt tillåtna för den markägare som i första hand inriktar sig på produktion av virke. Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Enligt 10 § första stycket skogsvårdslagen ska avverkning på produktiv skogsmark vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling. Enligt andra stycket får regeringen eller den myndighet som

regeringen bestämmer till skydd för den yngre skogen föreskriva att trädbestånd under en viss ålder inte får avverkas samt meddela föreskrifter om hur avverkning ska bedrivas för att tillgodose kraven enligt första stycket. I 15 § skogsvårdsförordningen preciseras att det ska anmälas till Skogsstyrelsen när avverkningsområdet är större än 0,5 hektar och det är fråga om annan avverkning än sådan röjning eller gallring som främjar skogens utveckling.

Myndighetsutövning

När det gäller avverkningsanmälan och proportionalitetsprincipen anges det i 5 § förvaltningslagen (2017:900) att en myndighet endast får vidta åtgärder som har stöd i rättsordningen och att myndigheten i sin verksamhet ska vara saklig och opartisk. Av bestämmelsen följer vidare att myndigheter endast får ingripa i ett enskilt intresse om åtgärden kan antas leda till det avsedda resultatet. Åtgärden får aldrig vara mer långtgående än vad som behövs och får vidtas endast om det avsedda resultatet står i rimligt förhållande till de besvär som kan antas uppstå för den som åtgärden riktas mot. I förarbetena till förvaltningslagen (prop. 2016/17:180, bet. 2017/18:KU2) anfördes att man kan säga att proportionalitetsprincipen innebär att en ingripande åtgärd ska vara ägnad att tillgodose det åsyftade ändamålet, vara nödvändig för att uppnå detta ändamål och medföra fördelar som står i rimlig proportion till den skada som åtgärden förorsakar. Enligt regeringen har en kodifiering av proportionalitetsprincipen i förvaltningslagen flera fördelar. För förvaltningsmyndigheterna blir det tydligare att inga åtgärder i det allmännas intresse får vidtas utan att motstående enskilda intressen samtidigt beaktas. Ett allmänt krav på att en proportionalitetsbedömning ska göras redan i första instans ger också bättre förutsättningar för att ärendehandläggningen ska bli mer omsorgsfull och att besluten i ännu högre grad redan från början ska bli materiellt riktiga. Detta kan i sin tur förväntas leda till att färre beslut överklagas.

När det gäller jäv innehåller förvaltningslagen bestämmelser om detta (16–18 §§). Av bestämmelserna framgår bl.a. att den som för en myndighets räkning tar del i handläggningen på ett sätt som kan påverka myndighetens beslut i ärendet är jävig om t.ex. han eller hon eller någon närstående är part i ärendet eller på något annat sätt kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning eller om det finns någon annan särskild omständighet som gör att hans eller hennes opartiskhet i ärendet kan ifrågasättas. Den som är jävig får inte ta del i handläggningen av ärendet och inte heller närvara när ärendet avgörs. Den som känner till en omständighet som kan antas göra honom eller henne jävig ska omedelbart anmäla detta till myndigheten.

Enligt 40 § skogsvårdslagen får de beslut som Skogsstyrelsen fattar med stöd av skogsvårdslagen eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av skogsvårdslagen överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Beslut enligt miljöbalken överklagas till en mark- och miljödomstol.

I Skogsstyrelsens Verksamhetsstrategi 2024–2028 redovisas myndighetens värdegrund som utgår från sex rättsliga principer, bl.a. objektivitet.

Motionsyrkanden som motsvarar de nu aktuella har behandlats och avstyrkts av utskottet tidigare under valperioden (bet. 2022/23:MJU15) med följande motivering:

Vidare finner utskottet ingen anledning att utreda myndigheters hantering av skogsskötselåtgärder i förhållande till förvaltningslagens krav. I sammanhanget vill utskottet också framhålla att förvaltningslagen innehåller bestämmelser om jäv, att beslut som Skogsstyrelsen fattar kan överklagas och att myndighetens värdegrund omfattar att handläggare ska vara objektiva.

Utskottets ställningstagande

Avverkningsanmälningar och systemet för tillsyn

Som redovisats ovan överlämnade skogsutredningen ett delbetänkande till regeringen i december 2024. I betänkandet lämnas vissa förslag med koppling till avverkningsanmälningar, bl.a. i fråga om när en avverkning tidigast ska få påbörjas efter det att en avverkningsanmälan har lämnats in. I delbetänkandet presenteras också de alternativ till dagens tillsynsordning som har utretts och de överväganden som utredaren gör i denna del. Utskottet följer naturligtvis det arbete som pågår i dessa frågor och inväntar med stort intresse resultatet av det pågående beredningsarbetet inom Regeringskansliet. Därmed föreslår utskottet att motionerna 2024/25:1370 (SD) yrkande 5, 2024/25:1561 (C) och 2024/25:2953 (C) yrkande 4 lämnas utan åtgärd.

Motionsyrkanden om publicering och offentlighet när det gäller avverkningsanmälningar har behandlats av utskottet tidigare under valperioden. Utskottet vidhåller sin bedömning och föreslår att motionerna 2024/25:491 (C) och 2024/25:1370 (SD) yrkande 6 avslås.

Regelförenkling och regeländringar i övrigt

När det gäller motionsyrkandet om förändringar av regelverket för skogsdikning kan utskottet konstatera att ett liknande yrkande har prövats tidigare under valperioden. Detsamma gäller det yrkande om processen för omvandling av jordbruksmark till skogsmark som också behandlas under detta avsnitt. Utskottet vidhåller de bedömningar och uttalanden som gjorts i dessa avseenden och avstyrker motion 2024/25:1370 (SD) yrkandena 19 och 25.

När det gäller frågan om övergångszoner mellan jordbruksmark och skog noterar utskottet att Skogsstyrelsen har lämnat förslag om att återbeskoingsplikten ska avskaffas i vissa övergångszoner för att underlätta för den markägare som vill utveckla biologiskt värdefulla bryn. Eftersom förslaget nu bereds inom Regeringskansliet, och utskottet inte vill föregripa resultatet av det arbetet, föreslår utskottet att motionerna 2024/25:1370 (SD) yrkande 44 och 2024/25:3071 (MP) yrkande 40 lämnas utan åtgärd.

Myndighetsutövning

Motsvarigheten till de motionsyrkanden som behandlas under detta avsnitt har prövats av utskottet tidigare under valperioden. Utskottets bedömning och motivering har inte förändrats sedan dess och utskottet avstyrker motion 2024/25:1370 (SD) yrkandena 5, 11, 13 och 15.

Forskning, utbildning, rådgivning och statistik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om dels forskning, innovation, utbildning och statistik inom skogsområdet, dels rådgivning till skogsägare.

Jämför reservation 31 (SD), 32 (V), 33 (S) och 34 (SD).

Motionerna

Forskning, innovation, utbildning och statistik inom skogsområdet

I en växande bioekonomi, som baseras på förnybara resurser, är det enligt kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) avgörande att Sverige fortsätter att leda utvecklingen av avancerade träbaserade produkter. I yrkande 32 föreslår motionärerna därför att forskningsresurser omfördelas för att fokusera mer på aktiv och innovativ skogsskötsel, tillväxt och utveckling av nya produkter. I yrkande 48 anför motionärerna att SLU behöver möta behovet av utbildade specialister i skogssektorn och att SLU:s mer praktiska utbildningar inom skogsindustrin behöver lokaliseras även utanför storstäderna. Enligt yrkande 49 är det viktigt med tillgång till kontinuerlig och jämförbar statistik för att underlätta välunderbyggda beslut inom skogsbruket, vilket motionärerna menar motiverar en fortsatt publicering av den skogsstatistiska årsboken.

I kommittémotion 2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 26 föreslår motionärerna att regeringen återkommer till riksdagen om hur man från statligt håll kan bidra till att ge skogsindustrin, tillsammans med forskningsvärlden, möjligheter till omställning och hållbarhet för att skapa högst samhällsnytta.

Rådgivning till skogsägare

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 73 poängteras att finansieringen av rådgivning för ökad tillväxt i skogen bör värnas och stärkas.

I kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 34 framhåller motionärerna vikten av rådgivning för att öka gagnvirkesproduktionen och tillgängliggöra mer virke för en utvecklad bioekonomi.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Forskning, innovation, utbildning och statistik inom skogsområdet

Som beskrivits tidigare i betänkandet under avsnittet Skogens roll i bioekonomin och klimatarbetet överlämnade regeringen den 12 december 2024 den senaste forskningspropositionen till riksdagen (prop. 2024/25:60). I propositionen, som omfattar såväl forskning som innovation, presenterar regeringen forskningspolitiken för 2025–2028 och redogör för de satsningar som regeringen anser behöver göras. Propositionen kommer att behandlas av utbildningsutskottet under våren 2025.

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 23) anför regeringen att forskning, utbildning, nyttiggörande och samverkan som leder till innovation inom utgiftsområdet är grundläggande för att stärka konkurrenskraften och bidra till en hållbar samhällsutveckling. Det är enligt regeringen viktigt med samverkan mellan staten och näringslivet, inte minst i det innovationsfrämjande arbetet. Regeringen anser att forskning, exempelvis inom bioekonomi och klimatrelaterade frågor, kan bidra till att öka både Sveriges konkurrenskraft och resiliens. För att skapa förutsättningar för en större produktion, högre förädlingsvärden samt en ökad resurseffektivitet i hela landet inom ramen för en växande cirkulär bioekonomi behövs det forsknings- och innovationsinsatser. Dessa bidrar även väsentligt till industrins konkurrenskraft, grön omställning och kompetensförsörjning. Regeringen understryker att Formas har en central roll i förverkligandet av regeringens forskningspolitik, och att forskningen inom SLU ligger i topp i världen på flera områden.

Den 17 december 2024 beslutade riksdagen att anvisa knappt 600 miljoner kronor för 2025 till anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket. Vidare anvisade riksdagen drygt 2 miljarder kronor till anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet, varav 7 miljoner kronor avsåg en ökning fr.o.m. 2025 för Riksskogstaxeringen. Riksdagen anvisade även drygt 800 miljoner kronor till anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning för 2025. Anslaget ökades bl.a. med anledning av den forsknings- och innovationspolitiska propositionen (prop. 2024/25:1 utg.omr. 23, bet. 2024/25: MJU2, rskr. 2024/25:105).

Av SLU:s regleringsbrev för 2025 framgår att myndigheten ska redovisa vilka bedömningar, prioriteringar och behovsanalyser som ligger till grund för beslut om utbildningsutbudet. Redovisningen ska inkludera hur lärosätet möter det omgivande samhällets behov av utbildning. SLU ska särskilt redovisa hur universitetet har utvecklat utbildningsutbudet för att stärka tillgången till utbildning för livslångt lärande och omställning.

SLU redovisar i årsredovisningen för 2023 att universitetets arbete med att utveckla utbildningsutbudet har varit intensivt. Under 2020 beslutade universitetet om förändringar i utbildningsutbudet baserat på analyser och bedömningar av arbetsmarknadens behov, intresset hos framtidens presumtiva studenter och den kompetens SLU har att bidra med. Höstterminen 2021

startade de första utbildningarna i ett delvis förändrat utbildningsutbud, vilket bl.a. innefattade nya program för agronom- och jägmästarexamen. Under 2023 fattade SLU beslut om innehåll och utformning av den avancerade nivån för dessa femåriga examina. Avsikten med att göra om utbudet var bl.a. att anpassa de långa yrkesprogrammen till den s.k. Bologna-modellen (tre-plus-två-struktur), öka valbarheten för studenterna och på så sätt göra utbildningarna mer attraktiva för presumtiva studenter. Samtidigt har innehållet i utbildningarna arbetats om för att svara mot behoven på en framtida arbetsmarknad. Det kvarstår dock en del utvecklingsarbete kopplat till de förändringar av utbudet som genomförts de senaste åren. Det handlar om att säkerställa tydlighet i vägarna till de olika examina och att skapa en struktur som underlättar framtida utveckling av utbildningarna.

I sin årsredovisning för 2022 anförde SLU att eftersom det finns utbildningscampus på flera orter i Sverige är förutsättningarna för utbildning i hela landet goda. Inslaget av digitala och ortsoberoende undervisningsmoment har ökat, en utveckling som accelererat betydligt till följd av coronapandemin.

Skogsstyrelsen är statistikansvarig myndighet, vilket innebär att myndigheten tar fram och tillhandahåller officiell statistik inom områdena

- skogsbrukets produktion
- sysselsättning i skogsbruket
- skogens brukande och nyttjande för ekonomiska, sociala och miljömässiga ändamål
- skogsbrukets struktur
- skogsbrukets ekonomi
- prisutveckling i skogsbruket.

Uppgifterna publiceras löpande i Skogsstyrelsens statistikdatabas, och på myndighetens webbplats finns publiceringsplanen för 2025. På webbplatsen kan man även hitta historisk statistik som Skogsstyrelsen tidigare publicerat i Skogsstatistisk årsbok och i föregångaren Det enskilda skogsbruket. Här finns även tidigare publicerade statistiska meddelanden och statistikfaktablad.

När det gäller officiell statistik om skogarnas tillstånd och förändring är SLU statistikansvarig myndighet. Den svenska Riksskogstaxeringen, som funnits sedan 1923, samlar varje år in information om tillståndet, tillväxten och avverkningen i Sveriges skogar inom fem huvudområden: ståndorts-, areal-, förråds-, flora och fauna- samt stubbinventering. Enligt SLU använder allt fler forskare, journalister, företag och privatpersoner sig av Riksskogstaxeringens data för att göra nya analyser och ta fram lösningar och produkter med samhällsnytta. Ett annat skäl till det ökande intresset är aktiva insatser för att sprida information om Riksskogstaxeringen till relevanta forskargrupper utanför SLU.

Som redovisats ovan beslutade riksdagen den 17 december 2024 att anvisa drygt 2 miljarder kronor till anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet, varav 7 miljoner kronor avsåg en ökning fr.o.m. 2025 för Riksskogstaxeringen.

Rådgivning till skogsägare

Enligt förordningen (2009:1393) med instruktion för Skogsstyrelsen ska myndigheten vara förvaltningsmyndighet för frågor om skogsbruket och ha till uppgift att verka för att landets skogar sköts på ett sådant sätt att de skogspolitiska mål som beslutats av riksdagen kan uppnås.

I skogspropositionen (prop. 2021/22:58) bedömde regeringen att Skogsstyrelsen bör ta fram en långsiktig rådgivningskampanj för ökad hållbar tillväxt och hållbart brukande i skogen i dialog med relevanta aktörer såsom skogsnärings-, miljöorganisationer, Naturvårdsverket och SLU. Regeringen ansåg att kampanjen, genom att sprida kunskap om vilka åtgärder som är relevanta för ökad kvalitet och lönsamhet i skogsbruket, bör bidra till att nå den politiska ambitionen om ökad hållbar tillväxt i skogen. Kampanjen bör även innefatta verkningfulla åtgärder för naturvårdande skötsel, användning av alternativa brukningsmetoder, ökad klimateffektivitet, effektivare miljöhänsyn och klimatanpassning i skogsbruket. Samlat bör kampanjen bidra till att minska de affärsmässiga riskerna med företagande inom skogsbruket. Rådgivningen borde även enligt regeringen stimulera till mer och bättre naturvårdande skötsel på frivilligt avsatt mark. Regeringen ansåg att rådgivningskampanjen bör bidra till att stärka konkurrenskraften och bidra till uppfyllelsen av klimat- och miljömål. Riksdagen delade regeringens bedömning i denna del (bet. 2021/22:MJU18, rskr. 2021/22:206).

I Skogsstyrelsens budgetunderlag för 2025–2027 (dnr 2023/3312) framhöll myndigheten att informativa styrmedel är en viktig komponent i genomförandet av skogspolitiken. Enligt Skogsstyrelsen visar utvärderingar att myndigheten gör nytta genom sin rådgivning och att den ger effekter i skogen. Inom flera ämnesområden finns det stora behov av att tillhandahålla rådgivning och information om skog och skogsbruk för att stödja skogsägarna så att de kan ta aktiva och välgrundade beslut. Detta gäller bl.a. inom områden som skötsel och produktion, artskydd, miljöhänsyn, frivilligt formellt skydd, varierat skogsbruk och klimatanpassningsåtgärder. Vidare anförde Skogsstyrelsen att myndigheten inte har resurser för att nå alla och att den på totalen når en förhållandevis liten del av skogsägarna. Vissa målgrupper, exempelvis de inaktiva skogsägarna, kräver mer arbete och flera rådgivningsformer och kanaler för att nås. Här behövs en långsiktig kapacitetsuppbyggnad för traditionell bred rådgivning samt e-tjänster och digitala beslutsstöd i kombination med varandra. Det handlar bl.a. om att utveckla och bygga nya tjänster och att målmedvetet jobba för att verka genom andra.

Som nämnts ovan beslutade riksdagen den 17 december 2024 att anvisa knappt 600 miljoner kronor för 2025 till anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket inom utgiftsområde 23. Enligt Skogsstyrelsens regleringsbrev för 2025 får myndigheten använda knappt 55 miljoner kronor av det anslaget bl.a. för informations-, rådgivnings- och utbildningsinsatser (villkor för anslag 1:2 anslagspost 1 Bidrag till skogsbruket).

Som redovisats tidigare i betänkandet har Miljömålsberedningen nyligen presenterat sitt delbetänkande SOU 2025:21. I detta lämnar beredningen ett

antal förslag som handlar om Skogsstyrelsens rådgivning till skogsägare i olika frågor och hur rådgivningen bör finansieras.

Utskottets ställningstagande

Forskning, innovation, utbildning och statistik inom skogsområdet

Enligt utskottets mening är det viktigt att fortsätta att satsa på forskning och innovationer som kan bidra till olika samhällsnyttor, bl.a. genom att utveckla den cirkulära biobaserade ekonomin. Utskottet vill inte föregripa den kommande riksdagsbehandlingen av regeringens forskningsproposition men noterar att den innehåller förslag till nya satsningar på såväl ett forsknings- och innovationsprogram med fokus på cirkulär bioekonomi inklusive skog som en nationell forskarskola om bioekonomi. Vidare konstaterar utskottet att det i budgeten för 2025 avsattes betydande medel till Formas forskningsanslag för de areella näringarna. Med hänvisning till vad som nu anförts anser utskottet att motionerna 2024/25:554 (V) yrkande 26 och 2024/25:1370 (SD) yrkande 32 kan lämnas utan åtgärd.

När det gäller frågan om utbildning kan utskottet konstatera att SLU har en central roll i arbetet med att trygga kompetensförsörjningen i skogssektorn. Utskottet välkomnar därför att SLU kontinuerligt arbetar med att utveckla utbildningsutbudet och ser också positivt på att utbildningarna finns på flera orter i Sverige samt att den digitala och ortsberoende undervisningen har ökat. Därmed anser utskottet att motion 2024/25:1370 (SD) yrkande 48 kan lämnas utan åtgärd.

Både Skogsstyrelsen och SLU har till uppgift att ta fram och tillhandahålla statistik om skogen, men myndigheterna ansvarar för olika statistiska uppgifter. Skogsstyrelsen tillhandahåller statistik som bl.a. handlar om skogsbrukets produktion, ekonomi och prisutveckling liksom statistik om hur skogen nyttjas för olika ändamål. Skogsstyrelsens skogliga statistik, såväl ny som historisk, finns tillgänglig i myndighetens statistikdatabas. Genom den årliga Riksskogstaxeringen samlar SLU in och tillhandahåller statistik om skogarnas tillstånd och förändring. Mot bakgrund av det som nu beskrivits anser utskottet att det som efterfrågas i motion 2024/25:1370 (SD) yrkande 49 är tillgodosett och yrkandet avstyrks.

Rådgivning till skogsägare

Som beskrivits ovan har såväl regeringen som riksdagen bedömt att rådgivningen till skogsägare behöver förbättras inom ett flertal områden för att ge skogsägarna goda förutsättningar att bidra till målsättningen om en ökad hållbar tillväxt i skogen. Utskottet noterar att det har avsatts medel i budgeten för 2025 som Skogsstyrelsen får använda för informations-, rådgivnings- och utbildningsinsatser, och utskottet kommer att fortsätta att följa frågan om finansieringen av Skogsstyrelsens arbete med dessa viktiga frågor. Utskottet noterar i detta sammanhang även att Miljömålsberedningen nyligen har lämnat

ett antal förslag som syftar till att förbättra rådgivningen till skogsägare. Mot denna bakgrund ger motionerna 2024/25:1370 (SD) yrkande 34 och 2024/25:3108 (S) yrkande 73 enligt utskottets bedömning inte anledning till någon åtgärd. Utskottet föreslår därmed att yrkandena avslås.

Övriga skogspolitiska frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om statligt och enskilt ägande av skog, pågående markanvändning och utformningen av miljö-kvalitetsmålen.

Jämför reservation 35 (SD), 36 (C), 37 (SD) och 38 (SD).

Motionerna

Statligt och enskilt ägande av skog

I kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) lämnas förslag om att inte minska arealen enskilt ägd produktionsskog (yrkande 8) och att tydligare skilja på statligt ägda skogar respektive privatägda skogar (yrkande 9). Motionärerna anför dels att enskilt ägd skogsmark inte ska få köpas upp eller på annat sätt överföras till bolagsägd eller statlig ägo utom genom frivilliga överenskommelser, dels att förändringar i ägandet bör ske på ett sätt som innebär att naturskyddsansträngningar på statlig mark inte får minska den enskilt ägda produktionsskogen utan att områden med motsvarande produktionsvärde erbjuds i utbyte.

Enligt kommittémotion 2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) behöver det utredas vilka statliga marker som kan avyttras i mindre poster för att stärka det enskilda ägandet (yrkande 12). Vidare föreslår motionärerna att Sveaskogs och skogsbolagens möjligheter att köpa enskilt ägd mark när det bildas reservat på deras mark ska ses över så att bolagen inte utökar sin andel av den brukningsbara skogen, vilket annars successivt leder till att enskilda får en svagare ställning på virkesmarknaden (yrkande 13).

Pågående markanvändning

Enligt kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 4 ska pågående markanvändning på produktiv skogsmark alltid anses vara skogsbruk tills annat eventuellt beslutats i det enskilda fallet.

Även i kommittémotion 2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 17 anför att skogsbruk på skogsmark, liksom jordbruk på jordbruksmark, ska anses vara pågående markanvändning tills annan markanvändning formellt beslutats efter rättssäker process för den aktuella fastigheten eller delen av fastigheten, i vilket fall ersättning till ägaren i normalfallet ska betalas

ut omgående. Motionärerna framhåller att skogsbruk är en långsiktig verksamhet och att föryngringsavverkningar i fjällnära skog ska betraktas som pågående markanvändning, även om skogen inte har brukats under lång tid och med dagens mekaniserade teknik.

I kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 22 framhåller motionärerna att ersättningsreglerna vid avverkningsförbud för fjällnära skog måste förändras, bl.a. eftersom det enligt motionärerna inte är tydligt om markägaren har rätt till ersättning vid ett nekat avverkningstillstånd.

Utformningen av miljö kvalitetsmålen

I kommittémotion 2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 37 framhålls att de kvarstående miljö kvalitetsmålen måste vara möjliga och rimliga att nå. Motionärerna anför att vissa av målen är utopiska och att de därför behöver omvärderas och justeras för att spegla mer realistiska förväntningar.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Statligt och enskilt ägande av skog

Sveaskog är Sveriges största skogsägare och förvaltar totalt 3,9 miljoner hektar mark. Bolagets skogs innehav är spritt över hela Sverige men har sin tyngdpunkt i norra Sverige. Sveaskog ska vara en oberoende aktör på virkesmarknaden med kärnverksamhet inom skogsbruk, och verksamheten ska bedrivas på affärsmässig grund. Sveaskog förvaltar enligt 2024 års redogörelse för företag med statligt ägande ca 3 miljoner hektar produktiv skogsmark, vilket utgör 14 procent av Sveriges skogsmark (skr. 2023/24:140).

Regeringen beslutade i februari 2020 om en reviderad ägarpolicy för bolagen med statligt ägande. I statens ägarpolicy redogörs för regeringens uppdrag och mål, vilka ramverk som är tillämpliga och viktiga principfrågor om bolagsstyrning. Förändringarna avsåg bl.a. ökade krav inom området hållbart företagande. Av den reviderade ägarpolicy framgår att utgångspunkten för hållbart företagande är att bolag ska driva sin verksamhet på ett sätt som gynnar en hållbar utveckling, dvs. en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Det ska uppnås genom att balansera och förena en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Vidare framgår det att det är av särskild vikt att bolag med statligt ägande arbetar för bl.a. en miljömässigt hållbar utveckling med minskad klimat- och miljöpåverkan. Bolagen ska inom sin bransch vara föredömen på miljö- och klimatområdet och arbeta för att de nationella miljö- och klimatmål som riksdagen beslutat om samt det s.k. Parisavtalet ska uppnås.

I skogspropositionen (prop. 2021/22:58) framhöll regeringen att Sverige ska ha en växande skogsnäring och ökad hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd biomassa från den svenska skogen. I propositionen betonades att

en stark ägande- och brukanderätt är grunden för att i ökad utsträckning kunna ta till vara skogens potential för ekonomi, klimat och miljö. Regeringen föreslog även nya ersättningsmarker och ett nytt markförsäljningsprogram från Sveaskog för att värna skogsägares möjlighet att fortsätta att bedriva skogsbruk. Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag och bedömningar (bet. 2021/22:MJU18, rskr. 2021/22:206–207).

I skogspropositionen anfördes att för att värna skogsägares möjlighet att fortsätta att bedriva skogsbruk och genom snabbt skydd kunna erbjuda mindre skogsägare alternativ när värdefull skog skyddas bör ett ersättningsmarksprogram tas fram och genomföras för att möta efterfrågan hos de enskilda markägare som inte längre tillåts bruka sin skog. I enlighet med detta gav regeringen den 7 juli 2022 Naturvårdsverket i uppdrag att skapa förutsättningar för att skydda mer värdefull skog genom att använda s.k. ersättningsmarker från Sveaskog. Ersättningsmark ska kunna erbjudas till enskilda markägare, allmänningsskogar och häradsallmänningar när värdefull skog skyddas och inte längre kan brukas av ägaren. Regeringen bedömde att ett program med ersättningsmark kan bidra positivt till det strategiska arbetet med skydd av värdefull natur. Ersättningsmark kan vara ett attraktivt alternativ för enskilda markägare och allmänningsskogar som vill fortsätta att bedriva aktivt skogsbruk men som inte ser möjligheten att köpa mark på den öppna marknaden i samband med bildande av formellt skydd. Uppdraget ska redovisas i samband med den årliga redovisningen av arbetet med naturvård och biologisk mångfald enligt förordningen (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket.

Naturvårdsverkets uppdrag består av två delar: Sveaskogsprogram och Utökad markförsäljningsprogram. Den första delen innebär att ca 21 500 hektar produktiv skogsmark som inte utgör fjällnära skog överförs från Sveaskog till Naturvårdsverket. Markerna ska användas som ersättning till enskilda skogsägare som har skyddsvärd skog och i stället för ekonomisk ersättning önskar skogsmark som kan brukas. De aktuella markerna har utsetts och det är respektive länsstyrelse som tillsammans med Naturvårdsverket har haft diskussionen med intresserade markägare. I denna del tecknades en slutlig överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Sveaskog i februari 2023.

Den andra delen av uppdraget innebär att Sveaskog ska utöka och förändra sitt markförsäljningsprogram till att omfatta 60 000 hektar produktiv skogsmark, i huvudsak ovanför och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skog, som kan användas som ersättningsmark. Sveaskog och Skogsstyrelsen ska i samarbete med Naturvårdsverket identifiera lämpliga arealer. Sveaskog ska få marknadsmässig ersättning. I båda dessa delar är målgruppen som kan få ta del av ersättningsmarken enskilda markägare, allmänningsskogar och häradsallmänningar. Alternativet med ersättningsmark förutsätter att markägaren säljer sin mark till Naturvårdsverket. Vid genomförandet av uppdraget (vid urval av marker) ska konsekvenserna för rennäringen beaktas och det ska hållas samråd med Sametinget samt med samebyar där de berörs. Den negativa påverkan på virkesförsörjningen ska minimeras. Enligt Naturvårdsverket har

programmet inletts och det pågår ett pilotfall. Arbetet med det utökade markförsäljningsprogrammet pågår fortfarande och Naturvårdsverket kommer löpande att redovisa hur det fortskrider i samband med den årliga redovisningen av arbetet med naturvård och biologisk mångfald enligt förordningen med instruktion för Naturvårdsverket.

Pågående markanvändning

Regeringen föreslog i proposition 2021/22:207 Tydligare bestämmelser om ersättning vid avslag på ansökningar om tillstånd till avverkning i fjällnära skog att skogsvårdslagen (1979:429) skulle innehålla en bestämmelse som innebär att pågående markanvändning på produktiv skogsmark i fjällnära skog ska presumeras vara skogsbruk, om marken inte används uteslutande för andra ändamål. Presumtionen ska gälla vid en prövning av en fråga om rätt till ersättning på grund av beslut enligt 18 eller 18 b § första stycket 1 skogsvårdslagen som innebär att pågående markanvändning inom den berörda delen av en fastighet avsevärt försvåras. I fråga om utformning av ersättningsreglerna bedömde regeringen att det rättsläge som framgår av praxis²¹ för ersättning enligt 19 § skogsvårdslagen bör kodifieras och tydliggöras. För att ersättning ska lämnas krävs att den pågående markanvändningen inom den berörda delen av en fastighet avsevärt försvåras. Riksdagen ställde sig bakom regeringens proposition (bet. 2021/22:MJU30, rskr. 2021/22:453). Lagändringarna trädde i kraft den 1 september 2022.

Frågan om pågående markanvändning för produktiv skogsmark i fjällnära skog har behandlats tidigare under valperioden, varvid utskottet har uttalat följande (bet. 2022/23:MJU15):

Utskottet konstaterar att det nyligen beslutats om ändringar i skogsvårdslagen (1979:429) som innebär att pågående markanvändning för produktiv skogsmark i fjällnära skog ska presumeras vara skogsbruk och att ersättning ska lämnas om den pågående markanvändningen inom den berörda delen av en fastighet avsevärt försvåras. Mot bakgrund av dessa lagändringar anser utskottet att motionerna [...] är tillgodosedda.

Huruvida skogsbruk på produktiv skogsmark i allmänhet ska anses vara pågående markanvändning berörs i skogsutredningens delbetänkande i samband med frågan om ersättning vid rådighetsinskränkningar till följd av myndighetsbeslut om bevarande av naturvärden. Utredarens uppfattning är att sedvanligt skogsbruk med sådana metoder som är allmänt förekommande i Sverige i princip är att betrakta som pågående markanvändning. (Se närmare om utredarens bedömningar och förslag under avsnittet Artskydd, rådighetsinskränkningar och ersättning.)

²¹ Svea hovrätts (Mark- och miljööverdomstolen) dom den 12 maj 2020 i mål nr M 1729-19 (MÖD 2020:8).

Utformningen av miljö kvalitetsmålen

I december 2020 beslutade regeringen att Miljömålsberedningen ska bidra med underlag till regeringens strategiska och långsiktiga utveckling av arbetet för att nå de nationella miljö målen (dir. 2020:141). Beredningens övergripande uppdrag är att lämna förslag till regeringen om hur miljö kvalitetsmålen och generationsmålet kan nås på ett sätt som är kostnadseffektivt ur ett samhällsperspektiv. Inom ramen för detta övergripande uppdrag ska beredningen föreslå hur målen kan nås genom politiskt förankrade förslag till strategier för områden som regeringen prioriterar. Genom tilläggsdirektiv ska regeringen besluta om uppdrag om de särskilda strategier som beredningen ska ta fram. Detta är ett långsiktigt arbete och därför ska beredningens uppdrag gälla tills vidare. Arbetet ska genomföras i samarbete med näringsliv, ideella organisationer, kommuner, regioner, myndigheter och andra aktörer. Beredningen ska ta sin utgångspunkt i Sveriges genomförande av FN:s globala mål för hållbar utveckling, Agenda 2030. Miljömålsberedningen ska utvärderas 2025.

Som redovisats tidigare i betänkandet beslutade regeringen den 4 augusti 2022 om ett tilläggsdirektiv (dir. 2022:126) till Miljömålsberedningen som skulle föreslå en samlad strategi med etappmål, styrmedel och åtgärder som beskriver hur Sverige ska nå åtagandena inom EU och internationellt för naturvård och biologisk mångfald samt upptag och utsläpp av växthusgaser inom markanvändningssektorn. Uppdraget omfattade bl.a. att analysera om formuleringen av de nationella miljö kvalitetsmålen och deras preciseringar kan behöva anpassas med anledning av den strategi som ska tas fram. Miljömålsberedningen redovisade sitt uppdrag den 14 februari 2025 (SOU 2025:21) och betänkandet innehåller förslag som handlar om miljö kvalitetsmålen och etappmålen.

Frågan om de miljö kvalitetsmål som har betydelse för skogspolitiken berörs även i skogsutredningens pågående uppdrag (dir. 2024:16). Av utredningsdirektiven framgår bl.a. följande:

Sammantaget behöver miljö målssystemet i den del som berör skogsbruket bli mer accepterat. Det finns därför anledning att se över hur de nationella miljö målens preciseringar och indikatorer som direkt eller indirekt påverkar skogen och skogsbrukandet kan utformas och följas upp samt hur samhällsekonomiska behov och andra hållbarhetsmål kan vägas in när dessa formuleras. Preciseringar och indikatorer bör vara utformade så att det i efterhand också går att följa upp och utvärdera även själva uppföljningen av för skogssektorn relevanta miljö kvalitetsmål. Nationella mål ska utformas så att de är harmoniserade med mål och krav inom EU-lagstiftningen för att undvika överlappande mål- och rapporteringsstrukturer samt nationell överimplementering.

Utredaren ska därför analysera mätbarheten och uppföljningsbarheten för de miljö kvalitetsmål som är relevanta för skogssektorn och utifrån analysen föreslå uppdaterade preciseringar och indikatorer.

Den 23 januari 2025 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv till Miljömålsberedningen (dir. 2025:3). Enligt direktiven ska beredningen bl.a.

analysera hur effektiviteten i styrningen mot de svenska etappmålen till 2030 påverkas av EU:s klimatpaket (55-procentpaketet) samt lämna förslag på hur svenska etappmål till 2030 kan utformas så att de bättre överensstämmer med Sveriges åtaganden inom EU och styr effektivt mot det långsiktiga målet om nettonollutsläpp senast 2045 och negativa utsläpp därefter. Tilläggsuppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2025.

Utskottets ställningstagande

Statligt och enskilt ägande av skog

Inom ramen för det s.k. Sveaskogsprogrammet har Sveaskog och Naturvårdsverket tecknat avtal om att överföra vissa produktiva skogsmarker från bolaget till myndigheten, marker som ska kunna användas som ersättning till enskilda skogsägare som har skyddsvärd skog och i stället för ekonomisk ersättning vill kompenseras med annan skog som kan brukas. Det pågår även arbete med att utöka och förändra Sveaskogs markförsäljningsprogram. Enligt utskottet är detta åtgärder som stärker ägande- och brukanderätten för enskilda markägare som vill fortsätta att bedriva ett aktivt skogsbruk samtidigt som andra arealer skog kan ges formellt skydd. Utskottet ser inte anledning att vidta några ytterligare åtgärder med anledning av det som motionärerna anför. Därmed föreslår utskottet att motionerna 2024/25:1370 (SD) yrkandena 8 och 9 och 2024/25:2653 (C) yrkandena 12 och 13 avslås.

Pågående markanvändning

Frågan om pågående markanvändning på produktiv skogsmark i fjällnära skog har behandlats av utskottet tidigare under valperioden. Utskottet vidhåller sina uttalanden i denna fråga. När det gäller frågan om huruvida skogsbruk på produktiv skogsmark i allmänhet kan anses vara pågående markanvändning noterar utskottet att skogsutredningens delbetänkande ger uttryck för utredarens syn på saken. Utskottet vill inte föregripa det pågående arbetet med beredningen av delbetänkandet och inte heller utfallet av den i resterande delar pågående skogsutredningen. Därmed föreslår utskottet att motionerna 2024/25:1370 (SD) yrkandena 4 och 22 samt 2024/25:1371 (SD) yrkande 17 lämnas utan åtgärd.

Utformningen av miljökvalitetsmålen

För att fylla sitt syfte bör miljömålssystemet enligt utskottets bedömning som utgångspunkt ha en utformning som består över tid. Samtidigt kan exempelvis nya åtaganden på klimat- och miljöområdet och förändringar i acceptansen för både miljökvalitetsmålen i sig och de åtgärder som vidtas för att nå dessa medföra att det uppstår behov av förändring. Som framgår av redovisningen ovan har skogsutredningen för närvarande i uppdrag att bl.a. analysera behovet av förändringar av denna karaktär. Dessutom har Miljömålsberedningen nyligen lämnat sitt delbetänkande som berör frågan om miljökvalitetsmålen

och etappmålens utformning. Med hänvisning till det arbete som pågår i frågan föreslår utskottet att motion 2024/25:1370 (SD) yrkande 37 lämnas utan åtgärd.

Reservationer

1. EU:s inflytande över skogspolitiken, punkt 1 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 54 och 56.

Ställningstagande

Det har under den senaste mandatperioden stått klart att det bedrivs alltmer skogspolitik på EU-nivå. Skogsförvaltning är nationell kompetens som utövas av skogsbrukare och markägare, samtidigt som klimatpolitik, miljöpolitik och finanspolitik är EU-politik som i hög grad påverkar det svenska skogsbruket. Jag och mitt parti är emot den utvecklingen och anser att svensk skogspolitik även i fortsättningen ska utformas i Sverige. I dag lägger EU sig i skogspolitiken allt för mycket. Mitt parti och jag vill att utrymmet för nationell och regional anpassning av de regler som berör skogen ska öka.

2. Lagstiftningen och myndigheternas roll i skogsfrågor, punkt 2 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt
2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 6.

Ställningstagande

Myndigheterna ska stödja och värna ett utvecklat och lönsamt skogsbruk, och detta främjandeuppdrag bör uttryckas tydligt i Skogsstyrelsens, länsstyrelsernas och Naturvårdsverkets direktiv och regleringsbrev.

Vidare är det ineffektivt och oskäligt att skogsbrukare ska behöva hantera flera myndighetskontakter för sin skogsskötsel eller behöva navigera genom flera olika lagar för att genomföra vanliga åtgärder som avverkning. För att förenkla detta bör Skogsstyrelsen vara den huvudsakliga myndighet och skogsvårdslagen den centrala lagstiftning som reglerar skogsbruket i Sverige.

3. Skogens roll i bioekonomin och klimatarbetet, punkt 3 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 69 och 70 samt avslår motionerna

2024/25:459 av Isak From (S),

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 36,

2024/25:2045 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 10 och 11,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 57 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 122 och 123.

Ställningstagande

Genom skogsskötsel och effektiv avverkning tar den svenska skogen upp mer växthusgaser än den släpper ut, och skogen bidrar också med förnybara råvaror som kan ersätta fossila bränslen och material. Ett proaktivt och ansvarsfullt skogsbruk kan hjälpa oss att uppfylla våra klimatmål samtidigt som vi skapar nya, gröna arbetstillfällen. Svensk skog bidrar också till att minska klimatförändringar eftersom ett hållbart skogsbruk kan ge oss biobränslen som ersätter fossila bränslen och skogsråvara som ersätter energikrävande material såsom cement och metaller. En stärkt inhemsk produktion av biodrivmedel ökar inte bara vår energisäkerhet utan även Sveriges position inom den globala ekonomin. Vi behöver därför höja förädlingsgraden och investera i infrastruktur genom att t.ex. bygga fler hus i svenskt trä. Skogens mångsidiga roll får inte glömmas bort.

I dag lämnas en stor mängd skogsresurser outnyttjade. Vi ser möjligheten att bättre ta vara på dessa, t.ex. i linje med förslagen i Biodrivmedelsutredningen. Grot, dvs. de grenar och toppar som lämnas kvar efter avverkning, har potential att bidra till hållbar bioenergi och stimulera den gröna omställningen.

4. Skogens roll i bioekonomin och klimatarbetet, punkt 3 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 10 och 11,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 57 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 122 och 123 samt

avslår motionerna

2024/25:459 av Isak From (S),

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 36,

2024/25:2045 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkandena 1 och 2 samt

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 69 och 70.

Ställningstagande

En stor del av Sveriges klimatarbete utförs redan dagligen av Sveriges dryga 330 000 skogsägare. Skogsägarnas långsiktiga och hållbara brukande, ofta över flera generationer, är viktigt för den svenska skogens välmående och är grunden för att den växer och årligen binder tiotals miljoner ton koldioxid. Skogen och bioekonomin, dvs. den cirkulära ekonomi som baseras på förnybara råvaror, spelar en viktig roll för att vi ska nå våra klimatmål. Utan en aktivt brukad skog kan vi inte ersätta produkter av fossila råvaror med produkter från förnybara källor. Dessutom kommer ett fortsatt långsiktigt upptag av koldioxid i brukad skog och mark att vara ett viktigt komplement för att nå målen om klimatneutralitet, även om det viktigaste verktyget för att nå klimatneutralitet alltid kommer att vara att fasa ut fossil energi och fossila råvaror. Jag och mitt parti vill att regeringen ska genomföra Bioekonomiutredningens förslag till åtgärder. Vidare anser jag och mitt parti att EU-kommissionen ska ta fram en handlingsplan för bioekonomi som tydliggör och värderar skogens ekonomiska värden och roll för att skapa viktig råvara som möjliggör klimatomställningen. Denna bör befästa skogsråvarans betydelse

för EU:s omställning, uppvärdera skogsbrukets industriella betydelse och värna äganderätten.

5. Styrmedel i skogliga affärsmodeller, punkt 4 (V, MP)

av Emma Nohrén (MP) och Kajsa Fredholm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 172 och
2024/25:3218 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har upprepade gånger kritiserat vad de konstaterar är ett marknadsmisslyckande i skogen och själva talat om behovet av styrmedel för att främja integrationen av klimat- och miljönytta i skogliga affärsmodeller. Dessa myndigheter bör därför få i uppdrag att ta fram konkreta förslag på hur sådana styrmedel kan se ut.

6. Övriga incitament och åtgärder för klimat- och miljönytta, punkt 5 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 161, 162, 164 och 166.

Ställningstagande

Samtidigt som skogsbruket levererar skogsprodukter till samhället ska det bidra till att Sverige når sina internationella åtaganden om biologisk mångfald, det bindande målet om ökad kolinbindning i LULUCF-förordningen och de svenska miljömålen. Allt detta behöver hanteras som en helhet eftersom miljö- och klimatarbetet i skogen är avgörande för att trygga försörjningen av skogsråvara långsiktigt.

För att nå Sveriges bindande åtagande enligt LULUCF-förordningen och bidra till Parisavtalet krävs lösningar som kan generera nettoupptag av växthusgaser i närtid och bidra till synergier med miljömålen. Det bör utredas vilken mark som är lämplig att återbeskoga och hur, utan att det konkurrerar med livsmedelsproduktionen eller blir svårare att nå andra miljömål. De senaste åren har ett omfattande arbete bedrivits av en rad myndigheter kring olika styrmedel för ökad kolinlagring och minskad avgång av växthusgaser. Detta arbete bör snarast utvecklas och tas vidare i form av ett förslag till ett styrmedelspaket för att åstadkomma ekonomiska incitament för markägare att på olika sätt bistå med samhällsnytta i form av ökad kolinlagring. Därför bör Skogsstyrelsen i samverkan med Naturvårdsverket få i uppdrag att utveckla en stödjande digital infrastruktur för skogsägare för att främja såväl offentlig som privat finansiering av åtgärder för ökad kolinlagring och minskad avgång av växthusgaser.

Skog som står och växer ytterligare några år bidrar till ökad kolinbindning i produktionsskogarna till följd av förlängda omloppstider, och denna potential bör tas till vara genom att den lägsta åldern för föryngringsavverkning höjs med 30 procent.

7. Hållbart brukande av och tillväxt i skogen, punkt 6 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 71 och avslår motionerna

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 1, 13 och 33,

2024/25:2929 av Sten Bergheden (M) och

2024/25:3032 av Aron Emilsson (SD).

Ställningstagande

Samtidigt som skogens ekonomiska potential är stor får den inte utnyttjas på bekostnad av den biologiska mångfalden. Vi måste säkerställa att vår skogspolitik skyddar och bevarar den svenska skogens flora och fauna samtidigt som vi ökar produktiviteten i skogsnäringen. Därför bygger vår skogspolitik på två jämställda mål: miljömålet och produktionsmålet. Båda dessa mål måste värnas och stärkas. Samtidigt som skyddet och miljöhänsynen ska öka är en ökad produktion av skoglig råvara viktigt i omställningen till ett

biobaserat samhälle. Skogens roll som kolsänka är avgörande i Sveriges kamp mot klimatförändringarna. Genom skogsskötsel och effektiv avverkning tar den svenska skogen upp mer växthusgaser än den släpper ut och bidrar också med förnybara råvaror som kan ersätta fossila bränslen och material. Ett proaktivt och ansvarsfullt skogsbruk kan hjälpa oss att uppfylla våra klimatmål samtidigt som vi skapar nya arbetstillfällen.

8. Hållbart brukande av och tillväxt i skogen, punkt 6 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 1, 13 och 33 samt avslår motionerna

2024/25:2929 av Sten Bergheden (M),

2024/25:3032 av Aron Emilsson (SD) och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 71.

Ställningstagande

För att den svenska modellen för skogsbruk, som kombinerar brukande och naturvård, ska fungera krävs förtroende mellan skogsägare och myndigheter. Statens inflytande bör vara mindre detaljstyrt, särskilt med tanke på den stora andelen privatägd skog i Sverige. Sverige bör inte heller underteckna internationella avtal utan att noggrant ha analyserat konsekvenserna för skogsbruket. Trycket för ett ökat skydd av skog kommer till stor del från mindre, inhemska aktörer snarare än internationella krav. Vi och vårt parti vill i stället försvara och vidareutveckla den svenska modellen för skogsbruk, både nationellt och internationellt.

Utvecklingen av en bioekonomi är avgörande för jobbskapande och skatteintäkter i hela förädlingskedjan inom skogssektorn, som är en av Sveriges största exportindustrier. För att fortsätta denna positiva trend är det viktigt att inte bara skydda, utan också öka produktionskapaciteten i de svenska skogarna. I Skogsstyrelsens rapport Skogsskötsel med nya möjligheter presenteras 88 förslag som syftar till att förbättra tillväxten och därigenom stärka både produktionen av biobaserade produkter och koldioxidbindningen i träd. Att använda dessa förslag för att öka produktiviteten bör vara en central del av skogspolitik.

9. Skogsbruksmetoder och gödsling av skogsmarker, punkt 7 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 74 och avslår motionerna

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 12,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 167 och 168 samt

2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 46.2.

Ställningstagande

Det är av yttersta vikt att vi ständigt utvecklar effektiva och hållbara skogsbruksmetoder. I takt med allt värre klimatförändringar och förluster av biologisk mångfald har behovet blivit uppenbart. Ett hållbart och naturnära skogsbruk erbjuder en väg framåt som inte bara bevarar våra skogar för framtida generationer utan också främjar en rik biologisk mångfald och robusta ekosystemtjänster. Samtidigt måste vi respektera och stödja produktionsmålen i svenskt skogsbruk, som spelar en viktig roll i den hållbara tillväxten och omställningen till ett fossilfritt samhälle.

10. Skogsbruksmetoder och gödsling av skogsmarker, punkt 7 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 12 och avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 167 och 168,

2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 46.2 och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 74.

Ställningstagande

Debatten om skogsbruk har ibland framställt kontinuitetsskogsbruk, där endast enskilda träd eller små grupper av träd avverkas och andra får växa upp i deras ställe, som ett alternativ till kalhyggesbruk. Genom att vissa medier har gett ensidig uppmärksamhet åt denna modell har en del fått intrycket att den skulle kunna tillämpas på hela Sveriges skogsareal.

Kontinuitetsskogsbruk, som var vanligt i Sverige fram till mitten av 1900-talet, ledde till att skogarna gradvis blev glesare och virkesförråden minskade. På 1920-talet, när man började mäta skogarnas tillstånd mer noggrant, blev det tydligt att denna metod inte kunde upprätthålla virkesproduktionen. Som ett resultat förbjöds praktiken i och med 1948 års skogsvårdslag, efter nära 100 års debatt om dess effektivitet.

Sedan 1993 har skogsvårdslagen blivit mer flexibel, vilket gör det möjligt för skogsägare att praktisera kontinuitetsskogsbruk om de önskar, men metoden är ifrågasatt när det gäller både lönsamhet och långsiktig tillväxt. Metoden har främst visat sig vara av intresse för kommuner som vill sköta rekreationsområden. Att på bred front återgå till kontinuitetsskogsbruk i Sverige skulle ta decennier och hota att sänka avverkningsnivåerna, vilket skulle få allvarliga konsekvenser för skogsindustrin och landets skogar. Att denna metod skulle kunna ersätta trakthyggesbruket utan att äventyra avverkning, tillväxt eller lönsamhet saknar vetenskapligt stöd. Det är också värt att notera att nuvarande metoder för slutavverkning redan inkluderar att lämna enstaka träd eller grupper av träd, vilket ökar variationen och biodiversiteten på ett mer kostnadseffektivt sätt än en storskalig övergång till kontinuitetsskogsbruk.

11. Skogsbruksmetoder och gödsling av skogsmarker, punkt 7 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 167 och 168 samt

2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 46.2 och avslår motionerna

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 12 och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 74.

Ställningstagande

Sverige ska vara ett grönt föregångsland inom hållbart och naturnära skogsbruk. Hyggesfria och naturnära brukningsmetoder har stora fördelar för den biologiska mångfalden både ovanför och under markytan, för den skogliga kontinuiteten och för kolinlagringen i skogen. Därför bör det antas ett etappmål inom miljömålssystemet om att hyggesfria metoder ska tillämpas på minst 30 procent av den yta som utgörs av produktionsskog till 2030. Det är vidare viktigt att verka för att storleken på kalhyggen, och den sammanlagda storleken på tidsmässigt och rumsligt närliggande hyggen, begränsas och att det sätts stopp för kalhyggen i särskilt klimat känsliga områden. Förutom att hyggesfria och skonsamma skogsbruksmetoder ska främjas anser jag och mitt parti att gödsling av skogsmarker ska minimeras för att minska urlakningen från skogsbruket och effekterna av övergödnigen.

12. Formellt skydd av skog i allmänhet och olika skyddsformer, punkt 8 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 7, 10, 26, 28, 29 och 38–40 samt

2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2, 18 och 24 samt avslår motionerna

2024/25:202 av Gudrun Brunegård (KD) yrkande 1,

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 8,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 55 och

2024/25:3218 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Massmedierna framställer ibland svenskt skogsbruk som en orsak till massutrotning av arter, vilket är vilseledande. En granskning av vilka arter knutna till skog som faktiskt har försvunnit visar att detta inte stämmer. Enligt rödlistan från 2020 har endast sju arter med skogen som viktig livsmiljö försvunnit i Sverige efter 1970, och flera av dessa arter är knutna till lövskogar eller specifika övergångszoner, snarare än till de vanliga barrskogarna.

Det är viktigt att skyddsåtgärder fokuserar på att bevara livsmiljöer för de mest akut hotade arterna. Många arter i rödlistan är inte akut hotade, vilket kan

leda till missriktade skyddsåtgärder. Därför bör fokus ligga på de arter som är akut eller starkt hotade. En oproportionerligt stor del av debatten handlar om att skydda barrskog, trots att dessa skogar redan omfattar majoriteten av skyddade områden i Sverige. Ytterligare skydd av barrskog är inte nödvändigt och kan leda till ineffektiv naturvård. I stället bör insatser riktas mot skogar och områden där den biologiska mångfalden är störst, såsom ädellövskogar och övergångszoner.

Myndigheterna bör i första hand nyttja allmänt ägd mark för offentliga syften, exempelvis för naturskydd av olika slag. Restriktioner för skogsbruk bör alltså primärt tillämpas på redan statligt ägda marker. Ökningen av totalt skyddad skogsmark, dvs. områden undantagna från skogsbruk, bör inte fortsätta om det inte är absolut nödvändigt för att skydda akut hotade arter. Om skydd behövs, bör det ske på ett sätt där mindre effektiva skyddsområden kan omvandlas tillbaka till produktionsmark för att balansera behovet av både skydd och produktion. Beslut om att skydda delar av en skogsägars mark måste i framtiden fattas endast efter samråd med ägaren och efter att andra alternativ prövats. När sådana beslut fattas ska ersättning ges.

Som Riksrevisionen påpekat bör andelen skog som skyddas genom frivilliga naturvårdsavtal mellan myndigheter och markägare öka. Det innebär att markägaren kvarstår som ägare att markägaren ofta kan fortsätta att utnyttja marken med vissa restriktioner och kan få betalt för att sköta skogen på ett sätt som speciellt gynnar vissa arter och miljöer. Arbetet med frivilliga naturvårdsavtal ska därför prioriteras framför bildandet av nya reservat och liknande områden där skogsbruk helt hindras.

Sverige är känt för sin skogsskötsel som värnar om inhemska trädslag och implementerar vardagshänsyn, vilket är en praxis i ständig utveckling. Denna vardagshänsyn bidrar till ökad volym av död ved i brukade skogar, en kritisk faktor för bevarandet av många sällsynta arter. Det finns dock ett ökat behov av mångfaldsfrämjande skötselinsatser, särskilt i södra Sverige, där samarbete med markägare kan stimulera både biologisk mångfald och ekonomisk vinning för markägarna. Prioriteringen bör ligga på att sköta redan skyddade områden effektivt snarare än att skapa nya skyddsområden.

13. Formellt skydd av skog i allmänhet och olika skyddsformer, punkt 8 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 8 och

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 55 och avslår motionerna
2024/25:202 av Gudrun Brunegård (KD) yrkande 1,
2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 7, 10, 26, 28, 29 och 38–40,
2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2, 18 och 24 samt
2024/25:3218 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Jag och mitt parti anser att regeringen i kommande förhandlingar ska verka för att öka kompensationen till skogs- och markägare som vill bidra till ökad klimat- och miljönytta samt biologisk mångfald.

14. Formellt skydd av skog i allmänhet och olika skyddsformer, punkt 8 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3218 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 4 och avslår motionerna
2024/25:202 av Gudrun Brunegård (KD) yrkande 1,
2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 7, 10, 26, 28, 29 och 38–40,
2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2, 18 och 24,
2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 8 och
2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 55.

Ställningstagande

Efter att en markägare har ingått ett skyddsavtal med staten betalas en klumpsumma ut till markägaren. Denna engångsbetalning finansieras av statens budget, men utgiftsområdets storlek bestäms av regeringen och kan därför fluktuera. Vid kraftiga nedskärningar måste markägare som har ingått ett avtal vänta länge på utbetalning, vilket skapar frustration, bristande tillit till staten och ibland en ekonomiskt ohållbar situation som gör att fastigheter måste säljas eller skogen avverkas. Ett sätt att minska belastningen på statskassan och minska denna risk är att införa en kontinuerlig utbetalning till

markägaren. Utbetalningens storlek bör också kopplas till de miljönyttor som skogen genererar, där både biologisk mångfald och klimat beaktas.

15. Skydd av fjällnära skog, punkt 9 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 24 och
avslår motion

2024/25:1749 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP).

Ställningstagande

Den nuvarande gränsen för fjällnära skog beslutades av Skogsstyrelsen 1991 och omfattar ca 2,5 miljoner hektar skog, vilket är ca 10 procent av skogsmarken i Sverige. Av dessa 2,5 miljoner hektar är cirka hälften intressanta ur ett produktionsperspektiv. Skogsstyrelsen bör få i uppdrag att göra en ny översyn av vad som ska vara fjällnära skog, och i den översynen bör gränserna i tillämpliga fall fastställas så att den fjällnära skogen till största delen utgörs av statligt ägd mark och mark som inte är intressant för produktions-skogsbruket.

16. Skydd av fjällnära skog, punkt 9 (V, MP)

av Emma Nohrén (MP) och Kajsa Fredholm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1749 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) och
avslår motion

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 24.

Ställningstagande

I Skogsutredningen 2019 konstaterades att det finns ca 500 000 hektar skyddsvärd produktiv skog med omgivande fjällbjörkskogar, våtmarker och fjäll som i dag saknar skydd. De fjällnära skogarna, som sträcker sig längs hela den svenska fjällkedjan från finska gränsen ned till Sälenfjällen, bildar ett unikt ekosystem. Detta område med sammanhängande, storslagen natur utgör Europas sista stora vildmarksområde, och det är mycket skyddsvärt ur ett nationellt, ett europeiskt och ett globalt perspektiv. Områdets värden är framför allt knutna till det faktum att det är så pass intakt på landskapsnivå – det är därför nödvändigt att hela området skyddas, inte enstaka delar av det.

I en granskning från tidigare i år visar Ekot hur fjällnära skogar avverkas i rekordfart – sedan Skogsutredningen 2019 presenterades har över 6 000 hektar av de skyddsvärda skogarna avverkats. Om Sveriges fjällskogar ska bevara sin karaktär av intakta områden på landskapsnivå behöver dessa skogar skyddas så snart som möjligt.

Den biologiska mångfalden befinner sig i kris, och globalt befinner vi oss just nu i ett sjätte massutdöende, en utveckling som speglas i de svenska skogarna. Enligt FN:s s.k. Kunming–Montreal-ramverk för bevarande av biologisk mångfald, som Sverige har skrivit under, ska minst 30 procent av landecosystemen skyddas från exploatering fram till 2030. I Sverige skyddas ca 6,1 procent av den produktiva skogsmarken, 9,2 procent av den totala skogsmarken och 15 procent av den totala landytan. Det är alltså en bit kvar till de 30 procent som Sverige lovat att skydda, och att skydda de resterande fjällskogarna hade varit ett viktigt bidrag till att nå detta mål.

Den fjällnära skogen är dessutom viktig för lokalsamhällena på flera sätt, inte minst genom naturturism, friluftsliv, jakt, fiske och rennäring. Enligt Naturvårdsverket har ett skydd av fjällnära skogar goda förutsättningar att stärka dessa intressen, vilket ger ytterligare skäl till skydd.

17. Definitionen av skyddad skog, punkt 10 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 45.

Ställningstagande

Det är avgörande att Sverige använder gemensamma och internationellt harmoniserade definitioner för skyddad mark, utan att begränsa handlingsfriheten genom egna, strängare krav. Frivilliga skyddsområden på privat mark ska erkännas i både nationella och internationella sammanhang.

18. Artskydd, rådighetsinskränkningar och ersättning, punkt 11 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 76 och avslår motionerna

2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 16 och

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 5.

Ställningstagande

Skogsbrukets verksamhet står inför växande utmaningar, inte minst när det gäller avverkningsanmälningar enligt skogsvårdslagen. Rättsutvecklingen har nu fört oss till en punkt där Skogsstyrelsen behöver förstärkta resurser och befogenheter för att noggrant granska och bedöma hur avverkningar påverkar skyddade arter. I ljuset av detta understryker vi vikten av att stärka Skogsstyrelsens kapacitet genom att tillförsäkra myndigheten nödvändiga medel för att ge markägare rättmätig ersättning vid eventuella inskränkningar i deras avverkningsrättigheter. Vi ser framför oss en skogspolitik som harmoniskt balanserar ekonomisk tillväxt med miljömässig hållbarhet, som erkänner skogens multifunktionella värde och som utnyttjar dess potential att skapa arbetstillfällen och förstärka klimatåtgärder. Skogen är en länk till vårt förflutna, men den är otvivelaktigt också en nyckel till Sveriges framtid.

19. Artskydd, rådighetsinskränkningar och ersättning, punkt 11 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 16 och avslår motionerna

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 5 samt 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 76.

Ställningstagande

En enstaka lokal förekomst någonstans i landet av icke akut hotade arter, exempelvis lavskrika, bör inte utgöra skäl för att hindra avverkning. När det gäller beslut om nyttjandebegränsning som hänvisar till förekomsten av ovanliga arter ska endast konstaterad förekomst av en akut hotad art enligt rödlistan kunna anföras. Ett exempel på sådan myndighetsutövning som med rätta kan uppfattas som godtycklig är att hindra markanvändning genom att åberopa att det på just den aktuella platsen finns en i Sverige inte akut hotad art som där befinner sig vid gränsen av sitt utbredningsområde. Det torde knappast finnas någon mark i landet som inte hyser åtminstone någon art som befinner sig vid gränsen för sitt utbredningsområde. Sådan argumentation ska inte kunna utgöra skäl för att hindra markanvändning.

20. Artskydd, rådighetsinskränkningar och ersättning, punkt 11 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 5 samt avslår motionerna

2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 16 och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 76.

Ställningstagande

Hur artskyddet och den svenska artskyddslagstiftningen ska förenas med ett levande svenskt skogsbruk har länge debatterats. En liten förbättring av regelverken skedde 2022 när artskyddsförordningen förtydligades i fråga om hur fåglar är fridlysta, men fortfarande återstår mycket för regeringen att ta tag i. Regeringens s.k. bokstavsutredning om artskyddet bör ta detta i beaktande och utredningen bör leda till att nationellt fridlysta arter inte avsevärt ska kunna försvåra skogsbruk. I direktiven till utredningen saknas tydliga intentioner i fråga om hur man ser på bestämmelserna om fåglar som i dagsläget hindrar brukande. Om utredningen inte kommer till rätta med detta riskerar konflikterna i den svenska skogen att eskalera. Det vore olyckligt för Sverige, som är så beroende av sin skogsnäring. Många svenskar förenas trots allt i sin kärlek till skogen och naturen. Vidare ska EU:s fågeldirektiv genomföras på ett sätt som inte hotar svenskt skogsbruk.

Väntansavtal introducerades 2023 (som ett resultat av den senaste skogspropositionen som Centerpartiet var med och förhandlade om) och kan användas för att ersätta markägare under den utdragna process som ofta följer med bildandet av formellt områdesskydd, dvs. biotopskyddsområde, naturreservat, nationalpark och naturvårdsavtal. Jag och mitt parti vill att väntansavtal även ska kunna användas för de markägare som får sina avverkningar stoppade på grund av förekomst av fridlysta arter såsom tjäder, lavskrika, mindre hackspett och knärot. På längre sikt måste nya regler utformas som antingen möjliggör avverkning eller ger skäligen ersättning.

21. Toleransgräns vid naturvårdshänsyn, punkt 12 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 17.

Ställningstagande

Det är viktigt att restriktioner i skogsbruket kompenseras rättvist, och därför ska de s.k. toleransgränserna revideras så att de inte skapar orimliga ekonomiska bördor.

22. Ansvaret för kunskapsunderlag, punkt 13 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 3 och

avslår motion

2024/25:1626 av Helena Lindahl m.fl. (C).

Ställningstagande

I juni 2022 beslutade den dåvarande regeringen att ändra den hårt kritiserade artskyddsförordningen. Det var välkommet eftersom artskyddsförordningen tidigare innebar att alla fågelarter skulle ha ett lika strikt skydd som de mest sällsynta fågelarterna i landet. Genom förändringen är nu förhoppningen att skogsägare inte ska hindras från att bruka sin skog när det förekommer vanliga fåglar som inte påverkas i större grad av skogsbruk.

Även om det är positivt att en förändring nu har gjorts i artskyddsförordningen har nya problem uppenbarat sig kring dagens artskydds- och ersättningsregler. En ny dom förtydligar att det är skogsägaren, och inte staten, som har utredningsansvaret före en avverkning för att visa att miljöbalken och artskyddet följs. Inventeringen ska dessutom genomföras vid tre tillfällen och på väldigt detaljerad nivå, vilket enligt vissa uppskattningar kan kosta uppåt 50 000 kronor för den enskilde. Det är inte rimligt att enskilda skogsägare ska göra omfattande och dyra utredningar om artförekomster för att eventuellt få bruka sin skog. Dessutom är det en märklig juridisk tolkning som skapar otydlighet och otrygghet för skogsägare, inte minst eftersom majoriteten av all skogsavverkning i Sverige är anmälningspliktig verksamhet men inte tillståndspliktig. Så länge skogsägaren inte ansöker om tillstånd för att avverka är det naturligt att bevisbördan och utredningsansvaret ligger hos det allmänna, i detta fall hos Skogsstyrelsen. Man kan undra om bevisbördan för grundlagsskyddad verksamhet verkligen ska läggas i knät på enskilda skogsägare. Därför behöver frågan snarast ses över och åtgärdas.

23. Nyckelbiotoper, punkt 14 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 27 och 30 samt
2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 15.

Ställningstagande

Nyckelbiotoper har lett till att skogsägare förlorat möjligheten att sälja virke från sina skogar. Ursprungligen skapades systemet för att samla information inför framtida reservatsbildning, men efter att skogsföretagen lovade att inte köpa virke från registrerade nyckelbiotoper har staten kraftigt utökat antalet. Detta har resulterat i att många skogsägare förlorat frukten av generationers arbete utan kompensation.

Nyckelbiotoper beskrivs ofta som unika naturmiljöer, men i verkligheten är de en produkt av hur vi definierar begreppet. Skogar är dynamiska, och nya biotoper uppstår ständigt när skogen växer och åldras. För att en registrerad nyckelbiotop ska leda till ersättning för markägaren måste den skyddas genom formella avtal som naturreservat eller biotopskyddsområde. Även om Skogsstyrelsen beslutar att inte skapa formellt skydd förblir nyckelbiotopen registrerad och virket kan inte säljas eftersom företagen inte köper det.

Den nuvarande hanteringen av nyckelbiotoper undergräver förtroendet för systemet, certifieringsprocessen och rödlistan. Detta har skadat skogsägarnas tilltro till Skogsstyrelsen och riskerar att sänka ambitionerna i skogsbruket. Skogsutredningen har föreslagit att systemet med nyckelbiotoper avskaffas, vilket vårt parti länge förespråkat. Skydd bör baseras på verkligt sällsynta arter, vilket skulle göra systemet mer objektivt och kostnadseffektivt.

För att lösa problemen bör det nuvarande registret över nyckelbiotoper göras konfidentiellt och inte användas utan markägarens medgivande. Inga nya nyckelbiotoper bör registreras, men en noggrann analys av befintliga biotoper är nödvändig. Regeringen bör agera för att samordna en lösning mellan Skogsstyrelsen, skogsägare, skogsindustri och certifieringsorganisationer, och rättssäkerheten inom systemet bör utvärderas. Det behövs sökbara databaser med de områden som skyddats hittills, inklusive nyckelbiotoper, som är säkrade för att skydda markägarens integritet. Alla ändringar av motiv för skydd eller registrering som nyckelbiotop måste vara synliga och i sådana fall även den tidigare motiveringen, liksom vem som fört

in data. Dessa krav är motiverade dels av rättssäkerhetsskäl, dels för att markägaren ska kunna följa hur beslutsprocessen gått till. En anonymiserad databas kan också skapas för att främja forskning och saklig debatt om framtida naturskydd.

24. Skogsskador, punkt 15 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 75 och avslår motionerna

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18,

2024/25:2760 av Sten Bergheden (M),

2024/25:2818 av Sten Bergheden (M) och

2024/25:2939 av Sten Bergheden (M).

Ställningstagande

Klimatförändringarna leder fram till nya skadegörare som skapar stora utmaningar för skogsbruket. Till exempel har de skador som orsakats av granbarkborren, som är den största skadegöraren på äldre granskog i Europa, ökat markant de senaste åren. Även törskate utgör ett växande hot för den svenska skogen, inte minst för tallarna i norra delen av landet. Skadegörarna utgör en tydlig fara för den framtida skogstillväxten. Vi anser därför att Skogsstyrelsens viktiga uppdrag med att förebygga och bekämpa utbrott av granbarkborre, törskate och andra skogsskador som följer av klimatförändringarna behöver stärkas.

25. Skogsskador, punkt 15 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18 och
avslår motionerna
2024/25:2760 av Sten Bergheden (M),
2024/25:2818 av Sten Bergheden (M),
2024/25:2939 av Sten Bergheden (M) och
2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 75.

Ställningstagande

När skogsbruk förbjuds i skyddad skog kan det innebära att angreppen av skadegörare i skogen ökar, exempelvis efter stormfällning eller skogsbrand, och sprider sig till angränsande fastigheter. Ett aktuellt exempel är granbarkborren, som med början den torra sommaren 2018 och vidare under de senaste åren har skadat mycket stora arealer skog.

Det behövs en tydlig lagstiftning som ålägger myndigheter att ingripa om svampangrepp eller andra skadegörande arter hotar att spridas och skada skogar. Skogsstyrelsen har därför ökat sina informationsinsatser för att markägare ska hantera skador på sin mark och därmed minska risken för spridning och skador på angränsande ägares marker. I formellt skyddade områden gäller dock inte samma regler för bekämpning av granbarkborrar och andra skadeinsekter. Varje område har sina specifika syften och regler för vilka åtgärder som kan genomföras.

Regeringens och myndigheternas krishantering behöver ses över så att viktiga åtgärder kan vidtas när skogen drabbas. Inför framtiden föreslår vi och vårt parti att det alltid ska framgå tydligt av skötsel föreskrifterna för skyddad skog att skogarna vid en krissituation ska kunna skötas i enlighet med gällande lagstiftning, i synnerhet skogsvårdslagen, för att förebygga och minska skador på den skyddade och den kringliggande skogen.

26. Avverkningsanmälningar och systemet för tillsyn, punkt 16 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6 samt
avslår motionerna
2024/25:491 av Mikael Larsson (C),

2024/25:1561 av Helena Lindahl och Daniel Bäckström (båda C) och
2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 4.

Ställningstagande

Innan en skog slutavverkas krävs en avverkningsanmälan till Skogsstyrelsen om ytan överstiger 0,5 hektar. Anmälan ska göras minst sex veckor före avverkningen. Vi och vårt parti anser att denna tidsfrist är onödigt lång och föreslår att den normala handläggningstiden kortas till två veckor. Det kan finnas situationer där avverkningen behöver påbörjas snabbt, t.ex. när en ägare till närliggande mark redan har inlett avverkning och maskiner finns tillgängliga. I dagsläget är det dock svårt att få dispens för en tidigare start, vilket bör förbättras. Dessutom bör avverkningsanmälningar bara offentliggöras om markägaren själv önskar det.

27. Avverkningsanmälningar och systemet för tillsyn, punkt 16 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 4 och
avslår motionerna
2024/25:491 av Mikael Larsson (C),
2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6 samt
2024/25:1561 av Helena Lindahl och Daniel Bäckström (båda C).

Ställningstagande

Regeringen har tillsatt en särskild utredare för att analysera den svenska skogspolitiken i stort och avverkningsanmälningar specifikt. Skogsstyrelsen har deklarerat att den vill ersätta dagens system där myndigheten granskar varje enskild avverkning med en övergripande systemtillsyn. Det skulle enligt myndigheten förenkla myndighetens arbete väsentligt. Samtidigt varnar skogsägare för att det skulle leda till en ökad osäkerhet och ökade administrativa bördor hos företagen. Det finns även förslag på att förändra avverkningsanmälan i stället för att avskaffa den. Regeringen bör se till att analysera detta noggrant.

28. Regelförenkling och regeländringar i övrigt, punkt 17 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 19, 25 och 44 samt avslår motion

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 40.

Ställningstagande

Dikning av skogsmark används för att öka produktionen, minska översvämningsrisker och undvika körskador. Trots att dikning är förbjuden i södra Sverige kan länsstyrelsen bevilja dispens när det finns särskilda skäl. Att förenkla dispensförfarandet, speciellt för rensning av äldre diken, kan förbättra hanteringen av översvämmingar och utnyttja de positiva effekterna av dikning mer effektivt. Ett förfarande som ersätter det nuvarande förbudet med tillståndsplikt eller ett enklare dispensförfarande kan övervägas för att förbättra förhållandena.

För att omvandla jordbruksmark till skogsmark krävs tillstånd, vilket vanligtvis hanteras av länsstyrelserna. Med tanke på att jordbruksmarken i Sverige är begränsad och viktig för både försörjning och artbevarande är det rimligt att varje ändring av markanvändningen genomgår en noggrann prövning. Men processen för att få tillstånd är ofta långdragen och tar minst åtta månader, ibland längre. Detta kan jämföras med skogsavverkningsanmälningar som behandlas inom sex veckor. Denna stora skillnad i handläggningstider är inte motiverad av ett större arbetsbehov från länsstyrelsens sida. Det är viktigt att minska onödig byråkrati för att effektivisera processen. Därför bör handläggningstiderna för att ändra markanvändningen kortas.

Det är inte effektivt ur artskyddssynpunkt att bevara lika stor andel av alla naturtyper. Medan större delen av Sveriges skogsmark utgörs av barrskog, där få arter har försvunnit, är debatten om naturskydd oproportionerligt fokuserad på att undanta barrskog från brukande. Detta innebär stora kostnader för samhället och skogsägarna, utan tydliga fördelar för artbevarandet. I kontrast finns det naturtyper som övergångszoner mellan skogs- och jordbruksmark samt ädellövskog, vilka täcker mycket mindre arealer men är ekologiskt viktiga. Slåttermarker, betesmarker och ädellövskog utgör tillsammans en liten del av Sveriges totala markareal, men dessa miljöer har en rik biologisk

mångfald och kräver särskild uppmärksamhet för att bevaras. Fortsatt förlust av dessa marker skulle ha betydande negativa effekter på den biologiska mångfalden. Rapporten Övergångszoner mellan skogs- och jordbruksmark – ett samverkansprojekt inom Miljömålsrådet (2017) lyfter fram flera behov som vi och vårt parti stöder, bl.a. en översyn av förnygringskravet i skogsvårdslagen för att underlätta bevarandet av värdefulla miljöer samt utveckling av finansieringsformer, genom både EU-stöd och nationella stöd, för att ge skogs- och jordbrukare ersättning för arbete med dessa miljöer.

29. Regelförenkling och regeländringar i övrigt, punkt 17 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 40 och
avslår motion

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 19, 25 och 44.

Ställningstagande

Miljömålsberedningen, Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har föreslagit ett undantag från återbeskningsplikten i bryn mot jordbruksmark, i syfte att värna den biologiska mångfald som kan anses vara av högre värde än det eventuella virke återbeskningsplikten ger. Ett sådant undantag skulle dessutom medföra en regellättnad för näringslivet och potentiellt positiva effekter för jordbruket. Naturrestaurering i bryn till jordbruksmark är ännu ett exempel på vad markägare bör få ersättning för.

30. Myndighetsutövning, punkt 18 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 5, 11, 13 och 14.

Ställningstagande

Under senare år har en lång rad fall blivit omskrivna för att de berörda markägarna har uppfattat myndigheters begränsande av skogsavverkningar som övergrepp, och det förefaller som om godtyckliga motiv tillgripits för att hindra avverkningar. Varje sådant fall riskerar att leda till minskad motivation för skogsägare att investera i skogsskötsel. Det är viktigt att inse att negativa erfarenheter sprids snabbt via medier och personliga kontakter. Därför påverkas inte bara investeringsviljan hos dem som drabbats själva utan sannolikt även hos en mycket stor andel av Sveriges enskilda skogsägare. I vår tid, när vi har tagit beslut om att minska användandet av fossilbaserade material och bränslen, spelar de aktiva skogsbrukarna en nyckelroll. De behöver stöd från inblandade myndigheter och en positiv tillämpning av lagstiftningen som gynnar aktivt skogsbruk. Regeringen bör därför vidta åtgärder för att omgående kraftigt begränsa antalet fall där skogsägares avverkningar begränsas i samband med att avverkningsanmälan lämnas in.

I juli 2018 trädde en ny förvaltningslag i kraft. Enligt lagens 5 § gäller att myndigheters åtgärder aldrig får ”vara mer långtgående än vad som behövs och får vidtas endast om det avsedda resultatet står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för den som åtgärden riktas mot”. Skog sköts vanligen av sin ägare under lång tid, i många årtionden, innan den når slutavverkningsålder. Inkomsten vid en slutavverkning kan vara den enda större intäkten från ett skogsinnehav under tiotals år. Det är uppenbart att det skapar mycket stora besvär för skogsägaren om denne hindras från att tillgodogöra sig en sådan intäkt. Skogsägares rätt att utföra avverkning, förutsatt att skogsvårdslagens generella krav är uppfyllda, måste därför i de allra flesta fall vara skyddad av denna proportionalitetsprincip. Förvaltningslagen innehåller också bestämmelser om jäv (16–18 §§). En tjänsteman med medlemskap i organisationer med uttalat mål att förhindra avverkningar riskerar att vara jävig i beslut som kan leda till att avverkningar förhindras. Därför föreslår vi och vårt parti att det görs en systematisk och löpande uppföljning på nivåerna län, kommun och tjänsteman av hur ofta och på vilken grund avverkning stoppas, så att myndighetsutövningen kan likformas och jäv undvikas.

31. Forskning, innovation, utbildning och statistik inom skogsområdet, punkt 19 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 32, 48 och 49 samt avslår motion

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 26.

Ställningstagande

Rekryteringsutmaningarna i skogsindustrin har blivit alltmer påtagliga, särskilt inom tekniska och operativa roller – från maskinförare till ingenjörer. Dessa problem är särskilt uttalade i glesbygden, delvis på grund av att många utbildningar är centraliserade till större städer. Studenter som utbildar sig i storstäderna bildar ofta långsiktiga relationer och väljer sedan att stanna kvar där, vilket förvärrar personalbristen på landsbygden. För att möta detta behov bör fler utbildningsprogram för skogsindustrin även erbjudas utanför storstäderna, och det behövs en ökad satsning på att säkra utbildningsplatser inom relevanta areella näringar.

När det gäller forskning finns det ett bristande statligt stöd till utveckling av nya produkter inom skogssektorn. Med en växande vikt på bioekonomi, som baseras på förnybara resurser, är det avgörande att Sverige fortsätter att leda utvecklingen av avancerade träbaserade produkter. Forskningsresurser bör därför omfördelas för att fokusera mer på innovativ skogsskötsel, tillväxt och utveckling av nya produkter. Dessutom är det viktigt att kontinuerlig och jämförbar statistik tillhandahålls för att underlätta välunderbyggda beslut inom skogsbruket, vilket motiverar en fortsatt publicering av den skogsstatistiska årsboken.

32. Forskning, innovation, utbildning och statistik inom skogsområdet, punkt 19 (V)

av Kajsa Fredholm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 26 och avslår motion

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 32, 48 och 49.

Ställningstagande

De stora svenska skogsarealerna ger oss ett specifikt ansvar, och Sverige ska vara ledande i utvecklingen av hur vi hållbart brukar våra skogstillgångar. Skogsindustrin gör i dag många forskningsinsatser och möjliggör att Sverige står i den tekniska utvecklingens framkant. Jag och mitt parti menar att det är bra och att det nu behövs mer för att ta ytterligare kliv. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag om hur man från statligt håll kan bidra till att skogsindustrin tillsammans med forskningsvärlden ges möjligheter till omställning och hållbarhet för att skapa högst samhällsnytta.

33. Rådgivning till skogsägare, punkt 20 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 73 och

avslår motion

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 34.

Ställningstagande

En viktig åtgärd är att skapa bättre förutsättningar för rådgivning inom skogs-skötsel och andra naturvårdande tekniker till privata skogsägare. Rådgivning är ett fundamentalt verktyg för att skapa en mer hållbar skogsproduktion. Genom att öka medvetenheten om hållbara metoder kan vi öka kvaliteten och lönsamheten i det svenska skogsbruket. Därigenom bidrar vi till att uppfylla både tillväxtmål och mål om klimat- och miljömässig hållbarhet.

34. Rådgivning till skogsägare, punkt 20 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 34 och avslår motion
2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 73.

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt med rådgivning för att öka gagnvirkesproduktionen och för att tillgängliggöra mer virke för en utvecklad bioekonomi. Skogsstyrelsens och länsstyrelsernas roll att stödja skogsägare måste stärkas. Myndigheternas uppgift att främja en aktiv skogsskötsel och samtidigt understödja andra samhällsliga mål som bioekonomi och kolinbindning är av största vikt. Skogspolitiken måste aktivt främja dessa mål, och myndigheterna måste få tydliga direktiv att stödja skogsägarna både i praktisk förvaltning och genom rådgivning.

35. Statligt och enskilt ägande av skog, punkt 21 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 8 och 9 samt avslår motion

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 12 och 13.

Ställningstagande

Den enskilt ägda skogen är fundamentet för det svenska skogsbruket och spelar en viktig roll för sysselsättningen och livskvaliteten på landsbygden. Därför bör inte enskilt ägd skogsmark köpas upp eller på annat sätt överföras till bolagsägd eller statlig ägo utom genom frivilliga överenskommelser. Förändringar i ägandet bör ske balanserat, och naturskyddsansträngningar på statlig mark får inte minska den enskilt ägda produktionsskogen utan att områden med likvärdigt värde för produktion erbjuds i utbyte.

36. Statligt och enskilt ägande av skog, punkt 21 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 12 och 13 samt avslår motion

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Den svenska staten äger mycket skog och bör alltjämt kunna vara en stor markägare eftersom många markinnehav bottnar i ett tydligt allmänintresse. I de fall det inte finns något tydligt allmänintresse anser jag och mitt parti dock att staten bör avyttra sin mark i mindre poster i syfte att stärka det enskilda ägandet. Mitt parti och jag vill att regeringen utreder vilka statliga marker som kan bli föremål för försäljning. Framför allt berör det statliga Sveaskog, som är Sveriges största skogsägare och som äger över 3 miljoner hektar produktiv skogsmark med huvuddelen i norra delen av landet, men det kan även beröra vissa myndigheters skogsinnehav. Direktiven till denna utredning behöver även omfatta en översyn av Sveaskogs och skogsbolagens möjligheter att köpa enskilt ägd mark när reservat bildas på skogsbolagens mark så att bolagen inte utökar sin andel av den brukningsbara skogen, något som successivt kan leda till att enskilda får en svagare ställning på virkesmarknaden.

37. Pågående markanvändning, punkt 22 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 4 och 22 samt

2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 17.

Ställningstagande

Begreppet pågående markanvändning är centralt när det gäller rätten till ersättning i samband med att en markägare fråntas rätten att bruka sin mark. Skogsstyrelsen och Kammarkollegiet har valt att hävda att föryngringsavverkning av fjällnära skogar inte ska betraktas som pågående markanvändning eftersom skogen inte har brukats under lång tid och inte har brukats med föryngringsavverkning med dagens mekaniserade teknik. Mark- och miljödomstolen vid Umeå tingsrätt underkände i januari 2019 detta resonemang och gav skogsägarna rätt. När en ansökan om avverkning av fjällnära skog avslås måste staten därmed betala samma ersättning som vid bildande av ett naturreservat. Skogsbruk är en långsiktig verksamhet och det är fullt normalt att det går årtionden mellan olika åtgärder, vilket av naturliga skäl är ännu mer accentuerat i landets kärvaste klimatlägen, med deras låga skogstillväxt. Skogsbruk på skogsmark, liksom jordbruk på jordbruksmark, ska hanteras som pågående markanvändning tills annan markanvändning formellt beslutats för den aktuella fastigheten eller delen av fastigheten, och i dessa fall ska ersättning till ägaren i normalfallet betalas ut omgående.

Om man som markägare i dag vill avverka skog som betecknas som fjällnära gäller särskilda regler. Bland annat finns det inte någon garanterad tid för beslut, men handläggningstiden överstiger med råge de sex veckor som gäller för övriga avverkningsbeslut. Om avverkning nekas är det inte alltid tydligt om markägaren har rätt till ersättning. Får markägaren inte ersättning kan denne överklaga till domstol, något som både tar tid och riskerar att bli dyrt för den enskilde. I de fall ersättning betalas ut räknas ersättningen som inkomst av näringsverksamhet och inte som kapital, vilket är det vanliga när man avverkar skog. Enligt bestämmelserna kan en markägare endast få ersättning för ett visst område en gång.

38. Utformningen av miljö kvalitetsmålen, punkt 23 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 37.

Ställningstagande

Rapporteringen för miljömålet Levande skogar har främst skötts av Artdatabanken och SLU, men processen har brutit i transparens och

inkluderat begränsad insyn från andra intressenter. Detta har resulterat i oklarheter i både rapporteringen och utvärderingen av om målen är uppnådda. Skogsstyrelsen reviderade sin bedömning under 2021, vilket framhäver behovet av en översyn av utvärderingsprocessen.

Vidare har experter påpekat att vissa av målen, såsom att alla arter ska uppnå gynnsam bevarandestatus, är orealistiska inom de svenska gränserna. Många arter i Sverige har aldrig funnits i ett tillräckligt stort antal för att möjliggöra en gynnsam status, och därför behöver sådana utopiska mål omvärderas och justeras för att spegla mer realistiska förväntningar. För att miljömålen ska vara relevanta och bidra effektivt till Sveriges arbete med Agenda 2030 bör de vara realistiskt uppnåeliga och spegla faktiska möjligheter till förbättring fram till 2030. Framtidens rapportering för Levande skogar bör inkludera ett genomtänkt remissförfarande som säkerställer objektiv och heltäckande bedömning av de framsteg som gjorts.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:202 av Gudrun Brunegård (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att garantera att avsättning av skyddsvärd mark enbart sker under frivillighet samt att markägaren erhåller marknadsmässig ersättning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:459 av Isak From (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vårtbjörkens alla värden och ekonomiska potential och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:491 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avverkningsanmälan och dess offentlighet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med hur man från statligt håll kan bidra till att skogsindustrin tillsammans med forskningsvärlden ges möjligheter till omställning och hållbarhet för att skapa högst samhällsnytta och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1370 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att behålla och utveckla den svenska modellen för skogsbruk med brukande och vardagshänsyn och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter ska stödja och värna ett utvecklat och lönsamt skogsbruk samt att detta främjandeuppdrag bör uttryckas tydligt i Skogsstyrelsens, länsstyrelsernas och Naturvårdsverkets direktiv inkluderat regleringsbrev, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skogsstyrelsen ska vara den myndighet och skogsvårdslagen den lagstiftning som reglerar skogsbruk i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pågående markanvändning på produktiv skogsmark alltid ska anses vara skogsbruk tills annat eventuellt beslutats i det enskilda fallet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om snabbare handläggning av frågor kring skogsskötsel, med en normal handläggningstid på två veckor för avverkningsanmälan, och snabbhantering av anmälningar av mindre avverkningstrakter när maskiner finns i närheten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte publicera avverkningsanmälningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte öka den totala arealen skyddad skog och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte minska arealen enskilt ägd produktionsskog och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydligare skilja på statligt ägda skogar respektive privatägda skogar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens skogar undantagna från skogsbruk bör vara de som ägs av Naturvårdsverket, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kontinuitetsskogsbruk och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte underteckna internationella dokument utan att först genomföra konsekvensanalyser och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om toleransgränser för avverkning utan ersättning och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ingripa i skyddade områden när skadegörare eller brand hotar att spridas och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ifall det generella förbudet mot skogsdikning i södra Sverige kan ersättas med tillståndsplikt eller förenklat dispensförfarande och att Skogsstyrelsen eller länsstyrelsen ska medge sådant om inte hinder föreligger, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur ersättningsregler vid avverkningsförbud för fjällnära skog ska förändras och tillkännager detta för regeringen.

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur stor del av den fjällnära skogen som ska skyddas och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kortare handläggningstid för omföring till skogsmark och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vardagshänsyn och naturvårdande skötsel och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa eller omarbeta systemet med nyckelbiotoper och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frivilliga naturvårdsavtal bör prioriteras framför bildandet av skyddade områden där skogsbruk helt hindras och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att markägare som utför naturvårdande skogsskötsel efter avtal ska få skälig inkomst för detta och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör ta en aktiv roll i att få parterna, inklusive Skogsstyrelsen och andra berörda myndigheter, skogsägare, skogsindustriföretag och certifieringsorganisationer, att enas kring ett effektivare och mer rättssäkert system kopplat till skogsskötselcertifieringen för att värna arter i artrika småområden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att forskningsresurser bör omfördelas till aktiv skogsskötsel och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Skogsstyrelsens förslag till metoder för att öka produktionsförmågan och kolinlagringen i de svenska skogarna och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rådgivning och gagnvirkesproduktionen och att tillgängliggöra mer virke för en utvecklad bioekonomi och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den svenska bioekonomin och att minska Sveriges nettoutsläpp av koldioxid och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om miljö kvalitetsmålen så att kvarstående mål bör vara möjliga och rimliga att nå och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtgärder för naturskydd från statens och myndigheters sida ska fokuseras på marker med konstaterad förekomst av de allra mest sällsynta arterna och tillkännager detta för regeringen.

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mer fokus behöver läggas på bevarande och skötsel av vissa ovanliga naturtyper där den biologiska mångfalden är hög och där allvarligt hotade arter ofta återfinns, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa andelen skyddad mark av olika naturtyper efter naturtypens totala areal och förekomst av akut hotade arter och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska lägga betydligt mer av de medel som i dag läggs på undantagande av vanligt förekommande skogstyper från skogsbruk på att värna övergångsformer mellan skogs- och jordbruksmark och andra ofta artrika och ovanliga skogstyper, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att harmonisera definitionerna för skyddad skog med andra länder inom EU och tredje land och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möta behovet av utbildade specialister i skogssektorn inom SLU samt lokalisering av SLU:s mer praktiska utbildningar och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av kontinuitet i skoglig statistik och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i första hand nyttja allmänt ägd mark för offentliga syften, exempelvis för naturskydd av olika slag, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att kraftigt begränsa antalet fall där skogsägares avverkningar begränsas i samband med eller efter att avverkningsanmälan inlämnas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skogsfrågor gentemot markägare ska hanteras av Skogsstyrelsen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systematisk och löpande uppföljning bör göras av hur ofta och på vilken grund avverkning stoppas, så att myndighetsutövningen kan likformas och överrepresentation av vissa skyddade miljöer undvikas, och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheters hantering av skogsskötselåtgärder behöver utredas efter

- förändringen av förvaltningslagen 2018 och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tjänstemans risk för jäv i samband med aktivt deltagande i olika organisationer och tillkännager detta för regeringen.
 15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett stopp för nya nyckelbiotoper samt att även äldre nyckelbiotoper ska kunna avregistreras på markägarens begäran och tillkännager detta för regeringen.
 16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avverkningar inte ska kunna hindras motiverat med att andra än akut eller starkt hotade arter där befinner sig nära kanten och tillkännager detta för regeringen.
 17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skogsbruk på skogsmark, liksom jordbruk på jordbruksmark, ska anses vara pågående markanvändning tills annan markanvändning formellt beslutats efter rättssäker process för den aktuella fastigheten eller delen av fastigheten, i vilket fall ersättning till ägaren i normalfallet ska betalas ut omgående, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att andra metoder än totalt skydd alltid bör övervägas innan beslut tas om formellt skydd av privat mark och tillkännager detta för regeringen.
 24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beslut om undantag för privat mark från brukande ska fattas endast efter samråd med ägaren och efter att andra alternativ prövats och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1561 av Helena Lindahl och Daniel Bäckström (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att effektivisera handläggningstiden för avverkningsanmälningar till tre veckor och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1626 av Helena Lindahl m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge berörda myndigheter, såsom Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen, i uppdrag att tydliggöra att det är staten, inte skogsägaren, som har utredningsansvaret gällande förekomster av arter i skogen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:1749 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges fjällnära skogar bör ges ett långsiktigt formellt skydd och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2045 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheten att ta till vara på de unika skånska förutsättningarna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bruka skog är bra för klimatnyttan och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

161. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilken mark som är lämplig att återbeskoga och hur, utan att det konkurrerar med livsmedelsproduktionen eller försvarar uppfyllandet av andra miljömål, och tillkännager detta för regeringen.
162. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram åtgärdsförslag om ekonomiska incitament för markägare att på olika sätt bistå med samhällsnytta i form av ökad kolinlagring och tillkännager detta för regeringen.
164. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga omloppstider genom att den lägsta åldern för föryngringsavverkning höjs med 30 procent, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
166. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skogsstyrelsen i samverkan med Naturvårdsverket i uppdrag att utveckla en stödjande digital infrastruktur för skogsägare för att främja såväl offentlig som privat finansiering av åtgärder för ökad kolinlagring och minskad avgång av växthusgaser och tillkännager detta för regeringen.
167. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att storleken på kalhyggen, och den sammanlagda storleken på tidsmässigt och rumsligt närliggande hyggen, begränsas och att det sätts stopp för kalhyggen i särskilt klimat känsliga områden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
168. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett etappmål inom miljömålssystemet om att hyggesfria metoder ska tillämpas på minst 30 procent av den yta som utgörs av produktionsskog till 2030, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
172. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram styrmedel som stimulerar nya affärsmodeller där klimat- och miljönytta integreras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:2760 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att underlätta för en ökad kemisk bekämpning av granbarkborren och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2818 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att om möjligt ta fram nya medel, insekticider, eller ge dispens till gamla insekticider som kan bekämpa snytbaggens förstörelse av plantorna i skogen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2929 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att öka produktionen i skogen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2939 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens ansvar för att sköta reservaten måste bli mycket bättre och tydligare så att granbarkborren inte belastar och orsakar skador på grannfastigheter och på kringliggande skog och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2953 av Helena Lindahl m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens utredning om artskyddet i skogen ska leda till att nationellt fridlysta arter inte avsevärt ska kunna försvåra skogsbruk och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att implementeringen av EU:s fågeldirektiv ska ske på ett sätt som inte hotar svenskt skogsbruk och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens skogsutredning ska säkerställa att det är staten som bär huvudansvaret för att utreda om det finns skyddade arter i ett område och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dagens tillsynsordning, som bygger på en avverkningsanmälan, bör reformeras på ett sätt som stärker äganderätten och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidga nuvarande väntansavtal så att de även kan kompensera skogsägare som får sina avverkningar stoppade på grund av fridlysta arter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ökad kompensation till skogs- och markägare som vill bidra till ökad klimat- och miljönytta samt biologisk mångfald, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra bioekonomiutredningens förslag till åtgärder och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för en handlingsplan för bioekonomi som tydliggör och värderar skogens roll för att skapa viktig råvara som möjliggör klimatomställningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilka statliga marker som kan avyttras i mindre poster för att stärka det enskilda ägandet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över bolags möjligheter att köpa enskilt ägd mark när reservat bildas på deras mark, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandling om kommande relevant lagstiftning ska säkerställa att svensk skogspolitik fortsatt ska utformas i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kommande förhandlingar ska verka för att öka kompensationen till skogs- och markägare som vill bidra till ökad klimat- och miljönytta samt biologisk mångfald, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utrymmet för nationell och regional anpassning av EU-regler som berör skogen ska öka och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska vara pådrivande för att EU-kommissionen ska ta fram en handlingsplan för bioekonomi som tydliggör och värderar skogens roll för att skapa viktig råvara som möjliggör klimatomställningen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3032 av Aron Emilsson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om incitament och åtgärder för systematisk planering till förmån för långsiktig tillgång till svenskt kvalitetsvirke och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

- 46.2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja hyggesfria skogsbruksmetoder och att gödsling av skogsmarker bör minimeras för att minska urlakningen från skogsbruket och effekterna av övergödningen och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser att gödsling av skogsmarker bör minimeras för att minska urlakningen från skogsbruket och effekterna av övergödningen.

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra ett undantag från återbesogningsplikten i bryn mot jordbruksmark för att öka tillgången till biologiskt rika mellanmarker och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla skogens roll i klimatarbetet och dess bidrag till en växande bioekonomi och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta vara på mer grot från skogen utan att störa den biologiska mångfalden och tillkännager detta för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att värna målen om ett hållbart brukande av och ökad tillväxt i skogen och tillkännager detta för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att finansiering av rådgivning för ökad tillväxt i skogen bör värnas och stärkas och tillkännager detta för regeringen.
74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ständigt utveckla effektiva och hållbara skogsbruksmetoder och tillkännager detta för regeringen.
75. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Skogsstyrelsens uppdrag att klimatanpassa skogen och bekämpa granbarkborre, törskate och andra skogsskadegörare och tillkännager detta för regeringen.
76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av åtgärder och skydd av värdefull skog och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C):

122. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att stärka bioekonomins roll i klimatomställningen

samtidigt som tillväxten i den brukade skogen ökar för att nå klimatmålen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

123. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att den kommande nationella bioekonomistrategin belyser bioekonomins potential att minska Sveriges beroende av fossila källor genom substitution samt dess förmåga att bidra till uppfyllelse av EU:s klimatmål, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:3218 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram konkreta förslag på ekonomiska incitament för ett miljövänligt skogsbruk där klimatnytta integreras och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram förslag på en modell som ger kontinuerlig utbetalning till de markägare som ingått någon typ av skogsskyddsavtal, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.